

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA HODOČAŠĆA (hramu Kja'bi)

GLAVA

moranja (dužnosti) hodočašća i njegove vrijednosti i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je (On): "... i za Boga je na ljudima (tj. Bog ima na ljudima vjericima pravo) hodočašćenje Kuće (tj. pravo hodočašćenja Njegove kuće Kja'be - a Njegova je jer je i napravljena da se u njoj i okolo, oko nje spominje Njegovo Ime - to je dužnost svakom onome) ko je mogao k njoj put (preći, tj. ko joj može doći). A ko je bio nevjernik (tj. ko ne vjeruje, ko ne izvršava Božije zapovjedi), pa zaista Bog je nepotreban (neovisan) od svjetova."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Sulejmana, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Fadl sujahač (tj. jahao je na istoj jahačoj devi iza leđa) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došla (jedna) žena iz Has'ama (plemena), pa je počeo Fadl (da) gleda k njoj i (da ona) gleda k njemu. I počeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) skreće (okreće) lice Fadla k drugoj strani. Pa je rekla (ta žena): O poslaniče Allaha, zaista odredba (zakon) Allaha na Njegove robove u hodočašću (u vezi hodočašća) zatekla (stigla) je moga oca (kao) velikog starca (tj. stigla je moga oca duboka starost), neće biti stalan (nije stalan, postojan) na jahačoj devi pa da li (da) hodočastim za njega (tj. pa da li da obavim hadž za njega)?" Rekao je: "Da." A to je (bilo) u hodočašću opraštanja (od muslimana, tj. u zadnjem hodočašću Muhameda a.s. - dakle to je bilo za vrijeme opraštajnog hadža).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je (On): " doći će ti (oni) pješačeći i na svakome konju (koje jahaće životinje) će dolaziti iz svake duboke doline. Zbog (toga da) prisustvuju koristima za njih (svojim koristima)....". ".... doline (klanca)...." (ta riječ iz Kur'ana znači, tj. to) su prostrani putevi.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin 'Isa-a, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba da je Salim, sin Abdullaha, izvijestio njega da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) jaše (jaši, da uzjaši, uzjaha) svoju jahaću devu u (mjestu) Zul-Hulejfetu, zatim povika (tj. povišenim glasom izgovori telbiju - rečenicu odazivanja i pokornosti tako) da se izjednači (deva) s njime stojeći (ona, tj. tako da ga diže i osta stojeći).

(Napomena za dvije riječi koje će se sada mnogo puta u sljedećem tekstu ponavljati. "Ehelle juhilla" znači podignuti glas kada se u hodočašću izgovara telbija, povišenim glasom izgovoriti telbiju, ali će se radi kratkoće i skraćanja teksta ova riječ prevoditi sa izrazom povikati. Telbija je rečenica koja se u hodočašću, hadžu mnogo puta izgovara i u kojoj se

izražava odazivanje Uzvišenom Bogu i pokornost Njemu, kao u smislu: "Evo me pred Tobom, Bože! Evo me na službi Tebi! Evo me na izvršenju Tvoje zapovjedi!" Telbija će se kratko prevoditi sa odazivanje. Uz hadise o hodočašću neće se davati objašnjenja ni razni stavovi pojedinih mezheba - islamskih pravnih škola.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, izvijestio nas je Velid, pričao nam je Evzaija, čuo je Ata'a (da) priča od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je povikivanje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Zul-Hulejfe kada se izjednačila (podigla, stala jednako) s njime njegova jahača deva. Predao je njega (povikivanje odazivanja - a to je pričao) Enes i Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

GLAVA

hodočašća na devećem (na devinom) samaru (samaru deve).

A rekao je Eban: pričao nam je Malikj, sin Dinara, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao sa njom njezinog brata Abdurahmana, pa je uhodočastio nju od Ten'ima (tj. pa joj je on omogućio da obavi umru-malo hodočašće, počinjući ga obavljati od mjesta Ten'ima) i natovario je (stavio je) nju na samar (manjeg obima za deve). A rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: "Vežite samare (deva za njihova leđa, tj. Putujte) u hodočašće (idite na hadž), pa (jer) zaista ono je jedno (od) dvije borbe." A rekao je Muhamed, sin Ebu Bekjra, Mukademija: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Azrete, sin Sabita, od Sumameta, sina Abdullaha sina Enesa, rekao je: Hodočastio je Enes na samaru, a nije bio škrtac, i pričao je da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, hodočastio na samaru, i bila je (ta deva na kojoj je jašio, jahao ujedno i) njegova nosačica (stvari, prtljaga, tj. na jednoj devi je i jahao i nosio prtljag).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, pričao nam je Ejmen, sin Nabila, pričao nam je Kasim, sin Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha, hodočastili ste (malo hodočašće - umru), a nisam (ja) hodočastila (toga hodočašća)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "O Abdurahmane, idi sa tvojom (svojom) sestrom (tj. odvedi svoju sestru), pa uhodočasti nju (tj. pomози joj da obavi to hodočašće počinjući to) od Ten'ima." Pa je posadio nju za se (stavio je nju iza sebe) na (jednu) devu, pa je hodočastila (malo hodočašće - umru).

GLAVA

vrijednosti istinitog (pobožnog, valjanog) hodočašća.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: upitao se (upitan) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, koji je posao najvrijedniji? Rekao je:

"Vjerovanje u Boga i Njegova poslanika." Reklo se (Upitalo se dalje): "Zatim šta je to (najvrijednije)?" Rekao je (Odgovorio je): "Borba u putu Allaha (na Allahovom putu, za Božiji put)." Reklo se (Upitan je dalje): "Zatim šta je to (ili: A poslije toga koji posao je najvrijedniji)?" Rekao je: "Istinito hodočašće."

(Tj. hodočašće koje je obavljeno po svim propisima i uvjetima u koje svakako dolaze na prvo mjesto i u prvi red: pobožnost i pošteno stečen i zarađen trošak.)

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Mubarekja, pričao nam je Halid, izvijestio nas je Habib, sin Ebu Amreta, od Aiše, kćeri Talhata, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha, vidimo (smatramo) borbu (za) najvrijednije djelo pa zar se nećemo boriti (zar da se ne borimo i mi žene)?" Rekao je: "Ne. Za vas (tj. Vama) je najbolja (najvrijednija) borba istinito hodočašće."

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šubete, pričao nam je Sejjar Ebul-Hakjem, rekao je: čuo sam Ebu Hazima, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je hodočastio (tj. Ko hodočasti, ko obavi hodočašće) radi Boga, pa nije govorio bezobrazno i nije grijeshio (za vrijeme hodočašća, za vrijeme hadža), vratio se (tj. vratiće se sa hodočašća bez grijeha, oproštenih grijeha) kao (na) dan (kada) je rodila njega njegova majka."

GLAVA

dužnosti mjesta hodočašća i malog hodočašća (da se od tih mjesta prije Mekje počne provoditi hodočasnički način života).

("Miikat" i "mevakiit" u stvari znači vrijeme, a poslije je dobilo i značenje mjesta, jer često puta kada se dođe u jedno mjesto nastupa i čas i vrijeme da se nešto treba učiniti. Upravo zbog toga se određena mjesta u daljoj okolini Mekje i zovu "mikatima", jer kada hodočasnik dođe u jedno od tih mjesta mora da odluči da počinje, počne vršiti hodočašće već od toga mjesta, mora obući hodočasničku odjeću i povikati odazivanje - glasno izgovoriti telbiju. U daljem tekstu će se ta mjesta, koja imaju i svoja vlastita geografska imena, nazivati i u prevodu sa izrazom "mikati". Isto tako izraz "umretun", koji označava malo hodočašće, u daljem tekstu će se nazivati svojim arapskim izrazom "umra", jer je to stručni izraz, a stručni izrazi se obično ne prevode, odnosno ostavljaju se u svom izvornom obliku.)

PRIČAO NAM JE Malikj, sin Ismaila, pričao nam je Zuhejr, rekao je: izvijestio me Zejd, sin Džubejra, da je on došao Abdullahu, sinu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, u njegovo boravište (u njegov stan), a on ima šator i paviljon (ili: šator i baldahin, ili: obični šator i skupocjeniji šator). Pa sam pitao njega odakle je dozvoljeno da obavim umru? Rekao je:

Propisao je nju (tj. njega, mikat) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za stanovnike Nedžda (mjesto zvano) Karn, a za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: " i opskrbite se, pa zaista najbolja opskrba je čuvanje....".

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bišra, pričao nam je Šebabete od Verka'a, od Amra, sina Dinara, od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili su stanovnici Jemena (običajno da) hodočaste, a neće se opskrbiti (tj. hodočašćavaše, a ne opskrbljavaše se oni hranom). I govore: "Mi smo oslonjači (tj. mi se oslanjamo i pouzdavamo u Boga)." Pa kada su došli Mekji, pitali su ljude (za pomoć, tj. pa kada bi došli u Mekju, prosjačili bi, prosili bi). Pa je spustio (tj. objavio) Allah, uzvišen je: ".... i opskrbite se, pa zaista najbolja opskrba je čuvanje....".

(To jest: koja čuva od prosjačenja. A "takva" još znači i bogobožnost takva koja sprečava od grijeha i ružnih postupaka.)

Predao je njega (ovaj hadis) Ibnu Ujejnete od Amra, od 'Ikjrimeta (kao hadis) "mursel".

("Mursel" hadis je hadis gdje je izostavljeno ime ashaba, savremenika Muhameda a.s., koji je izravno mogao čuti hadis od Muhameda a.s. U gornjem senedu je izostavljeno ime Ibnu Abasa.)

GLAVA

mjestopovikanja stanovnika Mekje za hodočašće i umru.

(Mjestopovikanje znači mjesto gdje treba da se povišenim glasom izgovori telbije-odazivanje, a to znači ono mjesto od kojega počinje da vrši hodočašće čiji je jedan od prvih činova izgovaranje, povikivanje telbije-odazivanje, a to znači ono mjesto od kojega počinje da se vrši hodočašće čiji je jedan od prvih činova izgovaranje, povikivanje telbije-odazivanja. Mjestopovikivanje je nužna kovanica za ovaj pojam koja će se u opisanom značenju sada da upotrebi na mnogo mjesta u daljem tekstu.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca (Tavusa), od Ibnu Abasa, rekao je:

Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odredio (mjestopovikanje, mikat) za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu, a za stanovnike Nedžda Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena Jelemlen, one (one varoši, tj. ova mjesta) su za njih (za ove pokrajine) i za (onoga) ko je došao (ko dođe) na njih (na te pokrajine, preko njih) od (drugih pokrajina i krajeva svijeta) osim njih od (onih lica) ko je htio (ko hoće da obavi) hodočašće i umru. A ko je bio ispod toga (tj. ko se bude nalazio i stalno boravio bliže Mekji od tih označenih mjesta, unutar tih mikata), pa (njegovu mjestopovikanja) je od (mjesta) gdje je izašao (da krene na put za Mekju, tj. od njegovog mjesta stalnog boravka), čak stanovnici Mekje od Mekje (iz Mekje će početi povikivanjem, povikivanje, tj. Mekja je njihovo mjestopovikivanje).

GLAVA

mikata stanovnika Medine.

A neće oni povikivati prije Zul-Hulejfe.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Povikivaće stanovnici Medine od Zul-Hulejfe, a stanovnici Sirije od Džuhfe, a stanovnici Nedžda od Karna." Rekao je Abdullah: A doprlo (dospjelo) je meni da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "A povikivaće stanovnici Jemena od Jelemlema."

GLAVA

mjestopovikanja stanovnika Sirije.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hamad od Amra, sina Dinara, od Tavusa, od Ibnu Abasa, rekao je:

Odredio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu, a za stanovnike Nedžda Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena Jelemlem, pa one za njih i za (onoga) ko je došao (udario) na njih od (stanovnika) osim njihovih stanovnika za (onoga) ko htijaše (ko je htio) hodočašće i umru. Pa ko je bio (ko bude) ispod (tj. unutar) njih, pa njegovo mjestopovikivanje je od njegove porodice, i takođe (ili: i ovako) čak stanovnici Mekje će povikivati od nje (iz nje).

GLAVA

mjestopovikivanja stanovnika Nedžda.

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, zapamtili smo ga od Zuhrije, od Salima, od njegova oca:

Odredio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. - H - Pričao nam je Ahmed, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Mjestopovikivanja stanovnika Medine je Zul-Hulejfe, a mjestopovikivanja stanovnika Sirije je Mehje'a, a ona je Džuhfa, a stanovnika Nedžda je Karn." Rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Tvrđili su (tj. Tvrde) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a nisam čuo njega (ovo nisam čuo što ću navesti): "A mjestopovikivanja stanovnika Jemena je Jelemlem."

GLAVA

mjestopovikivanja (onoga) ko je bio (ko bude) ispod (unutar) mikata.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hamad od Amra, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odredio (kao mikat) za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu, a za stanovnike Jemena Jelemlem, a za stanovnike Nedžda Karn, pa one su za njih i za (onoga) ko je došao (udario) na njih od (drugih stanovnika) osim njihovih stanovnika od (onih) ko htijaše (ko htjedne, ko je htio) hodočašće i umru. Pa ko bude ispod (unutar) njih, pa od svoje porodice, čak zaista stanovnici Mekje će povikivati od nje (iz nje).

GLAVA

mjestopovikivanja stanovnika Jemena.

PRIČAO NAM JE Mu'alla, sin Eseda, pričao nam je Vuhejb od Abdullaha, sina Tavusa, od njegovog oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odredio (kao mikat) za stanovnike Medine Zul-Hulejfu, a za stanovnike Sirije Džuhfu, a za stanovnike Nedžda Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena Jelemem, one su za njihove stanovnike i za svakoga dolazača (što) je došao (što dođe, udari) na njih od (drugih) osim njih od (onih) ko je htio hodočašće i umru. Pa ko je bio (ko bude) ispod toga, pa od (mjesta) gdje je izašao (tj. krenuo), čak stanovnici Mekje iz Mekje.

GLAVA:

Zatu 'Irk je (mikat, mjestopovikivanje) za stanovnike Iraka.

PRIČAO MI JE Alija, sin Muslima, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Numejra, pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto su se osvojila ova dva grada (Basra i Kufa, tj. pošto je osvojena teritorija na kojoj su izgrađena ova dva grada, jer su u stvari muslimani i osnovali, zatemeljili, utemeljili i izgradili ova dva grada), došli su (njihovi stanovnici) Umeru pa su rekli: "O zapovjedniče vjernika, zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ograničio je (kao mikat) za stanovnike Nedžda Karn, a on je udaljavanje (skretanje) od našega puta (tj. a Karn je mnogo udaljen od pravca kojim mi idemo Mekji, s puta nam je, na zahod nam je), i zaista mi ako hoćemo (ako bismo htjeli u) Karn, teško bi (to) bilo na (ili za) nas (nama)." Rekao je: "Pa gledajte (pogledajte, tj. uzmite sebi za mikat, za mjestopovikivanje neko mjesto koje stoji) prema njoj (tj. prema varoši Karnu) od (nekih mjesta) vašega puta (pravca)." Pa je ograničio (odredio Umer) njima Zatu 'Irk (doslovno: za njih Zatu 'Irk, tj. da ovo mjesto bude njima mikat, mjestopovikivanje).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, učinio (dao znak) devi da klekne u dolini u Zul-Hulejfi (tj. odsjeo je u toj dolini) pa je klanjao u njoj. I bio je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaj da) čini to.

GLAVA

izlaženja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, na put stabla (koje je kod bogomolje u Zul-Hulejfi).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izlazaše (izlazio je iz Medine) od puta stabla (tj. putem koji vodi stabla kod bogomolje u Zul-Hulejfi), a ulazaše (a ulazio je, tj. dolazio bi u Medinu) od puta odmorišta (odmarališta koje se nalazilo niže bogomolje u Zul-Hulejfi); i da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaj), kada je izlazio k Mekji, (da) klanja u bogomolji stabla (tj. u bogomolji kod koje se nalazi stablo u Zul-Hulejfi), a kada se vratio, klanjao je u Zul-Hulejfi u utrobi (u sredini) doline i zanoćio je (tj. zanoćio bi tako) da osvane (u Zul-Hulejfi).

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Akik je blagoslovljena dolina." (To je dolina izvan Medine blizu Beki'ul - Garkada, medinskog groblja).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Velid i Bišr, sin Bekjra, Tinnisija, rekla su njih dva: pričao nam je Evza'ija, rekao je: pričao mi je Jahja, rekao je: pričao mi je 'Ikrimete da je on čuo Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: zaista on je čuo Umera, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u dolini Akika (da) govori:

"Došao je meni noćas dolazač od moga Gospoda (Gospodara) pa je rekao: "Klanjaj u ovoj blagoslovljenoj dolini, i reci: Umru (ću učiniti) u hodočašću (ili: Umru sa hodočašćem (ću učiniti))."."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, rekao je: pričao mi je Salim, sin Abdullaha, od svoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on vidio se (u snu, tj. neko je usnio njega), a on je odmarač (otpočivalac) u Zul-Hulejfi u utrobi (u sredini) doline, (i) reklo se njemu (Muhamedu a.s. kako je taj neko to sve usnio):

"Zaista si ti (Muhamede) u blagoslovljenoj dolini." A već je učinio (dao znak devi) da klekne sa nama Salim, upravlja se (tj. upravljajući se Salim) u mjestokleknuća (deve, tj. u ono mjesto gdje klekne deva) koje je (ono isto što) je bio Abdullah (običaja da) čini da klekne (deva u njemu, na tom određenom mjestu), istražuje (tj. istražujući Abdullah) odmorište poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A ono je (tj. a to mjesto - što je u njemu odmarao Muhamed a.s., a onda Abdullah pa onda iza njega Salim - je) niže od bogomolje koja je u utrobi doline između njih (odmaralaca) i između puta sredina od toga (tj. tačno u sredini).

GLAVA

pranja šafranskog mirisa tri puta od odjeće (sa odjeće, tj. da bi se odstranio taj miris od odjeće).

Rekao je Ebu Asim: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio me Ata' da je Safvan, sin Ja'la-a, izvijestio njega da je Ja'la rekao Umeru, bio zadovoljan Allah od njega: "Pokaži mi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kako je izgledao) kada se objavljuje k njemu (objava od Uzvišenoga Boga)." Rekao je: "Dok (se nalazio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Dži'rani i sa njim nekolicina od njegovih drugova, došao je njemu (jedan) čovjek pa je rekao: "O poslaniče Allaha, kako misliš o čovjeku (kako sudiš o čovjeku koji) je stupio na sveto tlo obučen hodočasnički (odlučivši se) za umru, a on je poprskan (namirisani) sa mirisom?"

(Hodočasnik se ne smije namirisavati za vrijeme hodočašća. Riječ "ahreme juhrimu" znači stručno: odlučiti da počinje sa vršenjem hodočasničkih obreda pošto je stupio na određeno područje obukavši pri tome hodočasničku odjeću i izgovorivši glasno telbiju. U daljem tekstu riječi "ahreme juhrimu" prevodiće se kratko sa obući se hodočasnički.)

Pa je šutio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čas (časak) pa je došla njemu objava. Pa je pokazao Umer, bio zadovoljan Allah od njega, k Ja'la-u (da, možda, pride bliže?) pa je došao Ja'la (da vidi kako izgleda Muhamed a.s. u času kada mu se objavljuje objava, jer ga nikada prije nije imao prilike vidjeti u tom stanju). A na poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (jedna) odjeća (što) se zasjenjivao (što je pravio hlad) s njom, pa je uvukao svoju glavu, pa kadli je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vrlo pocrvenjelog lica, i on hrče (frkće). Zatim se otklonilo od njega (to teško stanje u koje bi zapadao kada je primao objavu) pa je rekao: "Gdje je (onaj) koji je pitao o umri?" Pa se došlo sa čovjekom (tj. Pa se doveo čovjek), pa je (Muhamed a.s. njemu) rekao: "Operi miris koji je sa tobom (koji je na tebi) tri puta, i skini od tebe (tj. sa sebe) ogrtač, i napravi (tj. čini) u tvojoj (svojoj) umri kao što praviš (činiš) u tvome (svome) hodočašću." Rekao sam Ata'-u: "Htio je (Muhamed a.s. da mu kaže) očišćenja kada je zapovjedio njemu da opere tri puta." Rekao je: "Da."

(Rekao sam Ata'u - to je rekao Ibnu Džurejdž Ata'u tražeći od njega objašnjenje.)

GLAVA

mirisa kod hodočasničkog oblačenja (odijevanja sebe), i šta oblači (čovjek) kada je htio (kada hoće) da se obuče hodočasnički, i počeshljaće se i namazaće se.

A rekao je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Mirisaće (čovjek) hodočasnički obučen mirisnu biljku (tj. može da je stavi sebi pod nos), i gledaće u ogledalo i liječićće se sa (onim) što jede: uljem i maslom (ulje i maslo, tj. samo s tim će se liječiti). A rekao je Ata': Nataknuće prsten i obući će (tj. svezaće) kesu (ćemer, šarpej za novac oko sebe). A ophodio (oko Kjabe obilazio) je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a on je hodočasnički obučen, a već se svezao na svome stomaku (tj. preko svoga stomaka) sa (jednom) odjećom. A nije vidjela (smatrala) Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, u gačicama (ili: hlačicama, tj. u oblačenju vrlo kratkih gačica ili hlačica nikakvog) grijeha (nikakve štete) za (one) koji nasamaruju (tj. koji stavljaju na deveći, devin, samar) njezinu nosiljku (kupolastu zatvorenu kućicu, šator, palankin u kojem je ona jašila na devi kada je putovala na hodočašće ili na neki drugi put).

(Ova mišljenja i izjave Ibnu Abasa i Aiše nisu prihvaćena kod većine mezheba-pravnih škola.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mensura, od Seida, sina Džubejra, rekao je:

Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) se namaže sa uljem (tj. mazaše se uljem kod hodočasničkog odijevanja), pa sam spomenuo njega (tj. njegovo zabranjivanje uzimanja mirisa u ovoj prilici - to sam spomenuo) Ibrahimu (Nah'iji) pa je rekao: Šta ćeš napraviti sa njegovim govorom (sa govorom Ibnu Umera koji je dozvoljavao mazanje uljem ako ono nije namirisano - a to se protivi sa postupkom Muhameda a.s., jer) pričao je meni Esved od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Kao da ja gledam k blistanju mirisa u razdiocima (u razdjeljcima, tj. u sredinama glave) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je hodočasnički obučen (doslovno: a on je onaj koji se oblači hodočasnički).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdurahmana, sina Kasima, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Namirisavah poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za njegovo hodočasničko oblačenje (tj. radi njegovog hodočasničkog oblačenja) kada oblači hodočasnički i za (tj. radi) njegovo rješavanje (hodočasničkih stega pri kraju izvršenja propisa hodočašća) prije (nego) da ophodi za Kuću (prije nego da ophodi Kuću, tj. prije nego ophodi oko Kjabe).

GLAVA

(onoga) ko je povikivao slijepijene kose (slijepivši svoju kosu gumiarabikom).

PRIČAO NAM JE Asbag, izvijestio nas je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Salima, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) povikiva slijepljujući (sebi) kosu (gumiarabikom).

GLAVA

povikivanja kod bogomolje (mjestu) Zul-Hulejfe.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, čuo sam Salima, sina Abdullaha, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha, da je on čuo svoga oca (da) govori:

Nije povikivao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (sa drugoga mjesta) osim od (mjesta) kod bogomolje. Namjerava (tj. Misli na) bogomolju (mjesta) Zul-Hulejfe.

GLAVA

(onoga) što neće obući hodočasnički obučen (šta neće, tj. šta ne smije da nosi i oblači) od odjeća (od odjeće).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek rekao:

"O poslaniče Allaha, šta oblači hodočasnički obučen od odjeća?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće obući (oblačiti) košulja, a ni ahmedija (saruka, platnenih ovoja oko glave), a ni pantalona (gaća), a ni kapa (kapuljača, kabanica sa kukuljačom), a ni obuće sa grličima, osim jedan (čovjek koji) neće naći (ne može da nađe, tj. ne nalazi, nema) dva komada plitke obuće (koja ne pokriva članaka od nogu), pa neka (on) obuće dvije obuće (tj. dva komada obuće) sa grličima (tj. koja pokriva nožne članke) i neka (on) odsiječe (neka potkrati) njih dvije niže od članaka (nogu). I ne oblaćite od odjeća (nijednu) stvar (tj. ništa što je takvo da) je dotaknuo njega šafran ili žuto drvo (tj. miris od šafrana ili miris mirisnog žutog drveta)."

GLAVA

jahanja i postavljanja za se (na istu devu nekoga) u hodočašću.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je moj otac od Junusa Ejlije, od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Usamete, bio zadovoljan Allah od njega, bio zadnja strana (tj. iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jašući na istoj devi) od Arefata k Muzdelifi (do Muzdelife), zatim je posadio za se Fadla od Muzdelife k Mini. Rekao je: Pa njih dva obadva. Rekao je: Nije prestao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se odaziva (tj. da uči telbije) do (časa kada) je bacio kamenčić Akabe (na Akabi).

GLAVA

(onoga) što oblači hodočasnički obučeni od odjeća, i ogrtača i pokrivača (platna, platnenih komada).

A obukla je Aiša užutite odjeće (odjeće obojene žutom bojom koja je dobivena od divljeg šafrana), a ona je obučena hodočasnički. A rekla je (Aiša): Neka ne pokriva (žena svojih) usana (sa odjećom), i neka ne stavlja vela (na lice, neka ne pokriva lica velom) i neka ne oblači odjeće (obojene) sa žutim drvetom (žutom biljkom) i ni šafranom (a ni šafranom). A rekao je Džabir: Ne vidim (Ne smatram) obojeno žutim (ne smatram ga) mirisom. A nije smatrala Aiša štetom (griehom da žena obuče) nakit (da stavi na se nakite) i crnu odjeću, i (odjeću) obojenu kao ružica i obuću sa grlicima (duboku cipelu, duboke cipele) za ženu (žensko). A rekao je Ibrahim: Nema štete (Nema grijeha) da zamijeni (promijeni čovjek) svoje odjeće.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, Mukademija, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Musa, sin Ukbeta, rekao je: izvijestio me Kjurejb od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Otišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz Medine poslije što se počeošljao, i namazao i obukao svoj pokrivač (donju haljinu) i svoj ogrtač, on i njegovi drugovi. Pa nije zabranio (nikome ni) od (jedne) stvari od ogrtača i pokrivača (što) se oblače osim ošafrajene (odjeće) koja se mrlja (fleka, tj. ostavlja flekove, ostavlja fleke, mrlje) na koži (od mirodije šafrana). Pa je osvanuo u Zul-Hulejfi. Pojahao je (zatim) svoju jahalicu dok se (dok se nije) izjednačio (pojaviio, tj. popeo) na (brdo) Bejda', (pa) je povikivao on i njegovi drugovi, i ođerdanio je svoju devu (tj. stavio je svojoj devi ogrlicu, đerdan kao znak da je ta deva određena za žrtvu-kurban koja će se zaklati u Mekji za vrijeme hodočašća). A to je (sve bilo) za pet (noći što) su ostale od zul-ka'deta (mjeseca, tj. to je bilo dvadeset i petog zul-ka'deta mjeseca), pa je stigao (u) Mekju za četiri noći (što su) prošle od zul-hidžeta (tj. stigao je u Mekju četvrtoga dana mjeseca zul-hidžeta). Pa je ophodio Kuću (tj. Kjabu), i trčao je između Safe i Merve i nije se riješio (stega hodočasnika) zbog svojih deva, jer je on ođerdanio njih (a u ovakvom slučaju se hodočasnik ne rješava stega dok kurban - žrtve ne dođu na svoje mjesto). Zatim je odsjeo u najvišem (najuzvišenijem) dijelu Mekje kod Hadžuna (brda gdje je groblje Mekje), a on je povikivač (odazivanja - telbije) za hodočašće (za hadž). A nije se približio Kjabu poslije njegova ophođenja nje (sve) do (časa kada) se vratio od Arefata. A zapovjedio je svojim drugovima da ophode Kuću (tj. Kjabu) i između Safe i Merve (da trče), zatim da dadnu kratiti (kosu) od svojih glava, zatim da se riješe (stega hodočašća), a to je za

(onoga) ko nije bio imao (ko nije imao) sa sobom devu (što) ju je ođerdanio (tj. obilježio kao žrtvu stavivši joj kao znak ogrlicu). I ko je (bio u takvoj prilici da) je bila sa njim njegova žena, pa ona je njemu (postala) dozvoljena, i miris i odjeće (su mu postale dozvoljene stvari).

GLAVA

(onoga) ko je prenoćio u Zul-Hulejfi dok je osvanuo (tj. ko je proveo noć u Zul-Hulejfi dočekavši jutro).

Rekao je njega (to zanoćivanje u Zul-Hulejfi) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, sin Jusufa, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, pričao nam je Muhamed, sin Munkjedira, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini četiri (rekjata - naklona podnevne molitve), a u Zul-Hulejfi dva (naklona-rekjata popodneva, ikjindije), zatim je prenoćio (tj. proveo je noć sve dotle) dok je osvanuo (dok nije osvanuo) u Zul-Hulejfi. Pa pošto je uzjahao svoju jahaću životinju i izjednačila (uspravila, podigla) se sa njim, povikivao je (telbiju).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Vehhab, pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao podne u Medini četiri (naklona-rekjata), a klanjao je popodne (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (dva rekjata). Rekao je: I mislim (da) je prenoćio u njoj (tako) dok je osvanuo (dok nije osvanuo).

GLAVA

podizanja glasa sa povikivanjem (telbije).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini podne četiri, a popodne (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (rekjata), i čuo sam ih klikću (kriče, povikuju glasno telbiju) za njih dvojice (tj. za hodočašće i umru) skupa.

GLAVA

odazivanja (GLAVA telbije, tj. određene ritualne rečenice koja se izgovara na mikatu i u daljem toku hodočašća i umre - a koju prevodimo sa izrazom odazivanje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je odazivanje (telbija) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tvoja dva odazivanja (odazivam se, tj. dvaput Ti se odazivam - odazivam Ti se jedanputa pa opet jedanputa; ili: Dvaputa, Dvostruko Ti iskazujem pokornost; ili: Dvaput Ti stojim pred Tobom - Evo me pred Tobom! i opet: Evo me pred Tobom! --- to i tako nešto

znači "lebbejkje" - a u daljem tekstu će se prevoditi sa: dwoodazov Tebi), Bože moj, dwoodazov Tebi, dwoodazov Tebi! Nema druga Tebi, dwoodazov Tebi! Zaista hvala i blagodat (pripadaju) Tebi i vlast! Nema druga Tebi!"

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Umareta, od Ebu Atjeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Zaista ja znam sigurno kako je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaj da) se odaziva:

"Dwoodazov Tebi, Bože moj, dwoodazov Tebi, dwoodazov Tebi! Nema druga Tebi, dwoodazov Tebi! Zaista hvala i blagodat su Tebi!" Slijedio je njega (Sufjana) Ebu Muavijete od Aameša. A rekao je Šubete: izvijestio nas je Sulejman, čuo sam Hajsemeta, od Ebu Atijeta, čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje.

(Za navedeni hadis malo je drukčiji sened-lanac, niz.)

GLAVA

zahvaljivanja, i slavljenja i veličanja (Boga) prije povikivanja (dwoodazova) kod uzjahivanja na jahaću životinju.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo sa njim u Medini podne četiri, a popodne (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (rekjata), zatim je prenoćio u njoj dok (tj. te) je osvanuo. Zatim je jašio dok se izjednačila (tj. pokazala, popela jahaća životinja) sa njim na (brdo) Bejda - zahvalio je (tada) Allahu, i slavio je i veličao je (Njega). Zatim je povikivao (dwoodazov) za hodočašće i umru, i povikivali su ljudi za njih dvoje. Pa pošto smo stigli (u Mekju), zapovjedio je ljudima pa su se riješili (stege hodočasnika) dok (tj. do časa kada) je bio dan razmišljanja (8. dan mjeseca zul-hidžeta), povikivali su (tada dwoodazov) za hodočašće (za hadž). Rekao je: I zaklao je (kao žrtve) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nekoliko) deva sa svojom rukom stojeći (one, tj. bivši one u stojećem stavu). I zaklao je (kao žrtve jednoga kurban-bajrama) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva lijepa ovna. (Veli se da "emleh" znači šaren, upravo u kojega se, u bjelinu pomiješala crnina; a veli se da to znači: vrlo plav.) Rekao je Ebu Abdullah: rekao je neki (od) njih ovo od Ejuba, od (jednoga) čovjeka, od Enesa.

GLAVA

(onoga) ko je povikivao (dwoodazov) kada se izjednačila (pokazala, popela) sa njim njegova jahačica (jahalica, upravo: samarica, tj. deva koja nosi samar - i tako će se u daljem tekstu i prevoditi riječ "rahiletun: samarica).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Salih, sin Kjejsana, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Povikivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada se izjednačila (tj. podigla sa zemlje) s njime njegova samarica stojeći (ona, uspravivši se ona).

GLAVA

povikivanja okrećući (okrenuvši) se Strani (Kjabi).

A rekao je Ebu Mamer: pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Ejub od Nafi'a, rekao je: Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je klanjao u jutru u Zul-Hulejfi, (bio je, tj. bio bi) zapovjedio za svoju samaricu pa se osamarila. Zatim je uzjahao pa kada se izjednačila (tj. podigla sa zemlje) sa njim, okrenuo se Strani (kibli) stojeći, zatim se odaziva (izgovara dwoodazov tako) da stigne branjevini (tj. svetom tlu u široj okolini Mekje). Zatim se uzdrži (od dwoodazova), te kada je došao (u dolinu) Zu Tuva, zanoćio je u njoj (tako) da osvane (u njoj). Pa kada je klanjao jutrom (jutarnju molitvu-sabah), okupao se (okupao bi se). I tvrdio je da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, činio (radio) tako. Slijedio je njega (Abdul-Varisa) Ismail od Ejuba u kupanju (tj. u pogledu kupanja).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Davuda, Ebu Rebi', pričao nam je Fulejh od Nafi'a, rekao je:

Bio je (ovakvog običaja) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je htio, izlaženje k Mekji: namazao se sa uljem (koje je takvo da) nije za njega (u njega, koje nema) lijep miris (mirišljiv miris), zatim dođe bogomolji (mjesta Zul-Hulejfe) pa klanja, zatim ujaši (zatim uzjaše). I kada se izjednačila (podigla) s njim njegova samarica stojeći (ona), obukao se hodočasnički (tj. izgovorio je dwoodazov), zatim je rekao: "Ovako sam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čini (radi)."

GLAVA

dwoodazova (odazivanja) kada se spuštao (silazio) u dolinu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao mi je Ibnu Ebu Adijj od Ibnu Avna, od Mudžahida, rekao je: bili smo kod Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa su spomenuli Lažova (Antihrista) da je on rekao:

"Napisano je između njegova dva oka: Nevjernik." Pa je rekao Ibnu Abas: Nisam čuo njega (Muhameda a.s. da je o tome išta rekao), ali (tj. nego) je on rekao: "Što se tiče Musa-a, kao da ja gledam k njemu kada se spustio u dolinu odaziva se (odazivajući se, tj. izgovarajući odazivanje, dwoodazov).

(Veli se da se ovdje radi o Zelenoj Dolini.)

GLAVA:

Kako će povikivati žena u mjesečnici i žena u poslijeporođajnim danima (dok još od nje teče krv, dok još krvari)?

(Sada Buharija, po svome običaju, navodi primjere razne upotrebe i značenja riječi "ehelle" i njezinog proširenog oblika "istehelle" pa kaže:) "Ehelle" povikao je (nešto glasno) - izgovorio

je njega; "istehlelna" tražili smo da povičemo (mlađak) i povikali smo mlađak (mladi mjesec, tj. rekli smo: "Eno mlađaka, pokazao se!") - sve njegovog (tj. sva značenja te riječi dolaze, to sve) je od pokazivanja (pojavljivanja). I prolila (izlila) se kiša - izašla je iz oblaka. "... i što se povikalo radi (drugog) osim Allaha ono (da se kolje, kada se kolje, tj. što je nad njim nečije drugo ime osim imena Gospoda Boga spomenuto, što je bez Bismille zaklano)....". I ono je od povikivanja djeteta (tj. I ono, ovo značenje povikivanja je i u izrazu povikivanje djeteta kod rođenja, jer dijete kod rođenja podigne glas, glasno zaplače pokazavši se, pojavivši se).

(Uopće se događa da se podigne glas, povikne se, uzvikne se kada se nešto spomene što se pojavilo, na što se ukazuje - a za takav pojam se upotrebljavaju riječi "ehelle", "istehelle" i od njih izvedeni oblici po gramatičkim pravilima. U tom se smislu te riječi upotrebljavaju i za hodočasnika jer se on pojavio na tlu gdje treba da izvrši Božiju zapovjed hodočašća pa zbog toga i uzvikuje da se odaziva Uzvišenom Bogu na Njegovu zapovjed.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću opraštanja (u oprostajnom hodočašću) pa smo povikivali za umru, zatim je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je (u takvom položaju da) je bio sa njim hedj (životinja određena za žrtvu), pa neka povikuje za hodočašće sa umrom, zatim neka se ne rješava (stega hodočašća) do (časa kada se) riješi od njih dvoga (od njih dvoje) skupa (tj. kada izvrši sve propise i hodočašća i umre)." Pa sam stigla Mekji, a ja sam žena u mjesečnici. I nisam ophodila Kuću (Kjabu), a ni između Safe i Merve. Pa sam se potužila (požalila na) to k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Pokvari (tj. raspleti) tvoju (svoju) glavu, i iščešljaj se i povikivaj za hodočašće, a pusti (ostavi) umru. Pa sam učinila (tako). Pa pošto smo izvršili hodočašće, poslao je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa Abdurahmanom, sinom Ebu Bekjra, k Ten'imu pa sam izvršila umru. Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ova (umra sada) je mjesto tvoje umre (koju si bila odlučila da izvršiš zajedno sa hodočašćem)." Rekla je: Pa su ophodili (oni) koji su povikivali za umru (ophodili su) Kuću (Kjabu) i između Safe i Merve (to su učinili za umru), zatim su se riješili (stege). Zatim su ophodili jedno ophođenje (za hodočašće) poslije da su (tj. kada su) se vratili od Mine. A što se tiče (onih) koji su sastavili hodočašće i umru, pa (oni) su ophodili samo jedno ophođenje.

GLAVA

(onoga) ko je povikivao u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kao povikivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je njega (ovo što je sada rečeno) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Mekjija, sin Ibrahima, od Ibnu Džurejdža, rekao je Ata', rekao je Džabir, bio zadovoljan Allah od njega:

Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Aliji, bio zadovoljan Allah od njega, da ostane na svome hodočasničkom odijevanju (tj. da se rješava stega dok ne izvrši i umru i hodočašće kao i on, Muhamed a.s. jer je i Alija dotjerao sa sobom žrtvenu životinju iz Jemena). I spomenuo je (ovdje Džabir) govor Surakata.

(Surake koji je za vrijeme toga hodočašća pitao na Mini pri bacanju kamenčića Muhameda a.s. da li ovi propisi o zajedničkom vršenju hodočašća i umre vrijede samo za Muhameda a.s. i neke njegove drugove. Muhamed a.s. mu je odgovorio da ti propisi vrijede vječno i za svakoga.)

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Alije, Hallal Huzelija, pričao nam je Abdusamed, pričao nam je Selim, sin Hajana, rekao je: čuo sam Mervana Asfera (priča) od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, (u Mekju) iz Jemena pa je rekao (Muhamed a.s. njemu): "Sa čime (tj. Za kakvo hodočašće sa umrom ili bez nje) si povikivao?" Rekao je: "Za (ono) što je povikivao za njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao: "Da nije (takav slučaj) da je sa mnom žrtvena životinja (tj. Da nije sa mnom žrtvena životinja), zaista bih se rješio (hodočasničke stega)." A povećao je (u pričanju) Muhamed, sin Bekjra, od Ibnu Džurejdža: rekao je njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Sa čime si povikivao, o Alija?" Rekao je: "Sa (onim) što je povikivao sa njim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (sa onim kako je povikivao Muhamed a.s.)." Rekao je: "Pa potjeraj žrtvenu životinju, i ostani zabranjen (tj. hodočasnički obučen) kao što si ti (sada u tom stanju)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k (jednom) narodu u Jemenu, pa sam došao (nazad za vrijeme hodočašća u Mekju), a on je u (mekjanskoj) dolini pa je rekao: "Sa čime si povikivao?" Rekao sam: "Povikivao sam kao povikivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Da li je sa tobom (išta) od žrtvene životinje (tj. imaš li ikakvu žrtvenu životinju)?" Rekao sam: "Ne." Pa je zapovjedio meni pa sam ophodio Kuću (tj. Kjabu), i između Safe i Merve (sam trčao), zatim je zapovjedio meni pa sam se rješio (tj. skinuo sam hodočasničku odjeću i tako se rješio hodočasničke stega). Pa sam došao (jednoj) ženi iz moga naroda pa je (ona) počesljala (iščesljala) mene, ili je oprala moju glavu. Pa je stigao Umer, bio zadovoljan Allah od njega, (u Mekju u vrijeme kada je on bio halifa, a ne za vrijeme oprostajnoga hodočašća kao što bi se na prvi pogled iz teksta dalo zaključiti) pa je rekao: Ako uzmemo sa knjigom Allaha (da se ravnamo), pa zaista on zapovjeda nama za potpunost, rekao je (Allah), uzvišen je: "I upotpunite hodočašće i umru radi Boga..."; a ako uzmemo sa običajem Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da se ravnamo) pa zaista on se nije rješavao (stega hodočašća) do (onoga časa kada) je zaklao žrtvenu životinju.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Hodočašće je (propis takav da su) poznati mjesecovi (mjeseci kada se ono obavlja), pa ko je propisao (odredio sebi jedne godine, neke godine da obavi) u njima hodočašće, pa nema (tj. ne smije biti) bestidnosti (spolnoga općenja i riječi koje o tome govore), a ni griješenja, a ni prepiranja (svađe) u hodočašću...". "Pitaju (oni) tebe (Muhameda) o mladacima (mladim mjesecovima, mladim mjesecima). Reci: Ona (tj. oni) su vremena za ljude i hodočašće...".

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Mjeseci (Mjesecovi) hodočašća su: ševal, i zul-ka'de i deset (prvih dana) od zul-hidžeta. A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Od običaja (Muhamedovog a.s.) je da se neće (čovjek) obući hodočasnički za hodočašće osim u mjesecima hodočašća. A mrzio je (tj. Smatrao je

ružnim postupkom, Nije odobravao) Usman, bio zadovoljan Allah od njega, da se obuče hodočasnički (čovjek čim pođe) od Horasana ili Kermana.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao mi je Ebu Bekjr Hanefija, pričao nam je Eflah, sin Humejda, rekao je: čuo sam Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u mjesecima hodočašća, i noćima hodočašća i zabranama (tj. stanjima) hodočašća pa smo odsjeli u Serifu. Rekla je: Pa je izašao (Muhamed a.s. iz svoga šatora) k svojim drugovima pa je rekao: "Ko nije bio od vas (takav da) je sa njim žrtvena životinja (tj. Ko nema žrtvene životinje), pa je volio (tj. pa želi) da učine nju (tj. njega, hodočašće) umrom, pa neka učini. A ko (je takav da) je bila sa njim žrtvena životinja (tj. ko ima žrtvenu životinju), pa ne (tj. neka ne učini od ovoga odmarališta odluke da čini umru mjesto hodočašća)." Rekla je: Pa uzimalac za nju i ostavljač nje je od njegovih drugova (tj. neko je učinio ovako, a neko onako). Rekla je: Pa što se tiče poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (neki) ljudi od njegovih drugova, pa bili su (tj. Pa Muhamed a.s. i njegovi neki drugovi su bili) pripadnici snage (bili su snažni) i bila je sa njima žrtvena životinja, pa nisu mogli na umru (samu da se opredijele nego na oboje). Rekla je: Pa je unišao meni (tj. Pa je posjetio mene) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja plačem pa je rekao: "Šta je rasplakalo tebe, o ova (ili: o neiskusna)?" Rekla sam: "Čula sam tvoj govor tvojim drugovima (šta ili što si ga rekao), pa se spriječila (tj. pa se nisam odlučila na) umru." Rekao je: "A šta je tvoje stanje (A šta ti je)?" Rekla sam: "Ne klanjam (a to znači: Zadesila me mjesječnica)." Rekao je: "Pa ne šteti (to) tebi. Ti si samo (jedna) žena od kćeri Adema (Adama), propisao je Allah na tebe (tebi ono) što je propisao na njih (sve), pa budi u svome hodočašću pa možda Allah da dadne (da da) tebi nju (tj. njega - hodočašće)." Rekla je: Pa smo izašli u njegovom hodočašću (u to njegovo hodočašće sa njim) dok smo stigli (dok nismo stigli) Mini (tj. te smo tako stigli u Minu) pa sam se očistila (tj. pa mi je prestala mjesječnica). Zatim sam izašla iz Mine pa sam se dala izliti (ili: baciti) Kući (Kjabi - a to znači: pa sam ophodila Kjabu, izvršila sam ophođenje Kjabe po povratku sa Arefata, koje je ophođenje jedan od tri najvažnija obreda u hodočašću - u hadžu, dostigavši da ipak čista obavim treći najvažniji obred). Rekla je: Zatim sam izašla sa njim u zadnjem polasku (odlasku sa Mine u Mekju 13. zul-hidžeta) dok je odsjeo (u) Muhasabu i odsjeli smo (i mi) sa njim. Pa je pozvao Abdurahmana, sina Ebu Bekjra pa je rekao: "Izađi sa tvojom (svojom) sestrom iz svetoga tla, pa neka (ona) povikiva za umru. Zatim završite vas dvoje (umru), zatim dođite vas dvoje ovdje pa (tj. jer) zaista ja gledam (pogledam, iščekujem) vas dvoje (tako) da dođete vas dvoje meni." Rekla je: Pa smo izašli te kada sam završila (umru) i završila sam (zadnje) od ophođenja (zadnje ophođenje za hodočašće), zatim sam došla njemu u zoru pa je rekao: "Da li ste završili?" Pa sam rekla: "Da." Pa je objavio za putovanje (odlazak) u (tj. među) svojim drugovima, pa su pošli ljudi pa je pošao (krenuo i on) upravljajući se k Medini.

(Riječ "dajre" štete - ta riječ je od "dare jediru dajren", a rekne se, a kaže se i "dare jeduru davren", i još se rekne "darre jedurru darren", a sva tri izraza znače: štetio je, šteti, štetenje.)

GLAVA

korišćenja (tj. obavljanja umre prije hodočašća u danima hodočašća odlučivši se za to pri oblačenju hodočasničkog odijela na mikatu - a to ćemo u daljem tekstu nazivati "temetu", a nećemo ga prevoditi više kao korišćenje), i sparivanja (zajedničkog vršenja i umre i hodočašća-hadža), i osamljivanja (vršenja prvo hodočašća samoga) i pokvarenja (tj.

razvrgnuća odluke) hodočašća za (onoga) ko (je takav da) nije bio sa njim hedj (tj. ko nema žrtvene životinje).

(Radi se o slučaju kada neko odluči da zajedno obavi i umru i hodočašće-hadž, a nije potjerao žrtvene životinje, koja se u ovome slučaju mora imati, on će pokvariti, raskinuti ovakvu odluku, i u tom slučaju se kaže da je raskinuto hodočašće, pa će se obaviti umra, a poslije hodočašće-hadž.)

PRIČAO NAM JE Usman, pričao nam je Džerir od Mensura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a ne mislimo (ništa drugo) osim da je ono hodočašće. Pa pošto smo stigli, ophodili smo Kuću (Kabu), pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ko nije bio potjerao žrtvenu životinju da se rješi (stege hodočašća). Pa se rješio ko nije bio potjerao žrtvenu životinju. I njegove žene nisu potjerale (kurban) pa su se rješile (hodočasničke odjeće). Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Pa sam dobila mjesečnicu pa nisam ophodila Kuću (Kabu). Pa pošto je bila noć Muhasaba (noć kada se prenoći u Muhasabu), rekla je: "O poslanice Allaha, vraćaju se ljudi sa umrom i hodočašćem, a ja se vraćam (samo) sa hodočašćem." Rekao je: "A nisi (li) ophodila (u onim) noćima (kada) smo stigli (u) Mekju." Rekla sam -: "Ne." Rekao je: "Pa odi (idi) sa tvojim (svojim) bratom k Ten'imu, pa povikuj za umru, zatim tvoje mjesto obećanja (obećano gdje te čekamo) je tako i tako (tj. tu i tu)." Rekla je Safija: Ne mislim, mene (tj. sebe drukčije) osim zadržavačicom njih (tj. i ja ću se zadržati da još ne krenu za Medinu, jer je i ona dobila mjesečnicu pa nije bila obavila svih obreda te su je morali čekati). Rekao je: "Osakaćenje, brijanje! (Ili: Osakaćivačica, brijačica! Ili: Uznemirivačica, zlosrećnica!) A zar nisi ophodila (oko Kabe na) dan klanja (žrtava)?" Rekla je: rekla sam: "Da." Rekao je: "Nema štete (tj. grijeha što nećeš obaviti ovo zadnje ophođenje kada si izvršila ono na dan klanja žrtava), polazi (tj. kreći na put za Medinu, jer zadnji tavaf - zadnje ophođenje otpada od žene u mjesečnici)." Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Pa je sreo mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je penjač iz Mekje (tj. a on kreće, polazi iz Mekje), a ja sam padačica na nju (tj. a ja se spuštam, dolazim u nju), ili sam ja penjačica, a on je padač od nje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ebul-Esveda Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, godine hodočašća oproštaja (oproštajnog hodočašća), pa od nas je ko je povikivao za umru (tj. pa neko je od nas povikivao za umru), a od nas je (neko bio takav) ko je povikivao za hodočašće. A povikivao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za hodočašće. Pa što se tiče (onoga) ko je povikivao za hodočašće ili je sastavio hodočašće i umru, (pa) nisu se (oni) riješili (stege hodočašća) do (časa kada) je bio dan klanja (žrtava).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakjema, od Alije, sina Husejna, od Mervana, sina Hakjema, rekao je: prisustvovao sam Usmanu i Aliji, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a Usman zabranjuje od mut'e (zabranjuje mut'u, a "mut'a" znači ili raskidanje hodočašća da se najprije obavi umra, ili odluka od prvoga početka mikata da se obavi umra prije hodočašća), i (zabranjuje Usman) da se sastavlja između njih dvoje (da se sastavi umra i hodočašće). Pa pošto je (to) vidio Alija, povikivao je (uzviknuo je) za njih dvojice:

"Dvoudazov Tebi (Uzvišeni Bože) za umru i hodočašće (ili: sa umrom i hodočašćem)!" Reкао je (Alija): Nisam bio zato (da) ostavim (tj. Nisam za to da ostavljam) običaj (postupak) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog govora jednoga (čovjeka, tj. zbog mišljenja ikojeg čovjeka).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Smatraše (idolopoklonici, Arapi prije Islama) umru u mjesecima hodočašća (jednim) od najgriješnijih grijšenja u (tj. na) zemlji (na svijetu), i učinili bi (tj. nazivaše oni) muharem saferom (tj. prvi mjesec imenom drugoga mjeseca u godini) i govoraše: Kada su ozdravila sadna (rane na leđima od samara), i iščeznuo (iščeznuo, nestao) trag, i zguli se (tj. prođe mjesec) safer, dozvoljena je umra za (onoga) ko je obavljao umru (tj. ko hoće da obavi umru). Stigao je (tj. Pa je stigao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi jutrom četvrte (noći od zul-hidžeta) povikivajući za hodočašće, pa je zapovjedio njima da učinu (da učine) nju (tj. njega - hodočašće, odluku za hodočašće da preokrenu zamjenivši je sa) umrom. Pa je bilo krupno (golemo) to kod njih pa su rekli: "O poslaniče Allaha, koje razrješenje (od stega)?" Reкао je: "Razrješenje, svako (cijelo od) njega."

(To jest: Potpuno se rješite svih stega i zabrana čak i polnog odnosa.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao sam na Vjerovijesnika (tj. k Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio njemu za rješenje (razrješenje od stega).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Hafse, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha, šta je stanje ljudi (šta je ljudima)? Riješili su se (stega) za umru, a ti se nisi riješio od tvoje (od svoje) umre." Reкао je: "Zaista ja sam slijepio (gumiarabikom, smolom) moju (svoju) glavu i ođerdanio sam moju (svoju) žrtvenu životinju (tj. stavio sam joj na vrat znak da je to žrtvena životinja), pa se neću rješavati (razrješavati stega) do (časa kada nastupi vrijeme da) koljem (zakoljem žrtvu)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Ebu Džemrete Nasr, sin 'Imrana, Dube'ija, rekao je:

Izvršio sam temettu' (tj. odlučio sam se na umru u danima hodočašća-hadža), pa su (to) zabranjivali meni (neki) ljudi, pa sam pitao (o tome) Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je zapovjedio meni (da ostanem i ustrajem na izvršenju temetu'a). Pa sam vidio u snu (usnio sam u snu) kao da (neki) čovjek govori za mene (meni): "Istinito hodočašće i primljena umra!" Pa sam izvijestio Ibnu Abasa pa je rekao: "Običaj (Postupak) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao meni: "Stani (Ostani) kod mene, pa učiniću tebi (jedan) dio od moga (svoga) imetka." Reкао je Šubete: pa sam rekao: "Zašto (Zbog čega)?" Pa je rekao: "Zbog sna kojega sam usnio."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Ebu Šihab, rekao je: stigao sam izvršujući temetu' (tako sam stigao u) Mekju sa umrom pa smo unišili prije (dana) razmišljanja (tj. prije 8. zul-hidžeta) za tri dana. Pa su rekli meni (neki) ljudi od stanovnika Mekje:

"Postaće sada tvoje hodočašće mekjansko (tj. nećeš imati mnogo nagrade za njega)." Pa sam unišao na (razgovor i savjet) Ata'u (da) tražim rješenje (pitanja od) njega pa je rekao: pričao mi je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on hodočastio sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (onoga) dana (kada) je potjerao deve sa njim (u oprostajnom hodočašću), a već su povikivali za hodočašće osamljeno (tj. samo za hodočašće bez umre) pa je rekao njima: "Rješite se od vašega hodočasničkog oblačenja sa ophođenjem Kuće (Kabe) i (sa trčanjem) između Safe i Merve, i skratite (tj. potkratite kosu na glavi), zatim ostanite dozvoljeni (slobodni od stege), te kada bude dan razmišljanja (8. zul-hidže), pa povikivajte za hodočašće, a učinite (hodočasničku radnju što) ste stigli s njom (učinite ju) mut'om (tj. umrom)." Pa su rekli: "Kako ćemo učiniti nju mut'om (nasladom, predmetom naslade, tj. umrom), a već smo (je) imenovali (nazvali) hodočašćem?" Pa je rekao: "Učinite što sam zapovjedio vama, pa da nije (takav slučaj) da sam (tj. što sam) zaista ja potjerao žrtvenu životinju, zaista bih učinio (isto) kao ono koje sam (što sam) zapovjedio vama, ali neće biti (tj. nije) dozvoljeno od mene (tj. meni ono što je) zabranjeno do (časa kada) dospije žrtvena životinja (na) svoje mjesto (dok se ne zakolje na Mini)." Pa su učinili.

("Mut'atun" znači predmet naslade, naslada, uživanje - a ovdje označava umru, jer kada se umra obavi i u danima hodočašća, čovjek se razriješava stege hodočašća, pa može da uživa i da se naslađuje mnogim dozvoljenim uživanjima prije nego počne da vrši samo hodočašće obukavši se hodočasnički za samo hodočašće. Iz tog razloga je umra i nazvana mut'om-nasladom.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hadžadž, sin Muhameda, Aaver od Šubeta od Amra, sina Mureta, od Seida, sina Musejeba, rekao je:

Prepirali su se (Nisu se slagali) Alija i Usman, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), a njih dva su u Usfanu, o umri (u vezi umre). Pa je rekao Alija: "Šta hoćeš (da ideš) k (tome) da zabranjuješ stvar (tj. postupak što) je činio njega (tj. postupak koji je činio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (šta je uzrok)?"! Rekao je: Pa pošto je to vidio Alija, povikivao (uzviknuo) je za njih dvoje skupa (zajedno telbiju).

GLAVA

(onoga) ko se odazivao (tj. izgovorio dwoodazov-telbiju) za hodočašće i imenovao ga (i nazvao je imenom njega).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, rekao je: čuo sam Mudžahida (da) govori: pričao nam je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a mi govorimo: "Dwoodazov Tebi, Bože moj, dwoodazov Tebi za hodočašće." Pa je zapovjedio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo ga učinili umrom.

GLAVA

temetu'a.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemam od Katadeta, rekao je: pričao mi je Mutarrif od 'Imrana, rekao je:

Izvršavali smo temetu' (tj. umru pred hodočašće) na vremenu (tj. u vremenu, za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i silazio je (objavljivao se i) Kur'an, (a protiv toga rekao je (jedan) čovjek sa svojim mišljenjem šta je htio.

(Veli se da je prvi protiv temetu'a bio Umer r.a.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... to je za (onoga) ko (je u takvom stanju da) nije bila njegova porodica prisutnici Svete Bogomolje (Kabe, tj. za onoga čija porodica nije prisutna Kabi, nije kod Kabe)....".

A rekao je Ebu Kjamil Fudajl, sin Husejna, Basrija: pričao nam je Ebu Mašer, pričao nam je Usman, sin Gijasa, od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on upitao se, da se upitao (tj. da je upitan) o umri hodočašća pa je rekao:

Povikivali su Muhadžiri, i Pomagači i žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću oprostaja (u oprostajnom hadžu), i (mi) smo povikivali. Pa pošto smo stigli Mekji (u Mekju), rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učinite vaše povikivanje za hodočašće umrom, osim (onoga) ko je ođerđanio žrtvenu životinju." Ophodili smo za Kuću (tj. Kada nam je to rekao Muhamed a.s., izvršili smo ophođenje iz počasti za Kuću-Kjabu, a to znači: Ophodili smo okolo Kjabe) i za Safu i Mervu (obavili smo trčanje), i prišli smo ženama (svojim, tj. i poslije trčanja između Safe i Merve razriješili smo se hodočasničke stege-ihrama pa smo čak imali i polni odnos sa svojim ženama) i obukli smo odjeće (obične, a ne hodočasničke). I rekao je (Muhamed a.s.): "Ko je ođerđanio žrtvenu životinju, pa zaista ono neće se dozvoliti njemu (da se razriješi hodočasničke stege sve) do (časa kada) dospije žrtvena životinja svome mjestu (klanja)." Zatim je zapovjedio nama (u) večer (dana) razmišljanja (a to je 8. zul-hidžeta) da povikivamo za hodočašće, pa kada smo završili (kada završimo) žrtvene obrede (ili: obrede hodočašća van Mekje), doći ćemo pa ćemo ophoditi Kabu i Safu i Mervu (obavićemo trčanje). Pa već se (ovo kaže Ibnu Abas) upotpunilo naše hodočašće, i na nama je žrtvena životinja (tj. i dužni smo zaklati žrtvenu životinju) kao što je rekao (Allah), uzvišen je: ".... pa što se je olakšalo od žrtvene životinje, pa ko nije našao (ko nema), pa postenje tri dana u hodočašću i sedam (dana) kada ste se vratili...." k vašim gradovima. Ovca je dostatna (Ovca vrijedi za žrtvenu životinju). Pa su sastavili dvije pobožnosti u godini između hodočašća i umre (tj. sastavili su dvije pobožnosti u godini: hodočašće i umru), pa (tj. jer) zaista Allah, uzvišen je, spustio je njega (tj. objavio je to da se može umra i hodočašće činiti u vrijeme hodočašća) u Njegovoj (u Svojoj) Knjizi, i uobičajio je njega (to) Njegov vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i dopustio je njega (to, taj postupak) za ljude (tj. ljudima) osim stanovnika Mekje, rekao je Allah: ".... to je za (onoga) ko (je takav da) nije bila njegova porodica prisutna (nastanjena kod) Svete Bogomolje....". A mjeseci hodočašća, koje je spomenuo Allah, uzvišen je, (ti mjeseci) su: ševal, i zul-ka'de i zul-hidže, pa ko je izvršavao (tj. ko izvršava) temetu' (tj. umru) u ovim mjesecima, pa na njega je krv (tj. dužan je da zakolje žrtvu od koje će poteći krv), ili

post (ako nema mogućnosti da zakolje žrtvu). A "refes" bestidnost je spolno općenje, odnos, a "fusuk" grijehenje su grijesi, a "džidal" prepiranje je osporavanje, pobijanje (ili: podozrenje).

GLAVA

kupanja kod ulaženja (u) Meku.

PRIČAO MI JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Ulejjete, izvijestio nas je Ejub od Nafi'a, rekao je:

Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (bio je ovakvog postupka) kada je (kada bi) unišao (u) najbliže sveto tlo (tj. u prvo mjesto od svetoga tla, a to znači: kada bi nastupio na prvi pedalj zemljišta svetoga tla), sustegao bi se od odazivanja, zatim prenoći u Zu Tuva-u, zatim klanja u njemu jutarnju molitvu i okupa se (u tom mjestu Zu Tuva-u koje je pred Mekjom). I priča (tj. I pričaše Ibnu Umer r.a.) da vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, činjaše to (tj. tako).

GLAVA

ulaženja (u) Mekju danju ili noću (obdan ili obnoć).

Prenoćio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Zu Tuva-u (Zu Tiva-u), čak je osvanuo, zatim je unišao (u) Mekju. A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) čini njega (činjaše tako).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prenoćio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Zu Tuva-u, čak je osvanuo, zatim je unišao (u) Mekju. A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) čini njega (tj. to tako kao i Muhamed a.s.).

GLAVA:

Od gdje (tj. Od kuda da) ulazi (u) Mekju?

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao mi je Ma-n, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ulazi (u) Mekju od najviše nizbrdice (tj. sa najvišeg brežuljka), a (da) izlazi (izlazaše, izlazio je pri povratku iz Mekje) od najniže nizbrdice (tj. preko najnižeg brežuljka).

GLAVA:

Od gdje (tj. Od kuda) izlazi (hodočasnik) iz Mekje?

PRIČAO NAM JE Museded, sin Muserheda, Basrija, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ulazio Mekji (tj. u Mekju) od (mjestu) Kjeda-a od najviše nizbrdice koja je u (širokoj mekanskoj) dolini, a izlazi (izlazaše) od najniže uzbrdice

(nizbrdice). Rekao je Ebu Abdullah: Govoraše se: (Museded) je museded čvrst (solidan) kao (što kaže i znači) njegovo ime (musedded: čvrst, solidan; upravljen, prav, ispravan. Ova zadnja značenja su i osnovna). Rekao je Ebu Abdullah: čuo sam Jahja-a, sina Me'ina, (da) govori: čuo sam Jahja-a, sina Seida, (da) govori: Da zaista Museded (dođe u takvu priliku da) sam došao njemu u njegovu kuću pa pričao njemu, zaista je zaslužio to. I (ja) se ne brinem (za) moje (svoje) knjige bile (one) kod mene ili kod Musededa.

PRIČAO NAM JE Humejdija i Muhamed, sin Musena-a, rekla su njih dva: pričao nam je Sufjan, sin 'Ufejneti, od Hišama, sina 'Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pošto (tj. kada) je dolazio k Meki, ulazio bi od najveće nje, a izlazio bi od najniže nje.

PRIČAO NAM JE Mahmud, sin Gajlana, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao godine osvojenja (Mekje od idolopoklonika) od (mjesta) Kjeda-a, a izašao je od Kjuda-a (mjesta) od najvišeg (vrha) Mekje.

PRIČAO NAM JE Ahmed, pričao nam je Ibnu Vehb, izvjestio nas je Amr od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao godine Osvojenja od Kjeda-a (na) najvišem (vrhu, brijegu) Mekje. Rekao je Hišam: A bio je Urvete (običaja da) ulazi na obadva (od) njih dva: od Kjeda-a i Kjuda-a. A najviše što ulazaše (što je ulazio) je od Kjeda-a, a bila je (ova tačka, ovo mjesto Kjeda') bliže (od) njih dvije (kote, tačke) k njegovom stanu (boravištu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehaba, pričao nam je Hatim od Hišama, od Urveta:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, godine Osvojenja od Kjeda-a od najviše (tačke, kote) Mekje. I bio je Urvete najviše što ulazaše od Kjeda-a, a bio je bliži (od) njih dva k njegovom stanu.

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Hišam od svoga oca:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, godine Osvojenja od Kjeda-a. I bio je (običaja) Urvete (da) ulazi od njih dva, oba (od) njih dva, a najviše što ulazaše je (što je ulazio) od Kjeda-a, bližeg (od) njih dva k njegovom stanu.

Rekao je Ebu Abdullah: Kjedaun i Kjuden su dva mjesta.

GLAVA

vrijednosti Mekje i njezinih zgrada (građevina) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "I jer smo učinili Kuću (tj. Kjabu) vraćalištem za ljude (tj. mjestom na koje se ljudi vraćaju, dolaze svake godine) i sigurnošću (tj. bezbjednošću za ljude), i uzmite (sebi) od mjesta Ibrahima (od Ibrahimova mjesta) klanjalište, i zapovjedili smo k Ibrahimu i Ismailu (tj. obavezali smo ih), to jest: očistite vas dva Moju kuću (tj. Kjabu) za ophodače, i boravioce (stanovaoce) i naklonjače ničičare (koji padaju ničice). I jer (ili: I pošto) je rekao Ibrahim (Avram): "Gospode moj, učini ovo siguran grad (bezbjedan grad), i podaj njegovom stanovništvu (njegovim stanovnicima) od plodova ko je vjerovao (tj. ko vjeruje) od njih u Boga i zadnji (tj. sudnji) dan; rekao je: i ko je nijekao (tj. ko niječe, ne vjeruje Mene), pa daću da uživa njemu malo, zatim ću prisiliti njega ka kazni Vatre, a ružno je mjesto (krajnje mjesto

boravka). I pošto podignu Ibrahim temelje od Kuće (Kjabe) i Ismail, Gospode naš, primi od nas, Zaista Ti, Ti si svečujući sveznajući. Gospode naš, i učini nas dvojicom predanika Tebi, i od našega potomstva narod predan Tebi, i pokaži nama naše žrtvene obrede, i primi pokajanje naše, zaista Ti, Ti si veliki primalac pokajanja milostivi." "

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Asim, rekao je: izvijestio me Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Pošto (tj. Kada) se gradila Kja'ba (tj. Kada se temeljito opravljala poslije jedne jake poplave koja je oštetila zidove Kjabe, a to je bilo na pet godina prije nego će Muhamed a.s. postati Božiji poslanik), otišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i Abbas (da) prenose kamenje, pa je rekao Abas Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Učini (tj. Stavi) tvoj (tj. svoj) pokrivač (donju haljinku) na tvoj (svoj) vrat (da te ne žulja kamenje, pa je bio izvršio tu zapovjed strica-amidže i metnuo pokrivač na vrat, ali se vrlo zastidio što je tako ostao slabo pokriven), pa se skrhao k zemlji (pao je na zemlju) i podigla su se njegova dva oka k nebu (oči, tj. gledale su k nebu netremice, ne trepćući), pa je rekao: "Pokaži mi moj pokrivač!" Pa je svezao njega (pokrivač) na njega (tj. na sebe).

(Veli se da je Muhamed a.s. bio ostao potpuno nag, go, pa se od stida srušio na zemlju, ali poslije tada nije više viđen nikada nag, go.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Muhameda sina Ebu Bekjra, izvijestio Abdullaha, sina Umera, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Zar nisi vidjela da je tvoj narod, pošto su gradili Kjabu (tj. kada su opravljali, popravljali Kjabu), (da) su se skratili (tj. da su se ograničili na manje i kraće temelje) od temelja Ibrahima?!" Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha, zar nećeš vratiti nju na temelje Ibrahima?" Rekao je: "Da nije skorašnjosti tvoga naroda (tj. njegovog blizog vremena vezanog) sa bezvjerstvom, zaista bih učinio." Pa je rekao Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega: Zaista ako je bila Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, čula ovo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ne mislim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je ostavio doticanje (onih) dvaju uglova koji slijede zid (tj. koji su blizu polukružnoga zida odvojenog od Kjabe - nije ih doticao ni zbog čega drugoga) osim (zato što) zaista Kuća (Kjaba baš na tome mjestu) nije se upotpunila na temeljima Ibrahima.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu-Ahvas, pričao nam je Eš'as od Esveda, sina Jezida, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pitala sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o zidu (u blizini Kjabe) je li od Kuće (Kjabe) on? Rekao je: "Da." Rekla sam: "Pa šta je njima (pa, ili: te) nisu uveli njega u Kuću (tj. Kjabu)?" Rekao je: "Zaista tvoj narod (se našao u takvom položaju da) je malaksala u njih izdašnost (trošak za opravku)." Rekla sam: "Pa šta je njezinih vrata (bivši ona onako) podignuta (tj. što su onako visoko podignuta)?" Rekao je: "Učinio ti je to tvoj narod zbog (toga da) uvedu koga hoće (u Kjabu), a (da) spriječe koga hoće. A da nije (to) da je tvoj narod (u takvom stanju da) je skorašnje njihovo vrijeme (koje ih veže) sa predislamljem (sa paganstvom), pa se bojim da zaniječu (da ne odobre) njihova srca (moj poduhvat) da uvedem zid u Kuću (u Kjabu, tj. u sastavni dio nje) i da prilijepim njezina vrata za zemlju (tj. i da spustim njezina vrata do zemlje, k zemlji)."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da nije skorašnjosti tvoga naroda (koja ih veže) sa bezvjerstvom, zaista bih pokvario Kuću (Kjabu, tj. njezine zidove), zatim bih zaista izgradio nju na temelju Ibrahima - na njega blagoslov (milost) i mir! - pa (tj. jer) zaista su Kurejševiči računali (da je potrebno) da skrate njezinu zgradu; i učinio bih njoj zadnju stranu." Rekao je Ebu Muavijete: pričao nam je Hišam: Zadnju stranu, misli (na) vrata (još jedna nasuprot sadašnjih vrata).

PRIČAO NAM JE Bejan, sin Amra, pričao nam je Jezid, pričao nam je Džerir, sin Hazima, pričao nam je Jezid, sin Rumana, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"O Aišo, da nije (to) da je tvoj narod skorašnjeg vremena (koje ga veže) sa predislamljem (paganstvom), zaista bih zapovjedio za Kuću (tj. Kjabu - u daljem prevođenju će se odmah prevoditi sa "Kjaba" izraz el-Bejtu kuća, koji se bude odnosio na Kjabu), pa bi se porušila, pa bih uveo u nju što se izvadilo (tj. ispustilo) od nje, i prilijepio bih je za zemlju, i učinio bih njoj dvojna vrata: istočna vrata i zapadna vrata, pa bih dospio s njom temelju Ibrahima (tj. pa bih je tako postavio na temelj Ibrahimov a.s.)." Pa to je (uzrok) koji je nosio (tj. pobudio) Ibnu Zubejru na njezino rušenje (i građenje na širim temeljima). Rekao je Jezid: I prisustvovao sam Ibnu Zubejru kada je rušio nju, i gradio nju i uveo u nju od zida (neki dio, veli se pet aršina, a to je bilo 65. godine po Hidžri). A već sam vidio temelj Ibrahima: kamenje kao grbe kamila (deva). (To je izjava Jezida, sina Rumanova.) Rekao je Džerir: pa sam rekao njemu: Gdje je njegovo mjesto? Rekao je: Pokazaću ti ga sada. Pa sam unišao sa njim (u polukružni od Kjabe odvojeni) zid, pa je pokazao k (jednome) mjestu pa je rekao: Ovdje. Rekao je Džerir: Pa sam pretpostavljao (približno odredio) od zida šest aršina ili prema njoj (ili tolika mjera, tj. ili slično, ili tako nešto).

GLAVA

vrijednosti Zabrane (tj. svetoga tla Mekje i njezine okolice u udaljenosti od 30 kilometara i 320 metara u svima pravcima -- u daljem tekstu riječ "harem sveto tlo" prevodiće se sa Zabranom) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Zapovjedilo mi se je samo da obožavam Gospodara ove varoši (ovoga grada) koji je zabranio (tj. učinio svetom) nju, i za Njega (i vlasništvo Njegovo) je svaka stvar, i zapovjedilo mi se je da budem od predanih.", i Njegova govora, veličajan je Njegov spomen: "I zar nisam utvrdio njima sigurnu Zabranu (tj. I zar nisam učinio njihovo mjesto sigurnim svetim tlom, bezbjednim svetim tlom), sabiru se k njemu plodovi svake stvari trošak (tj. kao dar) od nas, ali najviše njih ne znaju."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Džerir, sin Abdul-Hamida, od Mansura, od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan osvojenja Mekje:

Zaista ovaj grad je (takav da je) zabranio njega Allah (tj. učinio ga je svetim): neće se rezati (sjeći, tj. potkresavati; ili krčiti) njegovo trnje, i neće se natjeravati u bijeg (tj. neće se goniti, loviti) njegovo lovinje (lovne životinje, životinje koje se love) i neće sebi podizati sa zemlje (neće uzimati) njegove uzete sa zemlje (tj. izgubljene) stvari (niko drugi) osim ko će obavještavati nju (tj. ko će oglasiti nju, izgubljenu - a to znači: nađenu stvar, obavjestiti će za nju da ju je našao, oglašiće da je našao izgubljenu stvar).

GLAVA

davanja u nasljedstvo kuća Mekje, i njihove prodaje i njihove kupovine, i (GLAVA o tome) da su ljudi u Svetoj Bogomolji (tj. u Kjabu) jednako (gledani, tj. jednaki što se tiče ophođenja s njima, odnosno što se tiče vršenja dužnosti i obreda) naročito (tj. to vrijedi za Kjabu naročito, a ne ostali dio Mekje) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "Zaista koji su bili bezvjernici i odvrću se od puta Allaha i Svetoga Hrama koji (je takav da) smo učinili njega za ljude jednako je boravilac u njemu i pojavljivač (tj. jednaki su po pravima i dužnostima i stalni boravilac i privremeni pojavljivač), a ko hoće u njemu za skretanje (potkopavanje) sa nasiljem, daćemo da okuša njemu od bolne kazne."

El-badi pojavljivač je dolazilac (putnik iz daleka). Ma'kjufen stavljen u boravljenje je zadržan (zatvoren, ograničen dulje na nekome mjestu).

PRIČAO NAM JE Asbag, rekao je: izvijestio me Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna, od Amra, sina Usmana, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

"O poslaniče Allaha, gdje ćeš odsjesti? U tvojoj (svojoj) kući u Mekji?" Pa je rekao: "A da li je ostavio 'Akil (išta) od stanova (prolječnih) ili kuća?" A bio je 'Akil naslijedio Ebu Taliba, on i Talib, a nije naslijedio njega Dža'fer, a ni Alija, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (nijednu) stvar (nisu naslijedili) jer su njih dva bili dva muslimana, a bio je Akil i Talib (bili su) dva bezvjernika (u času smrti njihova oca Ebu Taliba). Pa je bio (običaj) Umer, sin Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: Neće naslijediti (tj. Ne nasljeđuje) vjernik nevjernika. Rekao je Ibnu Šihab: A tumačaše (tumačili su prvi muslimani riječ "velajetun" koja znači staralaštvo, a koja se spominje u odlomku Kur'ana koji će se sada djelimično navesti -- tu su riječ tumačili kao pravo na nasljedstvo) govor Allaha, uzvišen je: "Zaista koji su vjerovali (tj. koji vjeruju), i selili se i borili se sa njihovim (sa svojim) imanima i njihovim osobama u putu (za put, za vjeru) Allaha, i koji su sklonili (smjestili, zaštitili iseljenike) i pomogli - ti (oni) su neki (od) njih prijatelji (zaštitnici, skrbnici) nekih....". Odlomak.

(Veli se da se iz riječi Muhameda a.s.: A da li je Akil ostavio od kuća i stanova (išta)? dade zaključiti da je Akil prodao sve što je naslijedio, i da Muhamed a.s. nije tu prodaju tada - pri osvojenju Mekje - poništio, pa je onda dozvoljeno nasljeđivati i prodavati mekijanske kuće.)

GLAVA

odsjedanja (silazanja, sjahivanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Mekji (tj. GLAVA mjesta gdje je odsjeo obično kada se vraćao sa Mine u Meku, gdje bi u Mekji odsjeo?).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je htio stizanje (dolaženje, kada je htio doći, da dođe u) Mekju:

"Naše mjesto odsjedanja je sutra, ako je htio (ako htjedne) Allah - uzvišen je, u obronku (ili: brini, na obronku, brini) Kjinanetovića (ondje) gdje su se (oni) međusobno zakleli na bezvjerstvo."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Ebul-Velid, pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao mi je Zuhrija od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u vremenu) od jutra (na) dan klanja (žrtava), a on je u Mini:

"Mi smo odsjedači sutra u obronku Kjinanetovića gdje su se zakleli (položili zakletvu) na bezvjerstvo." Misli (tj. Misleći s) time (na) Muhasab (mjesto u mekjanskoj dolini). A to je da su Kurejševići i Kjinanetovići zakleli se na Hašimoviće (tj. protiv Hašimovića) i Abdulmutalibovića; ili Mutalibovića da se neće ženiti (od) njih i neće prodavati njima dok (ne dođe čas da) predaju (oni) njima Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Selamete od Ukajla i Jahja-a, od Dahaka, od Evzaije, izvijestio me Ibnu Šihab, i rekli su njih dva (Selamete i Jahja): "... Hašimovića i Mutalibovića...." Rekao je Ebu Abdullah: "... Mutalibovića je naličnije."

(Sličnije je i priličnije je Mutalibovića nego Abdulmutalibovića.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I pošto je rekao Ibrahim: "Gospode moj, učini ovaj grad sigurnim (bezbijednim), i odstrani mene i moje sinove (udalji nas od toga) da obožavamo kipove. Gospode moj, oni su zaista zaveli mnogo (broja) od ljudi, pa ko je slijedio (tj. ko slijedi) mene, pa zaista on je od mene, a ko je bio nepokoran meni, pa zaista si Ti veliki opraštač milostiv. Gospode naš, zaista ja sam nastanio (jedan dio) od moga potomstva u (jednoj) neplodnoj dolini (u dolini bez usjeva), kod Tvoje posvećene kuće, Gospode naš, zbog (toga da) bi uspostavili molitvu, pa učini srca od ljudi (da) padnu (tj. nagnu, požure) k njima (tim mojim potomcima)....". Odlomak (taj iz Kur'ana vidi).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Učinio je Allah Kjabu, zabranjenu (tj. svetu) kuću boravkom (tj. osloncem, preporodom, obnovom u vjeri) za ljude, i (učinio je još) zabranjeni (sveti) mjesec, i žrtvenu životinju i ogrlice (đerdane za obilježavanje žrtvenih životinja), to je zbog (toga da) znate da Allah zna (sve) što je u nebesima i što je u zemlji i da je Allah za svaku stvar sveznajući."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zijad, sin Sa'da, od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Porušiće (srušiće) Kjabu dvocijepčićni (dvogolenčićni, tj. čovjek koji će biti malih cijepaca, goleni, cjevvara, potkoljenica u nogu) od Abesinaca.

(To će se desiti pred smak svijeta.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Mukatila, rekao je: izvijestio je mene Abdullah, on je sin Mubarekja, rekao je: izvijestio nas je Muhamed, sin Ebu Hafsata, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Postaše (oni, muslimani su postili) desetnicu (deseti dan mjeseca muharema) prije (nego što je došlo vrijeme) da se uzakoni (propiše) ramadan (tj. post mjeseca ramazana), a bio je (taj dan) dan (kada) se pokriva (zastire) u njemu Kjaba.

(Izraz "ašurau" ili "jevnu ašurae" prevodiće se u daljem tekstu sa izrazom desetnica, a to je deseti dan mjeseca muharema.)

Pa pošto je uzakonio (propisao) Allah (da se posti mjesec) ramadan, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je htio (tj. Ko hoće) da posti njega (deseti dan muharema), pa neka posti njega, a ko je htio (ko hoće) da ostavi njega, pa neka ostavi njega."

PRIČAO NAM JE Ahmed, pričao nam je moj otac (Hafs), pričao nam je Ibrahim od Hadžadža, sina Hadžadža, od Katadeta, od Abdullaha, sina Ebu Utbeta, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista svakako će se hodočastiti Kjaba i zaista svakako će se obavljati umra poslije izlaska (pojavljivanja) Je'džudža i Me'džudža (Goga i Magoga)." Slijedio je njega (Abdullaha) Eban i 'Imran od Katadeta. A rekao je Abdurahman od Šubeta: "Neće nastati (doći) Čas (tj. smak svijeta) dok se ne bude hodočastila Kjaba." A prvi (hadis) je mnogobrojniji (tj. način pričanja koji je pred ovim spomenut je pričan od više pripovjedača).

GLAVA

odijela Kja'be.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Vasil Ahdeb od Ebu Vaila, rekao je: došao sam k Šejbetu. - H - A pričao nam je Kabisate, pričao nam je Sufjan od Vasila, od Ebu Vaila, rekao je: sjedio sam sa Šejbetom na sjedištu (na stolici) u Kja'bi pa je rekao:

Zaista već je sjedio (na) ovom sjedalištu (na ovoj stolici) Umer, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: "Zaista već sam razmišljao (namjeravao) da neću ostaviti (tj. da ne ostavim) u njoj (Kjabi) žute, a ni bijele (pare, zlata, a ni srebra drukčije) osim (tako da) bih podijelio njega (taj novac)." Rekao sam: "Zaista tvoja dva druga (tj. Muhamed a.s. i Ebu Bekjr r.a.) nisu njih dva učinila (to)." Rekao je: "Njih dva su dva čovjeka (što) se povodim za njima dvojicom (što ih slijedim i podražavam, ugledam se na njih, pa pošto oni nisu to učinili, to me i sprečava da ja to učinim)."

GLAVA

rušenja Kjabe.

Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ratovaće (jedna) vojska (ili: četa protiv) Kjabe, pa će se potonuti sa njima (u zemlju, potonuće u zemlju, tj. provaliće se pod njima zemlja, iščeznuće, iščeznuće u zemlju)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, sin Seida, pričao nam je Ubejdulah, sin Ahnesa, pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkjete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kao da sam ja sa njim (sa onim što će porušiti Kjabu, tj. kao da ga sad gledam kakav je), crnim, krivonogim, iščupava (izvaljuje, tj. ruši on) nju kamen (po) kamen."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjeje, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Porušiće Kjabu dvocijepčični (čovjek) od Abesinaca (ili: od Abesinije, iz Abesinije)."

GLAVA

(onoga) što se spominjalo o crnom kamenu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od 'Abisa, sina Rebi'ata, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega, da je on došao k crnome kamenu, pa je poljubio njega (pa ga je poljubio, Omer je poljubio kamen) pa je rekao:

"Zaista ja znam da si ti (jedan) kamen, nećeš štetiti, a nećeš koristiti (tj. ne štetiš, a ne koristiš; niti štetiš niti koristiš), a da nije (to) da sam ja vidio (ili da nisam vidio) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ljubi (poljubi) tebe (da te ljubi), ne bih poljubio tebe (ne bi te ni ja poljubio)."

GLAVA

zatvaranja Kjabe, i klanja (i klanjaće onaj ko zatvori Kjabu) u kojoj strani (u bilo kojoj strani) Kjabe je htio (gdje hoće).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Salima, od njegovca oca da je on rekao:

Unišao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Kjabu, on, i Usamete, sin Zejda, i Bilal i Usman, sin Talhata pa su zatvorili na njih (na sebe, tj. za sobom vrata od Kjabe). Pa pošto su (oni) otvorili, bio sam prvi ko je unišao, pa sam susreo Bilala pa sam pitao njega: "Da li je klanjao u njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. u Kjabi je li klanjao, ili: je li klanjao u Kjabi)?" Rekao je: "Da. Između dva jemenska stupa (stuba)."

GLAVA

molitve u Kjabi.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on bio (običaja), kada je unišao (u) Kjabu, (da bi) išao prema licu kada ulazi, i

čini (tj. ostavlja) vrata prema leđima, ide (idući naprijed po Kjabu tako) da bude između njega i između zida koji je prema njegovom licu blizu (tj. približno rastojanje) od tri aršina, pa klanja (tude, pa tu klanja), naročito istražuje (istražujući sebi svjesno) mjesto koje (je to što) je izvijestio njega Bilal da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao u njemu. A nije (ni) na jednoga (čovjeka) šteta (griješ) da klanja u kojoj strani (doslovno: u kojoj - od - strana) Kjabu je htio (dakle: gdje god hoće).

GLAVA

(onoga) ko nije ulazio (u) Kjabu.

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) hodočasti mnogo (puta, mnogo godina), a neće unići (a ne uniđe, tj. ne ulazeći, nije ulazio u Kjabu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, pričao nam je Ismail, sin Ebu Halida, od Abdullaha, sina Ebu Evfa'a, rekao je:

Obavio je umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu, i klanjao ozadi (tj. iza) Mjesta (tj. iza mjesta uz Kjabu koje se zove Ibrahimovo mjesto), a sa njim je ko pokriva (zastire) njega od ljudi.

(Ovdje se radi o umri zvanj "umretul-kada'i" koja je obavljena 7. godine po Hidžri.)

Pa je rekao njemu (Abdullahu, sinu Ebu Evfa'ovu jedan) čovjek: "Je li unišao (tada) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Kjabu?" Rekao je: "Ne."

(Jasno je zašto nije: tada su još kipovi bili u Kjabu.)

GLAVA

(onoga) ko je veličao (Uzvišenog Boga) u (unutrašnjim) stranama Kjabu.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je 'Ikrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je stigao (došao u Mekju), nije htio da uniđe (u) Kjabu, a u njoj su božanstva. Pa je zapovjedio za njih (za kipove božanstva) pa su izvedeni (iznešeni, doslovno: pa su se izveli, iznijeli). Pa su izveli (iznijeli) sliku (lik, figuru) Ibrahima i Ismaila, u rukama njih dvojice su strele (za gatanje, vraćanje, nagađanje o sudbini). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ubio ih Bog (idolopoklonike)! Zar ne (Pažnja!)! Tako mi Allaha već su znali da njih dva nisu tražili udjela (tj. sudbine) sa njima (sa strijelama, tj. nisu pomoću gatanja strijelama ispitivali sudbinu da li je dodijelila dobar udio u nečem ili ne - to nisu Ibrahim i Ismail činili) nikada." Pa je unišao (Muhamed a.s. u) Kjabu pa je veličao (Uzvišenoga Boga) u njezinim stranama (krajevima), a nije klanjao u njoj.

GLAVA:

Kako je bio početak pokaskivanja (hodanja, idenja žurno kratkim koracima potresajući ramenima kod ophođenja Kjabu i trčanja između Safe i Merve).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, on je sin Zejda, od Ejuba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi (u Mekju 7. godine po Hidžri da obave naknadnu umru), pa su rekli idolopoklonici: "Zaista on stiže na vas (tj. dolazi vam), a već je oslabila (iznurila, iscrpila) njih groznica Jesriba (Medine)." Pa je zapovjedio njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da pokaskivaju tri cilja (tj. tri kruga, tri ophodnje, tri ophođenja) i da idu (tj. prođu iza prostora) što je između dva (jemenska) ugla. A nije spriječilo njega da zapovjedi njima da pokaskivaju ciljeve (krugove, ophodnje), sve njih (tj. svih sedam ophodnji - ništa ga nije spriječilo) osim smilovanje na njih (na svoje drugove).

("Ebka ala": pomilovati nekoga, smilovati se nekome.)

GLAVA

doticanja (rukom, potiranja rukom) crnoga kamena kada stigne (u) Mekju (u) prvom (u početnom dijelu) što ophodi i pokaskiva tri puta.

PRIČAO NAM JE Asbag, sin Feredža, rekao je: izvijestio me Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Salima, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada stiže (dolazi u) Mekju kada je dotakao (rukom) crni ugao (u) prvom (dijelu) što ophodi, brza (kasa, tj. brzajući, kasajući) tri ophodnje (tri ophođenja) od sedam (ophodnji).

GLAVA

pokaskivanja u hodočašću i umri.

PRIČAO MI JE Muhamed, rekao je: pričao nam je Surejdž, sin Numana, rekao je: pričao nam je Fulejh od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Trčao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, tri cilja (ophodnje), a išao je (običnim hodom) četiri (ophodnje) u hodočašću i umri. Slijedio je njega (Surejdža) Lejs, rekao je: pričao mi je Kjesir, sin Ferkada, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, rekao je: izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Zejd, sin Eslema, od svoga oca da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao (je) za (crni) ugao:

"Zar ne! Tako mi Allaha zaista ja svakako znam da si ti (jedan) kamen, ne štetiš i ne koristiš. A (ili: I) da nije (to) da sam ja vidio (I da nisam vidio) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je dotaknjivao (da je doticao) tebe, ne bih dotaknjivao (doticao, dirao) tebe." Pa je dotaknuo njega (Pa ga je dotakao), zatim je rekao: "Pa šta je za nas i pokaskivanje (tj. šta je nama i pokaskivanju, što moramo pokaskivati)! Bili smo se pravili (prikazivali snažnima) samo s njime idolopoklonicima, a već je uništio njih Allah. (Ili: Bili smo samo se pravili s njime....)." Zatim je rekao: "Stvar je (to, ipak, što) je pravio (činio) nju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa ne želimo da ostavljamo nju."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nisam ostavio doticanje (rukom) ovih dvaju uglova (tj. jemenskih uglova ni) u (kakvoj) teškoći, a ni u udobnosti (mekoći) otkada sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dotiče njih dva. Pa sam rekao Nafi'u: "Je li bio (običaja) Ibnu Umer (da) ide između dva (jemenska) ugla (običnim hodom, bez pokaskivanja)?" Rekao je: "Idaše (običnim hodom) samo zbog (toga da) bude lakše za njegovo doticanje (rukom njih)."

GLAVA

doticanja (rukom crnoga) ugla sa štapom (savijenim na vrhu, sa kevom). Pričao nam je Ahmed, sin Saliha, i Jahja, sin Sulejmana, njih dvojica su rekla: pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ophodio je (Kjabu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću oproštaja (u oproštajnom hodočašću) na (jednoj) devi, dotiče (tj. dotičući crni) ugao sa (jednim kukasti, na vrhu savijenim) štapom. Slijedio je njega (Junusa) Deraverdija od bratića Zuhrije, od njegovoga strica (amide).

GLAVA

(onoga) ko nije doticao (rukom ništa drugo) osim dva jemenska ugla.

(Nije, dakle, doticao sirijskih uglova. Pod jemenskim uglovima Kjabe misli se na ugao gdje stoji crni kamen i onaj ugao do njega.)

A rekao je Muhamed, sin Bekjra: izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, od Ebu Ša'sa - a da je on rekao: A ko se čuva (ijedne) stvari od Kjabe?! (To jest: Zašto da se čuva i pazi da neko ne dotakne nekog ugla od Kjabe, pa makar to i ne bio jemenski ugao.) A bio je Muavija (r.a. običaja da) dotiče uglove (sva četiri) pa je rekao njemu Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Zaista ono ne dotiču se ova dva ugla (koja su do zida koji je odvojen od Kjabe). Pa je rekao: Nije (nijedna) stvar od Kjabe napuštena (tj. nije za odbaciti). A bio je Ibnu Zubejr (običaja da) dotiče njih, sve njih.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dotiče od Kjabe (išta drugo) osim dva jemenska ugla.

GLAVA

ljubljenja kamena (crnoga kamena).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Sinana, pričao nam je Jezid, sin Haruna, rekao je: izvijestio nas je Verka', rekao je: izvijestio nas je Zejd, sin Eslema, od svoga oca, rekao je: vidio sam Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega , (da) je polju bio (crni) kamen i rekao je:

"Da nije (to) da sam vidio (tj. Da nisam vidio) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je poljubio tebe, ne bih poljubio tebe."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Hammad od Zubejra, sina Arebije, rekao je: pitao je (jedan) čovjek Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o doticanju (crnoga) kamena pa je rekao: Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dotiče njega i ljubi njega. Rekao je: rekao sam:

Je li smatraš (da treba da ga dotaknem i poljubim) ako sam se stijesnio (tj. ako sam se našao u stisci, tjeskobi bivši mnogo svijeta)? Je li smatraš ako sam se nadvladao (ako sam savladan velikim brojem naroda)? Rekao je: Učini (tj. Ostavi ti to svoje) "Jeli smatraš..." u Jemenu. (To jest, ne ispričavaj se, i ne iznosi nikakvih razloga s kojima bi se ti želio osloboditi da to ne činiš.) Vidio sam poslanika Allaha, pomilivao ga Allah i spasio, (da) dotiče njega i ljubi ga (pa mi ne pričaj "Je li smatraš...", i "Da li misliš...").

GLAVA

(onoga) ko je pokazao k (crnome) uglu (sa nekim predmetom) kada je došao na njega (prilikom ophođenja, tj. kada bi naišao kraj njega).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Abdul-Vehab, rekao je: pričao nam je Halid od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ophodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allha i spasio, Kjabu na (jednoj) devi, svaki (puta) kada je došao (tj. kada god je došao, kada god bi došao) na (crni ugao), pokazao je k njemu.

GLAVA

veličanja (tj. izgovaranja "Allahu ekjber") kod (crnog) ugla.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Halid, sin Abdullaha, pričao nam je Halid Hazza' od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ophodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Kjabu na devi, svaki (puta) kada je došao (crnome) uglu, pokazao je k njemu sa (nekom, jednom) stvari (što) je bila kod njega i veličao je (tj. izgovorio je ili izgovorio bi "Allahu ekjber").

(Stvar koja je bila kod njega i sa kojom je davao znak, pokazivao prema crnome kamenu - ta stvar je bila štap kako je već prošlo.)

Slijedio je njega (Halida Abdullahova) Ibrahim, sin Tahmana, od Halida Hazza-a.

GLAVA

(onoga) ko je ophodio Kjabu kada je stigao (u) Mekju prije (nego) da se vrati k svojoj kući, zatim je klanjao dva naklona (dva rekjata), zatim je izašao k Safi.

PRIČAO NAM JE Asbag od Ibnu Vehba, rekao je: izvijestio me Amr od Muhameda, sina Abdurahmana, rekao je: spomenuo sam Urvetu (pitanje o postupku onoga koji stigne u Mekju šta treba da čini, pa) je rekao: pa izvijestila je mene Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, da je (bio) prvi (postupak što) je počeo s njim (što ga je učinio) kada je stigao (u Mekju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se je on očistio, zatim je ophodio (Kjabu). Zatim nije bila (ta radnja i postupak njegov) umra. Zatim je hodočastio Ebu Bekjr i Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, slično njemu (kao i on). Zatim sam hodočastio (kaže Urvete) sa svojim ocem Zubejrom, bio zadovoljan Allah od njega, pa prva stvar (što) je počeo s njom (bilo) je ophođenje. Zatim sam vidio Muhadžire i Pomagače (da) čine njega (ovaj postupak). A već je izvijestila mene moja majka (Esma, kći Ebu Bekjra) da je ona povikivala, ona, i njezina sestra (Aiša r.a.), i Zubejr, i omsica (i-taj-i-taj) i omsica (i-taj-i-taj) za umru, pa pošto su potrali (tj. dotakli rukama crni) ugao, riješili su se (hodočasničke stege, tj. skinuli su hodočasničku odjeću, hodočasničke ogrtače).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Ebu Damrete Enes, rekao je: pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (postupao ovako) kada je ophodio u hodočašću ili umri: prvo što stiže (tj. u početku kada stigne) trčao je tri ophodnje i išao je četiri (ophodnje običnim hodom), zatim je ničičio dvije ničice, zatim ophodi između Safe i Merve.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, rekao je: pričao nam je Enes, sin Ijada, od Ubejdulaha, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio kada je ophodio Kjabu prvo ophođenje: kasa tri ophodnje, a ide četiri (običnim hodom; i da on trčašem, tj. pretrčavaše utrobu toka, tj. dolinu, udolicu) kada je ophodio između Safe i Merve.

GLAVA

ophođenja (okolo Kjabe) žena sa ljudima.

A rekao je meni Amr, sin Alije: pričao nam je Ebu Asim, rekao je Ibnu Džurejdž: izvijestio nas je Ataa pošto je zabranio Ibnu Hišam ženama ophođenje sa ljudima (okolo tj. oko Kjabe), rekao je: "Kako zabranjuješ njima (sprečavaš njih), a već su ophodile žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa ljudima?!" Rekao sam: "Je li poslije zastora (zavjese, tj. poslije pokrivanja) ili prije?" Rekao je: "Tako mi života stigao sam ga (taj postupak zajedničkog ophođenja) poslije zastora (zavjese)." Rekao sam: "Kako se miješaju (sa) ljudima?" Rekao je: "Ne miješашe se (one). Bila je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, (običaja da) ophodi stranom (tj. po strani) od ljudi, ne mješa se (sa) njima (ne mješajući se s njima)." Pa je rekla (jedna) žena: "Pođi (Idi da) dotaknemo (rukama crni kamen), o majko vjernika!" Rekla je: "Od tebe (tj. Od sebe ti idi - idi ti za sebe)." A nije htjela (ona, Aiša r.a.). Pa izlazaše (one) maskirane (pokrivene, napravivši se nepoznate) u noći pa ophode sa ljudima, ali su one bile - kada su ulazile u Kjabu - stajale (bi) do (časa da) ulaze (da uđu), a izveli su se (izveli bi se) ljudi (kada bi one trebale unići). I dolazah (I dolazila bi) Aiši ja i Ubejd, sin Umejra, a ona je nastanjivačica (a ona boravi, stanuje) u utrobi Sebira (brda na Muzdelifi). Rekao sam: "A šta je (kakav je) njezin zastor (zavjesa)?" Rekao je: "Ona je (u) turskoj kupoli (tj. u malom šatoru), za nju je (tj. ona, kupola ima) opnu (poklopac, omotač), i

nema između nas i između nje (ništa drugo) osim to. I vidio sam na njoj ružičast oklop (tj. košulju crvene boje kao ruža)."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao nam je Malik od Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, od Urveta, sina Zubejra, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Ummu Selemete (Umu Seleme), bio zadovoljan Allah, od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Potužila sam se k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se zaista ja tužim (na bolest, da sam obolila, oslabila) pa je rekao: "Ophodi iza ljudi, a ti si jahačica (tj. Ophodi iza ljudi, pozadi ljudi jašući ti na devi, kamili)." Pa sam ophodila, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tada (u tom času) klanja jutarnju molitvu do strane (uz stranu) Kjabe, i on čita (uči napamet): "Tako mi Tura. I napisane knjige....".

GLAVA

govora u ophođenju.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: pričao nam je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me Sulejman Ahvel da je Tavus izvijestio njega od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prošao, a on ophodi Kjabu (prošao je ophodeći Kjabu) pokraj (jednoga) čovjeka (koji) je svezao svoju ruku uz (nekoga drugoga) čovjeka (svezao ju je) sa kajišem, ili sa koncem (pređom, vlaknom) ili sa (nekom drugom) stvari osim toga, pa je presjekao njega (tu stvar) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom, zatim je rekao:

"Vodi (njega) za njegovu ruku (uzevši ga ti sa svojom rukom, a ne tako - jer je onaj prvi bio slijep)."

GLAVA:

Kada je vidio kajiš ili (neku drugu) stvar (što) se mrzi (što se smatra ružnim) u ophođenju, presjekao je (tj. presjeći će) njega (kajiš ili tu stvar, tj. nešto drugo osim kajiša).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Sulejmana Ahvela, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka ophodi Kjabu sa uzdom ili (nečim drugim) osim nje (na ruci), pa je presjekao njega (uzdu ili onu drugu stvar, kao rubac, maramu i slično tome).

GLAVA:

Neće ophoditi Kjabu (više nijedan čovjek bivši) go (nag), i neće hodočastiti (više nijedan) idolopoklonik.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je: pričao nam je Lejs, rekao je Junus, rekao je Ibnu Šihab: pričao mi je Humejd, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete izvijestio njega da je Ebu Bekjr Siddik, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), poslao njega u hodočašću koje (je bilo to što) je učinio zapovjednikom njega na njemu (na tom hodočašću) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, prije hodočašća oproštaja (oproštajnog hadža, poslao je Ebu Bekjr Ebu Hurejreta na) dan klanja (žrtava) u skupini (nekolika druga, nekoliko drugova da) objavi (obznani) u narodu (ljudima):

"Zar ne! (tj. Pažnja! Pazite!) Neće hodočastiti poslije (ove) godine (nijedan) idolopoklonik, i neće ophoditi Kjabu (nijedan čovjek) go."

(Idolopoklonici su hodočastili gola tijela, goli.)

GLAVA:

Kada je zastao (zaustavio se) u ophođenju.

A rekao je Ata' o (onom) ko ophodi pa se uspostavi molitva, ili se odbije (otklone, otkloni, odgurne) od svoga mjesta kada je pozdravio (predao selam na kraju molitve): Vratit će se ka (mjestu) gdje se presjeklo (prekinulo) na njemu (gdje se prekinulo njemu započeto ophođenje pa će ga nastaviti). A spominje se slično njemu (kao ovo) od Ibnu Umera i Abdurrahmana, sina Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njih.

GLAVA:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za svojih sedam (tj. nakon sedam ophođenja) dva naklona (rekjata).

A rekao je Nafi': Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) klanja za (ili poslije) svakih sedam (ophođenja) dva naklona (dva rekjata). A rekao je Ismail, sin Umejjeta: rekao sam Zuhriji: Zaista Ata' govori: Dostatna je njemu propisana (molitva da ga oslobodi) od dva naklona (dva rekjata) ophođenja (tj. može mu zamjeniti ta dva naklona). Pa je rekao: Običaj (Muhameda a.s.) je vrijedniji (tj. bolje je da se izvrši njegov običaj). Nije ophodio (Nije izvršio ophođenje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sedam (puta) nikad (a da je drugačije, drukčije postupio) osim (tako da) je klanjao dva naklona (dva rekjata).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, pitali smo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Da li će pasti čovjek (hodočasnik malog hodočašća umre) na svoju ženu u umri prije (nego) da ophodi između Safe i Merve?" Rekao je: "Stigao je (u Mekju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu sedam (ophodnji), zatim je klanjao ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova) dva naklona (dva rekjata), i ophodio je između Safe i Merve." I rekao je (Ibnu Umer): "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer (uzor)....". Rekao je (Amr): A pitao sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao: Neka se ne približuje svojoj ženi do (časa kada je izvršio i to da) ophodi između Safe i Merve (sve što treba).

GLAVA

(onoga) ko se nije približio Kjabi i nije ophodio (tako) da izađe k Arefatu i vrati se poslije prvoga ophođenja (tj. osim prvoga ophođenja nije više ophodio dok se nije vratio sa Arefata).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, rekao je: pričao nam je Fudajl, rekao je: pričao nam je Musa, sin Ukbeta, rekao je: izvijestio me Kjurejb od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Mekju, pa je ophodio, i trčao je između Safe i Merve, i nije se približio Kjabi poslije njegovog ophođenja nje do (časa kada) se vratio od Arefata.

GLAVA

(onoga) ko je klanjao dva naklona (dva rekjata) ophođenja izašavši iz Bogomolje (izvan Kjabe).

A klanjao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, izašavši iz Zabrane.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Muhameda, sina Abdurahmana, od Urveta, od Zejnebe, od Ummu Selemete, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Potužila sam se k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. - H - A pričao mi je Muhamed, sin Harba, pričao nam je Ebu Mervan Jahja, sin Ebu Zekjerijja-a, Gasanija od Hišama, od Urveta, od Umu Selemete, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao, a on je u Mekji, i htio je izlaženje (tj. odlaženje iz Mekje u Medinu), a nije bila Umu Selemeta ophodila Kjabu, a htjela je izlaženje (iz Mekje u Medinu), pa je rekao njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se uspostavila (tj. Kada se uspostavi) molitva jutra (tj. Kada se počne klanjati jutarnja molitva), pa ophodi na tvojoj (svojoj) devi, a ljudi klanjaju (tj. dok su ljudi u molitvi, bivši oni u molitvi)." Pa je učinila to. Pa nije klanjala (dva naklona-rekjata ophođenja uz Kjabu, kod Kjabe), čak je izašla (iz Mekje pa je onda klanjala ta dva naklona).

GLAVA

(onoga) ko je klanjao dva naklona ophođenja ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: pričao nam je Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu sedam (puta, tj. sedam ophodnji), i klanjao je ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova) dva naklona-rekjata, zatim je izašao - na njega milost (blagoslov) i mir! - k Safi. A već je rekao Allah, uzvišen je: "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer.....".

GLAVA

ophođenja poslije jutra i popodneva (tj. GLAVA molitve poslije ophođenja koje je obavljeno iza molitve jutra i molitve popodneva, dakle iza sabaha i ikjindije).

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) klanja dva naklona (dva rekjata) ophođenja (sve) dok se ne (počne da) pojavljuje (rađa) Sunce. A ophodio je Umer poslije molitve jutra pa je uzjahao (tj. krenuo je iz Mekje i) čak je klanjao dva naklona-rekjata (ophođenja) u (mjestu) Zu Tuva-u.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Umera, Basrija, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Habiba, od Ata'a, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su (neki) ljudi ophodili Kjabu poslije molitve jutra (sabaha), zatim su sjeli (posjedali) k opominjaču (tj. do propovjednika, uz propovjednika koji je držao propovjed), te kada se rodilo (pojavilo) Sunce, ustali su (da) klanjaju pa je rekla Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Sjedili su, te kada je bila ura (čas) koja (je takva da) se izbjegava (ne želi se) u njoj molitva, ustali (da) klanjaju (ili: počeli su da klanjaju).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a da je Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zabranjuje (sprečava, sprječava) od molitve kod rađanja (pojavljivanja) Sunca i kod njegovog zalaženja.

PRIČAO MI JE Hasen, sin Muhameda on je Za'feranija, rekao je: pričao nam je Abidete, sin Humejda, rekao je: pričao mi je Abdul-Aziz, sin Rufej'a, rekao je: vidio sam Abdullaha, sina Zubejra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) ophodi poslije zore i klanja dva naklona (dva rekjata). Rekao je Abdul-Aziz: A vidio sam Abdullaha, sina Zubejra, (da) klanja dva naklona (dva rekjata) poslije popodneva (poslije ikjindije) i izvještava da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pričala njemu da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije unišao (u) njezinu sobu (drukčije) osim (tako da) je klanjao njih dva (tj. dva naklona-rekjata).

GLAVA

bolesnika (koji može da) ophodi jašući (on).

PRIČAO MI JE Ishak Vasitija, rekao je: pričao nam je Halid od Halida Haza'a, od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ophodio Kjabu, a on je na devi, svaki (puta) kada je došao na (crni) ugao, pokazao je (pokazao bi, dao bi znak) k njemu sa (jednom) stvari (što je bila, koja je bila) u njegovoj ruci, i veličao je (izgovarao bi tekbir).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malikj od Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, od Urveta, od Zejnebe, kćeri Umu Selemete, od Umu Selemete, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Potužila sam se k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se ja tužim (tj. da se osjećam bolesna, slaba) pa je rekao: "Ophodi iza ljudi, a ti si jahačica (Ophodi iza ljudi jašući)." Pa sam ophodila, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanja uz stranu Kjabu i on uči (čita naizust u molitvi): "Tako mi Tura. I knjige napisane.....".

GLAVA

napajanja (pojenja) hodočasnika.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebul-Esveda, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Tražio je dozvolu Abbas, sin Abdul-Muttaliba, bio zadovoljan Allah od njega, (tražio je dozvolu od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) prenoćiva u Mekji (u) noćima Mine zbog njegovoga napajanja (pojenja hodočasnika, koju je dužnost vršio po dužnosti koju je naslijedio od pređa - od predaka), pa je dozvolio njemu.

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Halid od Halida Haza'a, od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao k pojenju (tj. k pojilištu, k mjestu gdje su se pojile hadžije, hodočasnici) pa je zatražio pojenje (da se napije) pa je rekao Abas:

"O Fadle, idi k tvojoj (k svojoj) majci, pa dođi poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa pićem od (pića koje je) kod nje (tj. pa mu donesi pića od nje)." Pa je rekao: "Napoji me!" ("Daj mi da se napijem!") Rekao je: "O poslaniče Allaha, zaista oni su (takvi da) učine (da stavljaju, zamaču) njihove (svoje) ruke u njega (u ovo piće što je ovdje)." Rekao je: "Napoji me!" Pa je pio od njega (od onoga pića). (Radi se o piću od vode u koju je stavljeno rezačija, suhoga grožđa.) Zatim je došao (bunaru) Zemzemu, a oni napajaju i rade u njemu (tj. izvlače vodu iz njega) pa je rekao: "Radite, pa (tj. jer) zaista vi ste na dobrom poslu." Zatim je rekao: "Da nije (to, toga) da biste se nadvladali (nadjačali), zaista bih sišao (sjahao tako) da stavim uže na ovo." Misli (na) svoje rame (pleće), i pokazao je k svome ramenu (plećima).

(To jest: Da nije toga što bi sav narod navalio povodeći se za mnom da izvlači vodu, pa bi tako vas nadvladao, i vi bi ostali nadjačani, odgurnuti od svoje naslijeđene dužnosti - ja bih sada stavio uže na rame da i ja izvlačim vodu za napajanje hodočasnika Kjabe.)

GLAVA

(onoga) što je došlo o Zemzemu (tj. u vezi Zemzema, bunara u dvorištu Kjabe).

A rekao je Abdan: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je Enes, sin Malikja, bio zadovoljan Allah od njega:

Bio je Ebu Zerr (običaja da) priča da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Raspuknuo se moj strop (tavan), a ja sam u Mekji, pa je sišao Džibril - na njega mir! - pa je raspuknuo (pa je otvorio) moja prsa, zatim je oprao njih sa vodom Zemzema, zatim je došao sa tasom od zlata (donio je tas od zlata), napunjenim mudroču i vjerovanjem pa je izručio nju (mudrost, ili: tas - tastun zapravo znači leđen, leginj, lavor - ali se ovdje prevelo sa tas, tanjir, izručio ga je) u moja prsa, zatim je poklopio (tj. sklopio, zatvorio) njega (tj. njih, prsa). Zatim je uzeo za moju ruku pa se je uspenjao (pa se uspeo) sa mnom k najbližem nebu. Rekao je Džibril blagajniku (tj. čuvaru) neba: "Otvori!" Rekao je: "Ko je ovo (Ko je to)?" Rekao je: "Džibril.""

PRIČAO NAM JE Muhamed, on je sin Selama, izvijestio nas je Fezarija od Asima, od Šabije da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pričao njemu, rekao je:

Napojio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (vode) Zemzema, pa je pio, a on je stajač (tj. pio je stojeći). Rekao je Asim: Pa je kleo (zaklinjao) 'Ikjrimete (da Muhamed a.s.) nije bio tada (u drukčijem položaju) osim na devi.

GLAVA

ophođenja (okolo, oko Kjabe) pridružio (tj. onoga koji je odluci za hodočašće pridružio odmah i odluku za umru, zajedno odlučio i hadž i umru na mikatu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću oproštaja (u oproštajnom hodočašću, hadžu), pa smo povikivali za umru. Zatim je rekao: "Ko je (u takvom položaju da) je bio sa njim hedj (žrtvena životinja, tj. ko ima žrtvenu životinju sa sobom), pa neka povikiva za hodočašće i umru, zatim neka se ne rješava (stege sve) do (časa kada nastupi vrijeme da) se riješi od njih dvaju (od oboga, tj. do izvršenja oboga: i hodočašća i umre)." Pa sam stigla (u) Mekju, a ja sam žena u mjesečnici (snašla me mjesečnica). Pa pošto smo izvršili naše hodočašće, poslao je mene sa Abdurahmanom k Ten'imu pa sam izvršila umru. Pa je rekao, pomilovao ga Allah i spasio: "Ova (radnja, tj. umra) je mjesto tvoje umre (koju si bila odlučila prije nego te bila snašla mjesečnica)." Pa su ophodili (Kjabu oni) koji su povikivali za umru, zatim su se riješili (stege, ihrama, hodočasničke odjeće). Zatim su ophodili drugo ophođenje poslije (pošto je došlo vrijeme) da su se vratili od Mine. A što se tiče (onih) koji su sastavili između hodočašća i umre (koji su sastavili hodočašće i umru), ophodili su jedno ophođenje.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Ulejjete od Ejuba, od Nafi'a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (našao se jednom u takvom stanju da) je unišao njegov sin Abdullah, sin Abdullaha, (unišao je njemu), a njegova deva je u kući (tj. pred kućom hoće da je uzjaši i da krene na hodočašće - "zahrun" znači: deva, leđa, površina itd., a ovdje znači deva. -) pa je rekao (Ibnu Umeru njegov sin):

"Zaista ja neću biti siguran (tj. nisam siguran da se ne dogodi i to) da bude (ove) godine između ljudi rat (borba) pa (da) odbiju (odvrte, spriječe) tebe od Kjabe, pa da si ostao (kod kuće ove godine, tj. daj ne idi ove godine na hodočašće)." Pa je rekao (Ibnu Umer): "Već je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (iz Medine pošavši da obavi umru) pa su rastavili nevjernici (plemena) Kurejš između njega i između Kjabe, pa ako se rastavi između mene i između nje, činiću (učiniću) kao što je činio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." "Zaista već je bio za vas (vama) u poslaniku Allaha lijep primjer....". Zatim je rekao: "Zasvjedočavam vas da sam ja proizveo (dao dužnost) sa mojom (svojom) umrom hodočašće." Rekao je (Abdullah, sin Abdullaha sina Umera): Zatim je stigao (u Mekju) pa je ophodio za njih dvoje (hadž i umru) jedno ophođenje.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi'a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, htio hodočašće (one) godine (kada je) sišao Hadžadž (u okolicu Mekje da ratuje) sa Ibnu Zubejrom. Pa se reklo njemu (Ibnu Umeru):

"Zaista ljudi (su u tako zategnutim odnosima da) je bivajući (tj. da će biti, da već biva) među njima rat, i mi se zaista bojimo da odvrte tebe." Pa je rekao: "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer....", tada ću napraviti kao što je napravio poslanik Allaha,

pomilovao ga Allah i spasio. Zaista ja zasvjedočavam vas da sam ja proizveo umru (učiniću umru)." Zatim je izašao. Te kada je bio u vanjskom (dijelu brda) Bejda'a, rekao je: "Šta je stvar hodočašća i umre (drugo) osim jedna (te ista stvar, ili: Nije stvar hadža i umre ništa drugo osim jedna ista stvar). Zasvjedočavam vas da sam ja već proizveo hodočašće sa mojom (svojom) umrom." I potjerao je žrvenu životinju (što) je kupio sebi nju u (mjestu) Kudejdu i nije povećao na to (ništa). Pa nije zaklao (žrtve), i nije se riješio (ni) od (jedne) stvari (što) je bila zabranjena od njega (tj. od zabranjenih stvari u hodočašću), i nije se obrijao, i nije dao kratiti (kosu sebi sve) do (časa kada) je bio dan klanja (žrtava), pa je (tek onda) zaklao (žrtvu) i obrijao se. I smatrao je da je već izvršio ophođenje hodočašća i umre sa svojim prvim ophođenjem. A rekao je (ili: I rekao je) Ibnu Umer: "Tako je činio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

ophođenja na čišćenju (tj. očistivši se predhodno kao što se čisti pred molitvu - pod abdestom).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin 'Isa-a, pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Amr, sin Harisa, od Muhameda, sina Abdurahmana sina Nevfela, Kurejšije da je on pitao Urveta, sina Zubejra, pa je rekao:

Već je hodočastio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestila mene Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, da je prva stvar (što) je počeo s njom (što je počeo nju da vrši Muhamed a.s.) kada je stigao (u Mekju bila to) da se on očistio (uzeo abdest). Zatim je ophodio Kjabu. Zatim nije bila umra. Zatim je hodočastio Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pa je bila prva stvar (što) je počeo s njom ophođenje Kjabe. Zatim nije bila umra. Zatim Umer, bio zadovoljan Allah od njega, kao to (tj. isto tako je činio). Zatim je hodočastio Usman, bio zadovoljan Allah od njega, pa sam vidio njega prva stvar (što) je počeo s njom je ophođenje Kjabe. Zatim nije bila umra. Zatim Muavija i Abdullah, sin Umera (su tako činili). Zatim sam hodočastio sa Ibnu Zubejrom, pa je bila prva stvar (što) je počeo s njom (ili: prvo što je počeo je) ophođenje Kjabe. Zatim nije bila umra. Zatim sam vidio Iseljenike i Pomagače (Muhadžire i Ensarije) (da) čine tako (to). Zatim nije bila umra.

(Riječ Iseljenike pišaćemo u daljem tekstu gdje god ta riječ bude označavala one iseljenike koji su sa Muhamedom a.s. iselili iz Mekje u Medinu zbog progona mekjanskih idolopoklonika onoga vremena.)

Zatim zadnji koga sam vidio (da) je to činio (bio) je Ibnu Umer, zatim nije pokvario nju (tj. njega, hodočašća čineći ga) umrom.

(To jest: pretvarajući započeto hodočašće u umru poslije koje će donijeti odluku za hodočašće osmoga zul-hidžeta i obaviće hodočašće sa tim novim odlučivanjem, nijetom. To Urvete ne odobrava, ali je već prošlo u tekstu da su to neki pričali da je taj postupak Muhamed a.s. dozvolio. Pošto Urvete to ne odobrava, to je i smisao njegove rečenice: Zatim nije bila umra. Njegovo navođenje mnogih primjera ima cilj da dokaže da je to postupak i zaključak cjelokupnog vjernoga naroda.)

I ovo je (tj. I evo, eto je) Ibnu Umer kod njih, pa (zašto) neće (da) pitaju njega, (pa ni on), a ni jedan (čovjek) od (onoga) ko je prošao (tj. ko je god bio živ do sada), ne počinjaše (ni) sa (kakvom drugom) stvari kada stave njihove (svoje) noge (u dvorište Kjabe - ne počinjaše ni čim prije) od ophođenja. Zatim se neće riješiti (tj. ne rješavaju se stege-ihrama).

A već sam vidio moju (svoju) majku i svoju tetku kada stignu njih dvije, neće početi njih dvije (ni) sa (jednom) stvari prije od Kjabe, ophode njih dvije nju, zatim se neće riješiti (tj. ne rješavaju se stege, ne rješavaju se ihrama) njih dvije. A već je izvijestila mene moja majka da je povikivala ona, i njezina sestra, i Zubejr, i omsica i omsica (i taj-i-taj) za umru, pa pošto su potrali (dotakli rukom crni) ugao (crni kamen), riješili su se (stege, ihrama).

GLAVA

moranja (dužnosti, tj. bivanja dužnosti trčanja između) Safe i Merve.

I učinilo se (to) od obreda (ili: od znakova obreda za poštovanje) Allaha.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je Urvete: pitao sam Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, pa sam rekao njoj:

"Da li smatraš (tj. Šta misliš da znači) govor Allaha, uzvišen je: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha, pa ko hodočasti Kjabu ili obavlja umru, pa nema grijeha na njega da ophodi (mnogo) njih dva (ta dva mjesta)...", pa tako mi Allaha nije (ni) na jednoga (čovjeka) grijeh (ako postupi tako) da neće ophoditi (tj. da ne ophodi) Safu i Mervu (tako ja to tumačim, rekao je Urvete):" ("Tafe", i "tavvefe", i "tetavvefe" i "ittavvefe" znače približno isto, ali svi ti oblici idu sa prijedlogom "bi", i sa tim "bi" znače ophoditi nešto, obilaziti okolo nečega.) Rekla je (Aiša r.a.): "Loše je (to tumačenje) što si rekao, o moj sestriću. Zaista ova (rečenica, tj. ovaj odlomak Kur'ana) da je bila kao što si protumačio nju na njega (na taj smisao), bila bi (toga smisla da) nema grijeha na njega (ako postupi tako) da ne ophodi njih dva (ta dva mjesta), ali je ona spustila se (objavila se) u (vezi) Pomagača (Ensarija). Bili su prije (nego je došlo vrijeme) da prime Islam (Bili su običaja da) povikivaju za (kip) silnoga Menata koji (je bio taj što) obožavaše njega kod Mušellela (mjesta). Pa je bio (onaj) ko je povikivao (bio je običaja da) se čuva grijeha da ophodi Safu i Mervu. Pa pošto su primili Islam, pitali su poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome. Rekli su: "O poslanice Allaha, mi se zaista čuvamo grijeha da ophodimo između Safe i Merve", pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha...". Odlomak (taj vidi). Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: A već je uobičajio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ophođenje između njih dvaju (između ta dva mjesta), pa nije (ni) za jednoga (čovjeka) da ostavlja ophođenje između njih dvaju (dva). Zatim sam izvijestio (o ovome, kaže Zuhrija) Ebu Bekjra, sina Abdurahmana pa je rekao: Zaista ovo je svakako (jedno veliko) znanje (koje ja) nisam bio čuo. A zaista već sam čuo (neke) ljude od pripadnika nauke (da) spominju da ljudi, osim (onih) koje je spomenula Aiša (tj. osim Pomagača), od (onih) ko (koji) povikivaše za Menat - ophođavaše svi oni Safu i Mervu (prilikom vršenja obreda kipu Menatu u vrijeme idolopoklonstva). Pa pošto je spomenuo Allah, uzvišen je, ophođenje Kjabe, a nije (bio) spomenuo Safe i Merve u Kur'anu, rekli su: "O poslanice Allaha, ophođavasmo Safu i Mervu, a zaista Allah je spustio (objavio) ophođenje Kjabe, a nije spomenuo Safe, pa da li je na nas (što) od grijeha (ako postupimo tako) da ophodimo Safu i Mervu?" Pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha...". Odlomak. Rekao je Ebu Bekjr: Pa čujem (sada) ovaj odlomak (da) je sišao u (vezi) dvije grupe, obadvije njih: u (vezi) koji se čuvahu (čuvaju) grijeha da ophode u predislamlju Safu i Mervu, i (u vezi onih) koji ophođavaše (i u predislamlju Safu i Mervu), zatim se čuvahu grijeha da ophode njih dva (ta dva mjesta) u Islamu zbog (toga što je jedno vrijeme bilo tako) da je Allah, uzvišen je, zapovjedio ophođenje Kjabe, a nije spomenuo Safe, dok je (najposlije, kasnije) spomenuo (i) to poslije što je spomenuo ophođenje Kjabe.

GLAVA

(onoga) što je došlo u (vezi) trčanja između Safe i Merve.

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Trčanje je od kuće Abadovića do uličice Ebu Husejinovića.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, pričao nam je Isa, sin Junusa, od Ubejdulaha, sina Umera, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je ophodio prvo ophođenje, (bio je) kasao tri, a išao je (običnim hodom) četiri (ophodnje), a trčao (pretrčavaše) utrobu oticanja (doline, tj. dno doline) kada je ophodio između Safe i Merve.

(Danas to dno doline, kuda je tekla bujica, ne postoji.)

Pa sam rekao Nafi'u: "Da li je bio Abdullah (običaja da običnim hodom) ide kada je prispio (došao, tj. kada dođe) jemenskom uglu?" Rekao je: "Ne, osim (u slučaju) da se pritijesni na uglu, pa (tj. jer) zaista on ne ostavljaše njega do (časa kada je uspio da) dotakne njega."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Dinara, rekao je: pitali smo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o čovjeku (koji) je ophodio Kjabu u umri, a nije ophodio između Safe i Merve, da li će prići svojoj ženi (u ime spolnoga odnosa)? Pa je rekao:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu sedam (ophodnji, ophođenja) i klanjao je ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova) dva naklona (dva rekjata), pa je ophodio između Safe i Merve sedam (ophodnji, trčanja). "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer....". A pitali smo Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao: Neće se nikako približiti (ili: Neka se nikako ne približuje) njoj do (časa kada je uspio da) ophodi između Safe i Merve.

PRIČAO NAM JE Mekjija, sin Ibrahima, od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Mekju pa je ophodio Kjabu, zatim je klanjao dva naklona (dva rekjata), zatim je trčao između Safe i Merve. Zatim je pročitao (proučio Ibnu Umer iz Kur'ana napamet): "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer....".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Asim, rekao je: rekao sam Enesu, sinu Malikja, bio zadovoljan Allah od njega:

"Da li izbjegavaste trčanje između Safe i Merve (tj. Da li bijaste to držali za ružno)?" Rekao je: "Da, jer je ona (ta radnja) bila od obreda (ili: od znakova) preislamlja (pa smo to izbjegavali sve) do (časa kada) je spustio (objavio) Allah: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha, pa ko je hodočastio (tj. ko hodočasti) ili obavlja umru, pa nema grijeha na njega da ophodi njih dva (ta dva mjesta)....."."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Trčao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, samo oko Kjabe i između Safe i Merve zbog (toga da) pokaže idolopoklonicima svoju snagu. Povećao je Humejdija: pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, rekao je: čuo sam Ata'a (priča) od Ibnu Abasa slično njemu (navedenom hadisu).

GLAVA:

Izvršavaće žena u mjesečnici obrede, sve njih osim ophođenja Kjabe, i (GLAVA o tome) kada je trčao na (drugom stanju) osim čišćenja (tj. kada je trčao bez abdesta) između Safe i Merve.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovog oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Stigla sam Mekji (tj. u Mekju), a ja sam žena u mjesečnici, i nisam ophodila Kjabu, a ni između Safe i Merve. Rekla je: Pa sam se potužila (na) to k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je: "Čini (sve) kao što čini hodočasnik, osim (jedino) da ne ophodiš Kjabu do (časa da) budeš (dok ne budeš) čista (od mjesečnice)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Vehab. - H - A rekao je meni Halifete: pričao nam je Abdul-Vehab, pričao nam je Habib Mualim (Učitelj) od Ata'a, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Povikivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, on i njegovi drugovi za hodočašće, a nije (ni) sa jednim od njih žrtvena životinja osim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Talhata. A stigao je Alija iz Jemena, a sa njim je žrtvena životinja pa je rekao: Povikivao sam za (ono) što je povikivao za njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima da učinu (da učine) nju (tu započetu radnju hodočašća) umrom i (da) ophode, zatim (da svoju kosu) skraćuju (podrežu) i riješe se (stege svi) osim ko (je u takvom položaju da) je bio sa njim hedj (žrtvena životinja). Pa su rekli: Odlazimo (krećemo) k Mini, a spolni ud jednoga (od) nas kapa sjemenom.

(Hoće se s time da kaže: Kako da pretvaramo započeto hodočašće u umru pa da onda prije novoga započinjanja hodočašća mognemo vršiti spolni odnos, te kada počnemo iznova vršiti hodočašće i krećati k Mini da nam se cijedi i kapa sjeme iz spolnoga uda, tj. da se još živo sjećamo spolnoga odnosa - a to se u mislima ne treba imati za vrijeme hodočašća?! Muhamed a.s. je, i pored tih pretjeranih riječi nekih ljudi, ostao pri svojoj naredbi i zapovjedi kako se vidi iz sljedećeg teksta.)

Pa je dospjelo (do ušiju) to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Da sam prije našao (tj. saznao) od moje (svoje) stvari što sam ozadi (tj. poslije, na kraju) našao (saznao), ne bih poveo (tj. potjerao) žrtvene životinje. I da nije (to) da je sa mnom žrtvena životinja, zaista bih se riješio (ihrama, stege, tj. učinio bih ono što sam zapovjedio vama)."

(Hedj je žrtvena životinja, a ehda znači, pored drugih značenja, i povesti žrtvenu životinju u Mekju.)

A dobila je mjesečnicu Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, pa je obredivala (tj. vršila) obrede (hodočašća), sve njih osim (jedino) da ona nije ophodila Kjabu. Pa pošto je bila čista (tj. pošto se očistila od mjesečnice, pošto joj je prestala mjesečnica), ophodila je Kjabu.

Rekla je: "O poslanice Allaha, odlazite (vi svi) sa hodočašćem i umrom, a odlazim (ja samo) sa hodočašćem." Pa je zapovjedio Abdurahmanu, sinu Ebu Bekjra da izađe sa njom do Ten'ima, pa je izvršila umru poslije hodočašća.

PRIČAO NAM JE Muemmel, sin Hišama, pričao nam je Ismail od Ejuba, od Hafsate, rekla je:

Sprečavavmo naše (mlade) djevojke da izlaze (na molitvu bajrama - godišnjih blagdana, praznika). Pa je stigla (jedna) žena, pa je odsjela (u) dvorcu Halefovića (u Basri) pa je pričala da je njezina sestra bila pod (jednim) čovjekom (tj. udata za jednim čovjekom, udata za jednog čovjeka) od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (taj čovjek) se već borio sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dvanaest borbi. I bila je moja sestra sa njim u šest borbi. Rekla je: Liječasmo (Liječismo, liječili smo) ranjene i stajasmo nad bolesnima. Pa je pitala moja sestra poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "Da li je na jednu (od) nas šteta (griješ), ako nije bio za nju pokrivač (za glavu i gornji dio tijela, tj. ako nema pokrivača), da ne izađe (na bajramsku molitvu)." Pa je rekao: "Neka obuče njoj njezina drugarica od svoga pokrivača, i neka prisustvuje dobru i molitvi (molbi) vjernika." Pa pošto je stigla Umu Atija, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), pitale su je, ili je rekla: pitali smo je, pa je rekla - a ne spominjaše (ona) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nikada drukčije) osim (tako da) je rekla (da bi rekla): "Sa mojim ocem (tj. Dala bih oca za njega)!" - pa smo rekle: "Da li si čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori tako i tako?" Rekla je: "Da, sa mojim ocem (bih ga otkupila)!" Pa je rekao: "Neka izađu mlade djevojke, zastrte (stavljene iza zastora), ili: mlade djevojke i zastrte (i one koje su stavljene iza zastora) i žene u mjesečnici." Pa su prisustvovala dobru i molitvi (molbi, dovi) muslimana. A odstranile su se žene u mjesečnici (od) klanjališta. Pa sam rekla: "Zar žene u mjesečnici (da prisustvuju)?" Pa je rekla: "A zar nije (slučaj da je dozvoljeno da) prisustvuje (takva žena) Arefatu, i prisustvuje tude i prisustvuje tude (tu i tu)."

GLAVA

povikivanja od (mekjanske) doline i (drugoga mjesta) osim nje za Mekjanca i za hodočasnika (koji nije iz Mekje ako je došao u Mekju za umru) kada je izašao k Mini.

A pitao se Ata' o nastanjenom (u Mekji kada će on da) se odaziva za hodočašće (da izgovori on dvostruki poziv za hodočašće pa) je rekao: I bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaj da) se odaziva (na) dan razmišljanja (8. zul-hidžeta) kada je klanjao podne i izjednačio se na svojoj samarici (uzjahao jahaću životinju). A rekao je Abdul-Melik od Ata'a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega:

Stigli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo se riješili (stege, tj. oslobodili se ihrama) do dana razmišljanja, i učinili smo Mekju (tada) za leđima (našim) odazivali smo (tj. odazivajući) se za hodočašće. A rekao je Ebu Zubejr od Džabira: Povikivali smo od (mekjanske) doline. A rekao je Ubejd, sin Džurejdža Ibnu Umeru, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Vidio sam te kada si bio u Mekji povikivali su kada su vidjeli mlađak, a nisi povikivao ti do dana razmišljanja?!" Pa je rekao: "Nisam vidio Vjerovijesnika,

pomilovao ga Allah i spasio, (da) povikuje do (časa kada je nastupilo vrijeme da) se požuri (ili: da skoči, podigne se) sa njim njegova samarica (jahaća životinja)."

GLAVA:

Gdje klanja podne (hodočasnik na) dan razmišljanja?

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ishak Ezrak, pričao nam je Sufjan od Abdul-Aziza, sina Rufej'a, rekao je: pitao sam Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao sam: izvijesti me za (jednu) stvar (što) si razumio nju od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, gdje je klanjao podne i popodne (ikjindiju na) dan razmišljanja (osmi dan zul-hidžeta)? Rekao je: U Mini. Rekao sam: Pa gdje je klanjao popodne (ikjindiju na) dan odlaska (sa Mine u Mekju)? Rekao je: U (mekjanskoj) dolini (na Muhasabu). Zatim je rekao: Čini kao što čine tvoji zapovjednici.

PRIČAO NAM JE Alija, čuo je Ebu Bekjra, sina Ajjaša, pričao nam je Abdul-Aziz: susreo sam Enesa. - H - A pričao mi je Ismail, sin Ebana, pričao nam je Ebu Bekjr od Abdul-Aziza, rekao je: izašao sam k Mini (na) dan razmišljanja, pa sam susreo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, idući (on) na magarcu pa sam rekao:

"Gdje je klanjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) ovome danu podne?" Pa je rekao: "Gledaj (Pogledaj) gdje klanjaju tvoji zapovjednici, pa klanjaj."

GLAVA

molitve u Mini.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Umera, od svoga oca, rekao je:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Mini dva naklona (dva rekjata), i Ebu Bekjr, i Umer i Usman prsima (tj. početkom, u prvo vrijeme) od svoga kalifata (halifeta, vladanja).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka Hemdanije, od Hariseta, sina Vehba, Huza'ije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo mnogobrojniji (od svih vremena) što smo bili ikad i sigurniji (od) njega (tj. i bezbjedniji od svega vremena ikad - a to znači: kada nas je bilo najviše i kada smo bili najbezbjedniji tada je klanjao sa nama) u Mini (ili: na Mini) dva naklona (dva rekjata).

PRIČAO NAM JE Kabisate, sin Ukbeta, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Abdur-Rahmana, sina Jezida, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona (dva rekjata), i sa Ebu Bekjrom, bio zadovoljan Allah od njega, dva naklona (dva rekjata), i sa Umerom, bio zadovoljan Allah od njega, dva naklona (dva rekjata). Zatim su se razišli u vas

putevi. Pa da je moj udio od četiri (naklona-rekjata što se sada klanjaju ona) dva primljena naklona-rekjata (što su se prije klanjala).

GLAVA

posta (post) dana Arefata.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, pričao nam je Salim, rekao je: čuo sam Umejra, slobodnjaka Umu Fadle, od Umu Fadle:

Sumnjali su ljudi (na) dan Arefata u post Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam poslala k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) piće, pa je popio njega.

GLAVA

odazivanja i veličanja kada je podranio (poranio, uranio) od Mine k Arefatu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Muhameda, sina Ebu Bekjra, Sekafija da je on pitao Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, a njih dva su podranjivača (ranioca) dva (rano su krenuli) od Mine k Arefatu: Kako pravljaste (činjaste, kako ste pravili, kako ste činili) u ovome danu sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (kako ste vršili obrede dok je on bio živ)? Pa je rekao: Povikivaše od nas povikivač, pa nije (on) mrzio na njega (nije mu to osudio), i veličaše od nas veličalac, pa nije mrzio na njega (nije mu to osudio).

GLAVA

hoda po vrućini u odlaženju (poslije podne na) dan Arefata.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Salima, rekao je: pisao je Abdul-Melikj k Hadžadžu: da se ne protiviš Ibnu Umeru u hodočašću. Pa je došao Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a ja sam sa njim (na) dan Arefata kada je prošlo Sunce (najvišu tačku neba), pa je zavikao kod šatora Hadžadža. Pa je izašao (Hadžadž), a na njemu je veliki ogrtač obojen žutim šafranom, pa je rekao:

"Šta je tebi, o Ebu Abdurahmane!" Pa je rekao: "Odlazak (Polazak, Pokret)! Ako htijaše (ti) običaj (tj. postupak Muhameda a.s.)." Rekao je: "Ovaj čas?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa pričekaj me, da izlijem na moju (svoju) glavu (vodu), zatim (da) i zađem." Pa je odsjeo dok je izašao Hadžadž pa je išao između mene i između moga oca. Pa sam rekao: "Ako htijaše (ti) običaj (Muhameda a.s.), pa skрати prediku i požuri stajanje!" Pa je počeo (da) gleda k Abdullahu. Pa pošto je vidio to Abdullah, rekao je: "Istinu je rekao (Bio je istinit u onome što ti je rekao)."

GLAVA

stajanja (jašući) na životinji u (tj. na) Arefatu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ebu Nadra, od Umejra, slobodnjaka Abdullaha, sina Abbasa, od Umu Fadle, kćeri Harisa, da su se (neki) ljudi

prepirali (doslovno: nisu se slagali u mišljenju razgovarajući) kod nje (na) dan Arefata o postu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao neki (od) njih:

"On je postač (tj. On danas posti)." A rekao je neki (od) njih: "Nije postač (doslovno: Nije sa postačem)." (Ono "bi sa" je suvišno, ali znači ipak pojačanje: Nije nikakav postač.) Pa sam poslala k njemu (jednu) čašu mlijeka, a on je stajač na svojoj devi (tj. a on je bio na svojoj devi), pa je popio njega.

GLAVA

sastavljanja između dvije molitve u (na) Arefatu.

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je prošla njega molitva sa vođom (na) Arefatu, (bio je, bio bi) sastavio između njih dvije (tj. sastavio bi podne i popodnevikjindiju u svome stanu, šatoru, odsjedalištu). A rekao je Lejs: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Salim da je Hadžadž, sin Jusufa (u onoj) godini (kada) je odsjeo (u okolicu Mekje radi borbe) sa Ibnu Zubejrom, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pitao Abdullaha: "Kako praviš (tj. postupaš) u stajanju (na) dan Arefata?" Pa je rekao Salim: "Ako htijaše (Ako hoćeš ti) običaj (Muhameda a.s.), pa pripeci sa molitvom (tj. obavi u pripeci, žegi molitvu na) dan Arefata." Pa je rekao Abdullah, sin Umera: "Istinu je rekao (doslovno: Uistinio je)." Zaista oni sastavljahu između podne i popodneva (tj. sastavljali su podne i ikjindiju) u (ili na ili po) običaju (Muhameda a.s.). Pa sam rekao Salimu: "Zar je (Da li je) to činio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (tj. Zar je sastavljao podne i popodnevikjindiju)?" Pa je rekao Salim: "A da li slijedite u tome (išta drugo) osim njegov običaj?!"

GLAVA

skraćivanja predike (vaza, govora, propovjedi) u (tj. na) Arefatu.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha da je Abdul-Melikj, sin Mervana pisao k Hadžadžu da se povodi za Abdullahom, sinom Umera, u hodočašću. Pa pošto je bio dan Arefata, došao je Ibnu Umere, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, a ja sam sa njim kada se nagelo Sunce (sa najviše tačke k zapadu), ili je prešlo (odstranilo se, otišlo sa najviše tačke - pripovjedač sumnja koji je izraz čuo), pa je zavikao kod njegovog šatora:

"Gdje je ovaj?" Pa je izašao k njemu. Pa je rekao Ibnu Umer: "Odlazak!" Pa je rekao: "Sada?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pričekaj me. Izliću na mene (tj. na sebe) vodu." Pa je sišao (sjahao) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, dok je (ili dok nije) izašao. Pa je išao između mene i između moga oca. Pa sam rekao: "Ako htijaše (Ako hoćeš ti) da pogodiš (učiniš) običaj (Muhameda a.s.) danas, pa skрати prediku (propovjed), i požuri (za) stajanje (na Arefatu)." Pa je rekao Ibnu Umer: "Uistinio je (Istinu je rekao)."

GLAVA

hitenja (žurenja) k stajalištu (k mjestu stajanja).

GLAVA

stajanja u (na) Arefatu.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Amr, pričao nam je Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima, od njegova oca, rekao je:

Tražah, tražih, (tj. Tražio sam jednu) devu (što je pripadala) meni. - H - A pričao nam je Museded, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Muhameda, sina Džubejra, (da priča) od svoga oca Džurejdža, sina Mut'ima, rekao je:

Izgubio sam (jednu) devu pa sam otišao (da) tražim nju (na) dan Arefata, pa sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, stojećeg (tj. a on stoji) u (na) Arefatu pa sam rekao: Ovaj je tako mi Allaha od Humsa (Humsovića, tj. od Kurejševića), pa šta je njegova stvar ovdje (tj. pa što će on ovdje)?

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebu Magra'a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, rekao je Urvete:

Bili su ljudi (običaja da) ophode u predislamlju goli (nagi), sem (osim) Humsa, a Humsi su Kurejševići i što je rodila (ta plemenska zajednica). I bili su Humsi (običaja da) se misle na ljude (da sebe računaju na ljude, tj. davali su ljudima besplatno darove računajući na Božiju nagradu). Daruje čovjek čovjeku odjeće, odjeću (da) ophodi u njima, i daruje žena ženi odjeće (da) ophodi (ona) u njima. Pa ko (se nađe u takvom stanju da) nisu darovali njega Humsi, ophodio je Kjabu go (nag). I izlijevaše se (tj. I vraćашe se, I razilaziše se) skupina ljudi od Arefata, a izlijevaše se (vraćашe se, razilazaše se, razilaziše se) Humsi od Džem'a (tj. od Muzdelife, jer je Dže'un drugo ime Muzdelife). Rekao je (Hišam): A izvijestio me moj otac (Urvete) od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ovaj ajet (odlomak Kur'ana) sišao u (vezi) Humsa: "Zatim se izlite (vratite, razidite) odakle se izlijevaju ljudi...". Rekao je: Izlijevaše se (Kurejševići) od Džem'a (Muzdelife), pa su se odbili k Arefatu (tj. pa im se zapovjedilo da idu na Arefat i da oni i tamo obave stajanje pa da se odatle vrate i razidu).

GLAVA

idenja (hoda) kada se odbio (otišao) od Arefata (kada je otišao sa Arefata).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegovog oca da je on rekao:

Upitao se (Upitan je) Usamete, a ja sam sjedač (tj. a ja sam sjedio): "Kako je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ide u hodočašću oproštaja (oproštajnom hadžu) kada se odbio (tj. kada je otišao sa Arefata)?" Rekao je: "Idaše (Išao je) trapom, pa kada je našao (razmaknuto) prostranstvo, galopirao je. (Riječ "el-'aneku" prevedena je sa trap, a možda bi još pravije, ispravnije bilo tu riječ prevesti sa: laki galop. Za tu riječ se kaže da je to hod konja između sporosti i žurenja što bi odgovaralo hodu trap. Ali neki kažu da je to hod konja u kojem konj ispruži vrat da se pomogne pri hodu, a to, možda, već znači neki brži hod od trapa. Ovo tumačenje je posve vjerovatno jer "anekun" je od istoga korijena kao i "unukun" vrat, šija. "Nassa" znači uzdignuti se, žuriti što ima snage, a to je galopirati.) Rekao je Hišam: A galopiranje je iznad trapa. Prostranstvo je rasprostranjenje (zemljišta, terena kuda prolazi put), a množina (od riječi "fedžvetun") je "fedževatun" i "fidža'un", a takođe (tj. a kao ta riječ što ima takvu množinu, ima) je "rekjvetun" i (množina joj je) "rikja'un". ("Rikjvetun" znači mala lađa, barka; mala posuda od kože za vodu, đugum za kahvu u novijem jeziku itd.) "Menasun" znači bježanje (a upotrebljena je u Kur'anu na

kraju jednoga odlomka "... va late hine menas", a to znači isto što i:) "Lejse hine firarin": Nije (ovo) vrijeme (čas) bježanja.

(Veli se da je Buharija ovu riječ "menasun" ovdje spomenuo zbog toga što se nekome pričinilo da ova riječ ima korijen kao i "nassa": uzdignuti, galopirati, a u stvari "menasun" je od "nevsun", pa nema ništa zajedničko sa riječi "nassa".)

GLAVA

silaženja (sjahivanja, odsijedanja) između Arefata i Džem'a (Muzdelife).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Jahja-a, sina Seida, od Musa-a, sina Ukbeta, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasova, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ondje) gdje se izlio (tj. gdje je otišao, rastavio se) od Arefata, (tu) je nageo (skrenuo) ka klanцу pa je izvršio (obavio) svoju nuždu, pa se (onda) očistio (uzeo abdest). Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha, da li ćeš klanjati?" Pa je rekao: "Molitva (Klanjanje) je pred tobom (tj. tamo naprijed, tamo dalje)."

(To jest: Molitva će se obaviti na Muzdelifi prema kojoj idemo.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, rekao je:

Bio je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) sastavlja između sutonske i večernje (molitve, tj. sastavljao je akšam i jaciju) u Džem'u (u Muzdelifi), osim (tj. samo bi pazio jedino) da on prođe pokraj klanca koji (je taj što) je uzeo njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa uniđe pa se otrese (tj. pa obavi nuždu) i očisti se, a neće klanjati (tude tako) da klanja (ili nego tek bi klanjao) u Džem'u (u Muzdelifi).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Muhameda, sina Ebu Harmeleta, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasova, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on rekao:

Slijedio sam (tj. Jahao sam na istoj jahaćoj životinji ozadi, iza) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Arefata. Pa pošto je dopro (dostigao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, lijevom klanću koji je ispod Muzdelife, pokleknuo je (devu, tj. dao je znak devi da klekne kako bi on mogao sjahati) pa je mokrio, zatim je došao pa sam lijevao na njega (tj. njemu) vodu (za čišćenje, tj. polijevao sam mu), očistio se lakim čišćenjem (abdestio je). Pa sam rekao: "Molitva, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Molitva je pred tobom." Pa je uzjahao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok je došao (ili dok nije došao) Muzdelifi, pa je klanjao. Zatim je slijedio (tj. uzjahao je) Fadl (ozadi, ozada, iza) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) jutro Džem'a (Muzdelife, tj. ono jutro kada smo krenuli sa Muzdelife). Rekao je Kjurejb: pa izvijestio me je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Fadla da se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, neprestano odazivao (izgovarao dwoodazov) do (časa kada) je dopro (dospio) Kamenčiću (tj. mjestu gdje se bacaju kamenčići).

GLAVA

zapovjedi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za dostojanstvenost (spokojstvo, mir) kod izlivanja (rastavljanja od Arefata), i njegovoga pokazivanja k (prema) njima sa bičem (kandžijom).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ibrahim, sin Suvejda, rekao je: pričao mi je Amr, sin Ebu Amra, slobodnjak Mutaliba, rekao je: izvjestio me Seid, sin Džubejra, slobodnjak Valibeta (ili: Vlijeta), Kjujija, pričao mi je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on odbio se (da se odbio, otišao, krenuo sa Arefata) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Arefata, pa je čuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iza sebe žestoko odbijanje i udaranje deva, pa je pokazao (dao znak) sa svojim bičem (kandžijom) k njima i rekao je:

"O ljudi, na vas je (dužnost da odlazite i razilazite se sa Arefata) sa dostojanstvom (spokojstvom, mirom), pa (tj. jer) zaista dobročinstvo nije sa požurivanjem (tj. dobročinstvo nije žurenje, ili požurivanje: tjeranje deva da žure)."

"Evda'uu" (ta riječ koja je upotrebljena u Kur'anu) je (istoga značenja kao i) "esre'uu": požurili su (tj. žure). "Hilalek'jum": između vas (ta riječ) je od "tehallulun bejne'k'jum": stavljanje između vas (umiješati se među vas). "Ve fedždžerna hilale huma": "... i dali smo da provrije (poteče) između njih dvije..." (ono "hilalehuma": "između njih dvije") je (istoga značenja kao i) "bejnehuma": "među njih dvije" ("između njih dvije").

(Buharija navodi iz Kur'ana citate da bi pokazao da "hilale" znači što i "bejne".)

GLAVA

sastavljanja između dviju molitava (sutonske i večernje, tj. akšama i jacije) u Muzdelifi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvjestio nas je Malik od Musa-a, sina Ukbeta, od Kjurejba, od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on čuo njega (da) govori:

Odbio se (tj. Vratio se) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Arefata, pa je sišao (sjahao) u klancu pa je mokrio, zatim se očistio (abdestio, uzeo abdest), a nije upotpunjavao čišćenja. Pa sam rekao njemu: "Molitvu (hoćeš li obaviti)?" Pa je rekao: "Molitva je pred tobom." Pa je došao Muzdelifi, pa se očistio (abdestio) pa je upotpunio (čišćenje). (Doslovno "esbega" znači proširiti, produljiti - pa onda znači: čistiti se na dugo i široko.) Zatim se uspostavila molitva pa je klanjao sutonsku molitvu (akšam), zatim je kleknuo svaki čovjek svoju devu u svome stanu (tj. dao je znak svaki čovjek svojoj devi da klekne ondje gdje je odsjeo - a to će reći: svako je smjestio svoju devu), zatim se uspostavila (opet odmah) molitva (tj. jacija) pa je klanjao, a nije klanjao između njih dvije.

GLAVA

(onoga) ko je sastavio između njih dvije, a nije dobrovoljno klanjao (tj. a nije klanjao neobaveznih molitava između te dvije obavezne molitve koje je sastavio).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Salima, sina Abdullaha, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Sastavio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između sutonske i večernje (molitve, dakle sastavio je akšam i jaciju) u Džem'u (u Muzdelifi). Svaka jedna (tj. pojedina)

od njih dvije je sa podizanjem (tj. sa po jednim pozivom za stupanje u molitvu, sa po jednim ikametom je klanjana, dakle proučen je ikamet za akšam pa kad se završila akšamska molitva proučen je ikamet za jaciju pa se klanjala jacija), i nije slavio (tj. nije klanjao neobavezne molitve, nafila, suneta) između njih dviju (tj. između sastavljenih obaveznih molitvi-namaza u ovom slučaju između akšama i jacije), a ni na tragu (tj. a ni iza, a ni poslije) svake jedne (pojedine) od njih dviju (od njih dvije).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, pričao nam je Jahja, sin Seida, rekao je: izvijestio me je Adij, sin Sabita, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Jezida, Hatmija, rekao je: pričao mi je Ebu Ejub Ensarija, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sastavio u hodočašću oproštaja (oproštajnom hodočašću) sutonsku i večernju (molitvu) u Muzdelifi.

GLAVA

(onoga) ko je objavljivao i uspostavljao (tj. ko je učio ezan i ikamet - ko je izgovarao i poziv za okupljanje i poziv za stupanje u molitvu) za svaku jednu (pojedinu, pojedinačnu molitvu) od njih dvije (što su se sastavljale).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Jezida, (da) govori:

Hodočastio je Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, pa smo došli Muzdelifi (u) času poziva (za okupljanje na molitvu, ezana) za tminu (tj. za večernju molitvu, jaciju), ili blizu (blizu) od toga (tj. ili blizu toga časa), pa je zapovjedio (jednome) čovjeku pa je (onaj čovjek) objavio i uspostavio (tj. pa je izgovorio poziv za okupljanje na molitvu i poziv za stupanje u molitvu - proučio je ezan i ikamet), zatim je klanjao sutonsku molitvu (akšam). I klanjao je poslije nje (sutonske molitve, akšama još) dva naklona (dva rejkata). Zatim je pozvao za svoju večeru (tj. da mu se donese njegova večera) pa je večerao. Zatim je zapovjedio, mislim, (jednom) čovjeku pa je objavljivao i uspostavljao (tj. izgovorio pozive ezan i ikamet). Rekao je Amr: Ne znam sumnju (izraženu naprijed u pričanju - da je mogla biti od nekoga drugoga) osim od Zuhejra. Zatim je klanjao (Abdullah, sin Mes'udov) večernju molitvu (jaciju) dva naklona (dva rejkata). Pa pošto se rodila (pojavi) zora, rekao je: Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ne klanjavaše (u) ovaj čas (ništa drugo) osim ove molitve u ovome mjestu od ovoga dana. Rekao je Abdullah (sin Mes'uda): Njih dvije su dvije molitve (što) se okreću (premještaju) njih dvije od vremena njih dviju: molitva sutona (akšama, sunčanog zalaza klanja se tek) poslije što dođu ljudi Muzdelifi, i zora (tj. i molitva zore, sabah klanja se u času) kada izlazi (pojavljuje se) zora.

(To jest: U hodočašću to jutro na Muzdelifi se vrlo rano klanja jutarnja molitva, ranije nego obično: čim se malo osjeti za zoru, u prvi cik zore dok se još tama nije razbila, dok je još vrlo pomrčina.)

Rekao je: Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čini njega (ovaj postupak sa ovim molitvama).

GLAVA

(onoga) ko je proturio naprijed slabiće svoje porodice (slabe i nemoćne članove: žene, djecu, starce, bolesne) u noći pa (da) stoje (da obave stajanje) u Muzdelifi i (da) mole (Uzvišenoga Boga), i proturi naprijed (njih) kada je zašao mjesec.

(To jest: Omogući nemoćnima da obave po noći stajanje kada je manja, ili mala stiska, tjeskoba.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukkejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je Salim:

A bio je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) proturi naprijed slabiće (slabe, nemoćne članove) svoje porodice, pa stoje kod (brda zvanoga) Meš'arulharama u Muzdelifi u noći, pa spominju Allaha, moćan je i veličajan je, (spominju Ga onako) kako se pokazalo njima (da je najljepše da Ga spomenu), zatim se vrate prije (nego) da stoji vođa i prije (nego) da se odbije (tj. prije nego da ode vođa iz Muzdelife za Minu). Pa od njih je (neko takav) ko stigne Mini za molitvu zore, a od njih je (neko takav) ko stigne poslije toga. Pa kada su stigli, bacaju kamenčić (doslovno: bacali su kamenčić). I bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) govori: Dozvolio je u (vezi) ovih (tj. ovima) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (ili: iz) Džem'a (Muzdelife) u noći.

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Ebu Jezida, čuo je Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Ja sam od (onih) koje je proturio naprijed Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći Muzdelife u slabićima svoje porodice.

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Ibnu Džurejdža, rekao je: pričao mi je Abdullah, slobodnjak Esme, od Esme da je ona sišla (sjahala, odsjela u) noći Džem'a (u noći Muzdelife) kod Muzdelife, pa je ustala (tj. počela da) klanja, pa je klanjala (jedan) čas, zatim je rekla (Abdullahu):

"O moj sinčiću, da li je zašao mjesec?" Rekao sam: "Ne." Pa je klanjala (jedan) čas, zatim je rekla: "Da li je zašao mjesec?" Rekao sam: "Da." Rekla je: "Pa prtljajte (pođite)." Pa smo poprtljali (pošli) i prošli (prolazili sve) dok je (ili: dok nije) bacila kamenčić, zatim se vratila pa je klanjala jutarnju molitvu (sabah) u svome stanu (tj. u mjestu gdje je odsjela). Pa sam rekao njoj: "O ova (O ti), ne mislim nas (drukčije) osim (tako da) smo već pomračili (tj. po mraku i pomrčini obavili jutarnju molitvu-sabah)." Rekla je: "O moj sinčiću, zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dozvolio za žene u nosiljkama (tj. za putnice, dozvolio je putnicama da ovako rano klanjaju jutarnju molitvu)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Abdurahman, on je sin Kasima, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražila je dozvolu (da krene ranije) Sevdeta (Sevda od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) noći Džem'a (Muzdelife), a bila je teška, spora (kretala se sporo, ili: slaba od bolesti), pa je dozvolio njoj.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Eflah, sin Humejda, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sišli smo (u) Muzdelifu, pa je tražila dozvolu (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, Sevdeta (Sevda) da se odbije (da ode, da krene ona) prije lomljave (stiske, gužve) ljudi, a bila je žena spora, pa je dozvolio njoj; pa se odbila (tj. pa je krenula) prije lomljivine (stiske) ljudi, a mi smo ostali dok smo mi osvanuli, zatim smo se odbili (krenuli) sa njegovim odbijanjem (krećanjem). Pa zaista da budem bila (tj. da sam) tražila dozvolu (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kao što je tražila dozvolu Sevda milije (draže) bi k meni (bilo to) od (svakog) obradovanog s njim (tj. od svake druge stvari koja je takva da je čovjek obradovan s njom).

GLAVA

(onoga) ko klanja zoru (tj. molitvu zore - sabah) u Džem'u (u Muzdelifi).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Umarete od Abdurahmana, od Abdullaha (Mes'udova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je klanjao (ikoju) molitvu u (neko drugo vrijeme) osim njezinoga vremena sem (tj. izuzev) dvije molitve: sastavio je između sutonske i večernje molitve, i klanjao je zoru (molitvu zore-sabah) prije njezinoga vremena (tj. prije njezinoga uobičajenoga vremena).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža'a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Abdurahmana, sina Jezida, rekao je: izašli smo sa Abdullahom (Mes'udovim), bio zadovoljan Allah od njega, k Mekji, zatim smo stigli (u) Džem' (tj. u Muzdelifu), pa je klanjao dvije molitve (ahšam i jaciju) svaku molitvu samu nju (tj. samo za se, zasebno) sa ezanom i ikametom (sa pozivom za okupljanje na molitvu i pozivom za stupanje u molitvu), i večera je između njih dviju, zatim je klanjao zoru (molitvu zore - sabah) kada je izašla (pojavila se) zora, (ako tako rano da neki) govornik govori: izašla je zora, a (neki) govornik govori: nije izašla zora. Zatim je rekao: Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista ove dvije molitve su se preokrenule (premjestile) njih dvije od vremena njih dviju u ovome mjestu (misleći na) sutonsku i večernju molitvu, pa neće stizati (dolaziti) ljudi (u) Džem' (u Muzdelifu) ranije nego tako) da omrknu (tj. da zađu u pomrčinu); i (misleći na) molitvu zore (molitva se premjestila u) ovaj čas (neubičajen za ovu molitvu). Zatim je stajao (Abdulah Mes'udov sve dotle) dok je zasjajila (tj. sinula zora, jasno se pokazala zora). Zatim je rekao: Da je zaista zapovjednik vjernik izlio se (krenuo se, pošao) sada, pogodio bi običaj (Muhamed a.s.). Pa ne znam da li je njegov bio brži ili odbijanje (polazak) Usmana, bio zadovoljan Allah od njega. (Usman r.a. je bio tada zapovjednik vjernika). Pa je neprestalno odazivao se (izgovarao je dvoodazov) dok je bacio kamenčić (na) Akabi (na) dan klanja (žrtava).

GLAVA:

Kada se odbija (polazi) od Džem'a (Muzdelife)?

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, sin Hadžadža, od Ebu Ishaka, čuo sam Amra, sina Mejnuna (da) govori: prisustvovao sam Umeru, bio zadovoljan

Allah od njega, (kada) je klanjao u Džem'u jutro (jutarnju molitvu), zatim je stajao pa je rekao: Zaista idopoklonici ne izlijevaše se (tj. ne krećaste se rano nego čekaše) da se rodi (pojavi) Sunce, i govoraše: obasjaj se Sebire! (Neka se na tebi pokaže sunčevo svjetlo, o Sebire! A Sebire je jedno brdo kod Muzdelife). A zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, protivio se njima (tj. radio je suprotno njima), zatim se je izlio (tj. krenuo, pošao) prije (nego) da se rodi (pojavi) Sunce.

GLAVA:

Odazivanja i veličanja (u) jutro klanja (žrtava) kada baca kamenčić, i (GLAVA) stavljanje za se u idenju (tj. i bacanja drugog pozadi sebe na istu jahaću životinju u putovanju).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim Dahak, sin Mahleda, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stavio (posadio) za se Fadla (na istu jahaću životinju), pa je izvijestio Fadla da je on (Muhamed as.) neprestano se odazivao (izgovarao telbiju) dok je bacio kamenčić (tj. kamenčiće).

PRIČAO NAM JE Zuhejr, sin Harba, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je moj otac od Junusa Ejlije, od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdulaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Usamete, sin Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, bio sujahač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od Arefata do Muzdelife, zatim je učinio sujahačem Fadla od Muzdelife od Mine.

(Izraz sujahač će se upotrebljavati uvijek u daljem tekstu kod prevođenja riječi koje označavaju jahanje dvojice jahača na jednoj jahaćoj životinji, a to je obično na jednoj devi.)

Rekao je (Ibnu Abas ra.): Pa obadva (od) njih dvojice rekla su:

Neprestano se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odazivao (izgovarao telbiju) dok je bacio kamenčić (na) Akabi.

GLAVA:

"..... pa ko je uživao (tj. ko se koristio) sa umrom od hodočašća, pa što je našao lakim od žrtvene životinje (neka zakolje kao žrtvu), pa ko nije našao (mogućnosti da zakolje žrtvu), pa postenje (pa neka posti) tri dana u hodočašću i sedam (dana) kada ste se vratili, to (je) punih deset dana; to (je) za (onoga) ko (je) takav da) nije bila njegova porodica kod Svete Bogomolje.....".

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Šubete, pričao nam je Ebu Džemrete, rekao je: pitao sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah i od njih dvojice, o užitku (tj. o obavljanju umre pred hodočašće), pa je zapovijedio meni nju (umru pred hadž, pred hodočašće). I pitao sam ga o žrtvenoj životinji pa je rekao:

"U nje (tj. u te takve umre pred hadž žrtvena životinja) je deva (određena za klanje, žrtvu), ili krava (goveče), ili ovca ili udruženi dio u krvi (velikog govečeta ili deve)."

(Velika životinja može vrijedjeti za sedam žrtava, pa se može sedam lica udružiti u klanje velike životinje za žrtvu.)

Rekao je (Ebu Džemrete): A kao da (neki) ljudi mrzili su (mrze) nju (ovu vrstu umre. tj. A kao da su neki ljudi mrzili umru pred hadž). Pa sam zaspao pa sam vidio u snu (pa sam usnio) kao da (jedan, neki) čovjek doziva (viče): Istinito hodočašće i primljena umra! Pa sam došao Ibnu Abasu, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa sam pričao njemu. Pa je rekao: "Allah je veći (od svega)! Običaj Ebul-Kasima (tj. Muhameda), pomilovao ga Allah i spasio, (je ova vrsta umre)." Rekao je: A rekao je Adem i Vehb, sin Džerira, i Gunder od Šubeta: "Umra primljena i istinito hodočašće!" (Primljena umra i istinito hodočašće!)

GLAVA

jahanja deva (određenih za žrtvu) zbog Njegova govora: "I deve (određene za žrtvu) učinili smo za vas od obreda Allaha (od Božijih obreda), za vas je u njima dobro (tj. možete ih musti, jahati itd., kao što su protumačili i shvatili neki učenjaci te Božije riječi), pa spominjite ime Allaha na (nad) njima uredovane (tj. kada su one poredane u redove za klanje), pa kada su pale njihove strane, pa jedite od njih, i nahranjujte siromaha i bijednika, tako smo potčinili njih za vas (vama), da biste vi zahvaljivali. Neće postići (stići) Allaha (Allahu) njihova mesa, a ni njihove krvi, ali će stići Njemu bogobojaznost od vas; tako je potčinio (učinio poniznima) njih za vas (vama) zato (da) bi veličali Allaha na (tj. za ono, zbog onoga) što je naputio vas, a obraduj dobročinitelje (one koji čine lijepe poslove)."

A rekao je Mudžahid: Nazvale su se (deve izrazom) "budnun" zbog krupnoće tijela (ili: zbog debljine, masnoće tijela - kako neki komentatori kažu, jer se deve predviđene i određene za žrtvu bolje paze i hrane; pa je tako, naravno, udebljaju i meso im postane mrsnije). A "kani'un" je prosjak (koji traži milostinju), a "mu'terrun" je (onaj) koji (je) došao devama (koje su se zaklale da mu se dadne, da mu se da, ali on ne traži riječima da mu se dadne mesa kao prosjak - dakle koji se izložio i namaknuo pa bio on) od bogatog ili siromašnog (tj. pa bio bogat ili siromah, siromašan). A "šeairulahi" je tražiti veličinu (krupnoću tijela) deva i tražiti ljepotu (tj. masnoću debljinu) njih (da budu debele). A "atik" je oslobođenje njega (Svetoga Hrama, Kjabe) od silnika (nasilnika idolopokloničkih - pa onda "el-bejtul-atiku" znači: oproštena) oslobođena (Kjaba). A govori se "vedžebet" je (značenja kao i) "sekatat ilel-erdi": pala je k zemlji. A od njega (od toga značenja) je (i izraz): "vedžebetiš-šemsu": palo (zašlo) je Sunce.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (gdje) tjera (pred sobom za žrtvu određenu) devu, pa je rekao:

"Uzjaši je (Uzjaši nju, Uzjaši devu)!" Pa je rekao (onaj čovjek): "Zaista ona je (za žrtvu određena) deva." Pa je rekao: "Uzjaši je!" Pa je rekao: "Zaista ona je (žrtvena) deva." Pa je rekao: "Uzjaši je, teško tebi!" U trećoj, ili drugoj (naredbi, tj. kada mu je rekao drugi, ili treći puta da je uzjaše, rekao mu je: teško tebi!).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam i Šu'bete, sin Hadžadža, rekla su njih dvojica: pričao nam je Katadete od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio čovjeka (da) tjera žrtvenu devu pa je rekao:

"Uzjaši je." Rekao je: "Zaista ona je žrtvena deva." Rekao je: "Uzjaši je." Rekao je: "Zaista ona je žrtvena deva." Rekao je: "Uzjaši je." Tri (puta mu je rekao da je uzjaše).

GLAVA

(onoga) ko je tjerao žrtvene deve sa njim (tj. sa sobom).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjeja, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Uživao je (tj. Koristio se) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u hodočašću oproštaja (oproštajnom hodočašću, oproštajnom hadžu) sa umrom do hodočašća i poveo je žrtvenu životinju, pa je tjerao sa sobom žrtvenu životinju od (mjest) Zul-Hulejfe. I počeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je povikivao za umru, zatim je povikivao za hodočašće. Pa je uživao (koristio se) narod (tj. Uživali su, koristili su se ljudi) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, sa umrom do hodočašća. Pa je bio od ljudi (neko) ko je poveo žrtvenu životinju, pa je potjerao žrtvenu životinju; a (neko) od njih je (bio i takav) ko nije poveo žrtvene životinje. Pa pošto je stigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Mekju (u Mekju), rekao je ljudima:

"Ko je bio od vas poveo žrtvenu životinju, pa zaista on se neće razriješiti (ni) za (jednu) stvar (tj. neće mu biti dozvoljena nijedna stvar što) se je zabranila od njega (koja mu se zabranila) (sve) do (časa kada potpuno) izvrši svoje hodočašće. A ko nije bio od vas poveo žrtvenu životinju, pa neka ophodi Kjabu i Safu i Mervu, i neka skрати (potkrati svoju kosu) i neka se riješi (stege - ihrama). Zatim neka povikiva za hodočašće (pred polazak na Arefat). Pa ko nije našao (mogućnosti za) žrtvenu životinju, pa neka posti tri dana u hodočašću i sedam (dana) kada se vratio (tj. kada se vrati) k svojoj porodici." Pa je ophodio (Muhamed a.s.) kada je stigao (u) Mekju, i dotaknuo je (crni) ugao prije (svake) stvari, zatim je kasao tri ophodnje (ophođenja) i išao je četiri (ophodnje običnim hodom). Pa se naklonuo (klanjao), kada je izvršio svoje ophođenje Kjabe, kod Mjesta (Ibrahimova) dva naklona (dva rejata), zatim je pozdravio (u znak završetka molitve), pa je otišao, pa je došao Safi, pa je ophodio Safu i Mervu sedam ophodnji, zatim se nije riješio (ni) od (jedne) stvari (što) se je zabranila od njega (tj. od postupaka koji su zabranjeni u hodočašću) do (časa kada) je izvršio svoje hodočašće. A zaklao je svoju žrtvenu životinju (na) dan klanja. I izlio se (vratio se Kjabu izvršivši klanje žrtve) pa je ophodio Kjabu, zatim se riješio (stege) od svake stvari (što) se zabranila od njega (od zabranjenoga u hodočašću). A činio je kao što je činio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svaki onaj) ko je poveo žrtvenu životinju i potjerao žrtvenu životinju od ljudi (između ljudi). ("Ehda" znači povesti žrtvenu životinju-hedj, a "saka" potjerati, goniti, a "hedj" znači žrtvena životinja.) A od Urveta da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvjestila njega od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o njegovom uživanju (korišćenju) sa umrom do hodočašća (tj. o Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u vezi njegovoga uživanja sa umrom do hodočašća), pa su uživali ljudi sa njim sa (istim načinom) kao (onaj o) kojem je izvjestio mene Salim od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je kupio žrtvenu životinju od puta (tj. u svome putu, putovanju).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafi'a, rekao je: rekao je Abdullah, sin Abdullaha sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih, za svoga oca (svome ocu):

"Ostani (ove godine, Ne idi ove godine na hodočašće), pa (jer) zaista ja neću biti siguran (tj. nisam siguran od) nje (bune, borbe), da ćeš se odvratiti (biti spriječen) od Kjabe (ili: to jest: odvратиćeš se od Kjabe, tj. bićeš spriječen od Kjabe)." Rekao je: "Tada ću učiniti kao što je učinio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a već je rekao Allah: "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer....". Pa ja zasvjedočavam vas da sam ja već prouzrokovao (tj. stavio dužnost) na moju (svoju) osobu umru." Pa je povikivao za umru. Rekao je: Zatim je izašao, te kada je bio u (tj. na) brdu Bejda'u, povikivao je za hodočašće i umru i rekao je: "Nije stvar (smisao) hodočašća i umre (ništa drugo) osim jedna (jedan, tj. hodočašće i umra imaju jedan smisao)." Zatim je kupio žrtvenu životinju od (iz mjesta) Kudejda. Zatim je stigao, pa je ophodio za njih dvoje jedno ophođenje, pa se nije riješio (stege, ihrama sve) do (časa kada) se riješio od njih dvoga skupa (i od hodočašća i od umre).

GLAVA

(onoga) ko je dao osjetiti (zadavanjem rane, tj. ko je zadao ranu žrtvenoj životinji) i (ko je) ođerdao (svoju žrtvenu životinju stavljanjem njoj na vrat komad kože) u Zul-Hulejfi, zatim se obukao hodočasnički.

A rekao je Nafi': Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je poveo žrtvenu životinju iz Medine, (bio je) ođerdao nju i dao je osjetiti (zadavanjem rane) njoj u Zul-Hulejfi: udari u desnu stranu njezine grbe sa (širokim) nožem, a njezino lice je (u tom momentu okrenuto) prema Strani (bivši) klečalica (tj. klečeći deva okrenuta Strani, Kjabi dok joj se stavlja na vrat ogrlica i dok joj se zadaje rana na grbi čime joj se daje da osjeti).

(Ovo se sve čini da se tako označi da je to žrtvena deva, jer se sa krvlju iz zadate rane zaprlja, zamaže pa se to vidi i osjeća, tj. prepoznaje se po tome da je to žrtvena deva.)

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ma'mer od Zuhrije, od Urveta, sina Zubejra, od Misvera, sina Mahremeta, i Mervana, rekla su njih dvojica:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz Medine u nekoliko (i) deset stotina od svojih drugova (tj. u društvu deset i nekoliko stotina - a to znači hiljadu i nekoliko stotina svojih drugova), te kada su bili u (mjestu) Zul-Hulejfi, ođerdao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žrtvenu životinju i zadao je ranu njoj i hodočasnički se obukao za umru.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Eflah od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukala sam đerdane (ogrlice) žrtvenih deva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa mojim (svojim) dvjema rukama, zatim je ođerdao njih, i zadao je ranu njima (to je tačniji prevod nego: dao je da osjete njima - to je tačnije i ovdje i u prošlom tekstu gdje se god spomenula riječ "eš'are" u vezi hodočašća) i poveo je njih (kao) žrtvene životinje (dakle kao ođerdanite i ranjene deve). Pa se nije zabranila njemu (nijedna) stvar (što) se bila dozvolila njemu (prije toga, tj. sa samim ođerdanjivanjem; ranjavanjem i vođenjem žrtvene deve nije mu se još zabranilo ništa što mu je prije toga bilo dozvoljeno - sve dok se ne obuče hodočasnički, nije mu zabranjeno ono što je zabranjeno hodočasniku).

GLAVA

sukanja đerdana (ogrlice) za deve i krave (goveda koja su određena za žrtve).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me Nafi' od Ibnu Umera, od Hafsate (Hafse), bio zadovoljan Allah, od njih, rekla je: rekla sam:

"O poslaniče Allaha, šta je stvar ljudi (Šta je ljudima)?" Riješili su se (stege, ihrama), a nisi se riješio (ti stege hodočašća, tj. ihrama, hodočasničke odjeće)." Rekao je: "Zaista ja sam slijepio moju (svoju) glavu (kosu smolom, gumiarabikom) i ođerdao sam moju (svoju) žrtvenu životinju, pa se neću riješiti (sve) do (časa kada) se riješim od hodočašća (dok se ne riješim hodočašća).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ibnu Šihab od Urveta i od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) povede žrtvenu životinju iz Medine, pa sučem (pa sam sukala) đerdane njegove žrtvene životinje, zatim se neće kloniti (tj. ne kloni se, ne odstranjuje se nijedne) stvari od (onoga) što (je takvo da) se kloni njega hodočasnički obučeni (čovjek).

GLAVA

zadavanje rane žrtvenim devama.

A rekao je Urvete od Misvera, bio zadovoljan Allah od njega: Ođerdao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žrtvenu životinju, i zadao je ranu njoj i obukao se hodočasnički za umru.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Melemeta, pričao je nama Eflah, sin Humejda, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukala sam đerdane žrtvene životinje Vjerovijesnikove, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je zadao ranu njoj (toj žrtvenoj životinji) i ođerdao je nju, ili (to pripovjedač sumnja) ođerdao sam nju (da je Aiša r.a. rekla). Zatim je poslao nju ka Kjabi, a (on) je ostao u Medini (još), pa se nije zabranila njemu (nijedna) stvar (koja) je bila njemu dozvoljena.

GLAVA

(onoga) ko je ođerdao đerdane (stavio ogrlice) sa svojom rukom.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdullaha, sina Ebu Bekjra sina Amra sina Hazma, od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je ona izvijestila njega da je Zijad, sin Ebu Sufjana, pisao k Aiši, bio zadovoljan Allah od nje: Zaista (inne; a enne:.... od nje, da) Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, je rekao:

Ko je poveo žrtvenu životinju, zabranjeno je njemu što se zabranjuje na hodočasnika (što je zabranjeno hodočasniku sve) do (časa kada) se zakolje njegova žrtvena životinja. Rekla

je Amreta (Amra): pa je rekla Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Nije (tako) kao što je rekao Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njega. Ja sam sukala đerdane (ogrlice) žrtvene životinje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svoje dvije ruke, zatim je ođerdanio nju (žrtvenu životinju; ili njih - đerdane, tj. stavio je kao đerdane njih - đerdane), poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svoje dvije ruke, zatim je poslao nju sa mojim ocem, pa nije se zabranila na poslanika (poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nijedna) stvar (što) je dozvolio nju Allah njemu dok se je zaklala žrtvena životinja.

GLAVA

ođerdanjivanja (stavljanja ogrlice) brava (ovaca).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Poveo je (kao) žrtvenu životinju Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jedanput brave (ovce).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ibrahim od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukah (Sukala sam) đerdane Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa (on) ođerdani brave i ostane (on) u svojoj porodici dozvoljen (tj. bez stega hodočašća).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, pričao nam je Mansur, sin Mu'temira. - H - A pričao nam je Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukah (Sukala sam) đerdane brava (ovaca) za Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesnikovih), pomilovao ga Allah i spasio, pa pošalje njih, zatim ostane dozvoljen (tj. slobodan).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekjerija od Amira, od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukala sam za žrtvenu životinju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio - misli (ona na) đerdane prije (nego) da se hodočasnički obuče (on, Muhamed a.s.).

GLAVA

đerdana (ogrlica) od vune.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Muaz, sin Muaza, pričao nam je Ibnu Avn od Kasima, od majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Sukala sam njihove đerdane (đerdane žrtvenih životinja) od vune (što) je bila kod mene (tj. koju sam imala).

GLAVA

oderdanjivanja obuće (tj. stavljanja obuće na vrat žrtvene životinje da joj to bude kao đerdan, ogrlica).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdul-Aala, sin Abdul-Aala-a, od Ma'mera, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od 'Ikrimeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (da) tjera žrtvenu devu. Rekao je:

"Uzjaši je." Rekao je: "Zaista ona je žrtvena deva." Rekla je: "Uzjaši je." Rekao je: Pa zaista već sam vidio njega jahača nje (tj. da je jaši, da ju je uzjašio), putuje sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (zajedno), a obuća u (tj. o) vratu nje (deve). Slijedio je njega (Mamera) Muhamed, sin Bešara.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Umera, izvijestio nas je Alija, sin Mubarekja, od Jahja-a, od 'Ikrimeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Sadržaj je, dakle isti kao i u prethodnom hadisu samo sa ovim senedom-lancem pripovjedača.)

GLAVA

pokrovaca (prekrivač) za žrtvene deve.

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) neće rascijepiti (rasporiti, razderati) od pokrovaca (ništa drugo) osim mjesta grbe, a kada je klao njih (dve), iščupao (tj. skinuo) bi njihove pokrovce-prekrivače (zbog) bojazni da pokvari njih (pokrovce) krv (krvlju prilikom klanja), zatim bi milodario s njima (pokrovcima, tj. darovao je pokrovce kao milostinju).

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da milodarim sa pokrovcima (tj. da milodarim pokrovce - prekrivače) žrtvenih deva koje su se zaklale i sa njihovim kožama (tj. i njihove kože da milodarim, da dam).

GLAVA

(onoga) ko je kupio svoju žrtvenu životinju od puta (u putu) i oderdano je nju.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, rekao je: htio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, hodočašće godine hodočašća Harurije (u godini kada se hodočašće obavljalo za vrijeme borbe u selu Haruriji protiv Haridžija) u vremenu Ibnu Zubejra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice. Pa se reklo njemu (Ibnu Umeru r.a.):

"Zaista su ljudi (u takvom stanju da) je bivač među njima rat (među njima je rat, među njima je borba), i bojimo se da odvrte tebe." Pa je rekao: "Zaista već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer....". "Tada ću (da) činim (doslovno: pravim) kao što je činio (on). Zasnjeđočavam vas (Vi ste svjedoci) da sam ja već prouzrokovao (tj. stavio na se dužnost da obavim) umru." Dok je bio u vanjskom (dijelu brda) Bejda'a, rekao je: "Nije stvar hodočašća i umre (ništa drugo) osim jedna. Zasnjeđočavam vas (Vi ste svjedoci) da sam ja sastavio hodočašće sa umrom." I poveo je žrtvenu životinju ođerdanitu (što ju) je (ili koju je) kupio. Dok je stigao (u Mekju) pa je ophodio Kjabu, i Safu i Mervu i nije (više) povećao na to (nikakva ophođenja). A nije se riješio (ni) od (jedne) stvari (što) se je zabranilo od nje do dana klanja (žrtve), pa se obrijao, i zaklao je (žrtvu) i smatrao je da je već izvršio svoje ophođenje hodočašća i umre sa svojim prvim ophođenjem. Zatim je rekao: "Tako je činio (pravio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

klanja čovjeka krave od svojih žena (za svoje žene) bez njihove zapovjedi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Jahja-a, sina Seida, od Amrete, kćeri Abdurahmana, rekla je: čula sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za pet (noći što) su ostale od zul-ka'deta (tj. na dan dvadeset i petoga zul-kadeta), nećemo misliti (tj. ne mislimo ništa drugo da obavimo) osim hodočašća. Pa pošto smo se približili Mekji, zapovjedio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko (je u takvom stanju da) nije bio sa njim hedj (žrtvena životinja) kada je ophodio i trčao između Safe i Merve, da se riješi (stege, dakle: ko je bez hedja, kurbana nek obavi trčanje između Safe i Merve i neka se oslobodi ihrama)." Rekla je: Pa se unišlo na nas (nama, tj. pa smo posjećeni na) dan klanja (žrtava) sa mesom krava (dato nam je mesa od krava), pa sam rekla: "Šta je ovo?" Rekao je: "Zaklao je (ovo kao žrtvu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od svojih žena (za svoje žene)." Rekao je Jahja: pa sam spomenuo njega (tj. ovo) Kasimu pa je rekao: došla ti je sa hadisom (tj. donijela ti je hadis) na njegov način.

GLAVA

klanja u mjestu klanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Mini.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, čuo je Halida, sina Harisa, pričao nam je Ubejdulah, sin Umera, od Nafi'a da Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, klaše u mjestu klanja. Rekao je Ubejdulah: mjestu klanja poslanika (tj. gdje je svoju žrtvu klaao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), slaše (slao je po drugome licu) svoju žrtvenu životinju od (ili: iz) Džem'a (Muzdelife u vremenu) od kraja noći (tako) da se uvede s njom mjesto u klanja (ili: da se uniđe s njom u ili na mjesto klanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa hodočasnicima u njima (tj. među njima) je slobodan i posjedovan (tj. i rob, dakle među hodočasnicima su i slobodni i robovi zajedno).

PRIČAO NAM JE Sehl, sin Bekjara, pričao nam je Vuhejb od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, i spomenuo je hadis (koji će se u cijelosti kasnije navesti), rekao je:

I zaklao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom sedam deva stojeći (one, tj. bivši one u stojećem položaju, deve su stajale); a zaklao je (kao žrtve) u Medini dva mrka rogata ovna. Skraćeno (je hadis ovdje naveden).

(Riječ "emlah" je prevedena sa izrazom mrk, a komentatori vele da to znači bijel u čiju se bjelinu pomješala crnina.)

GLAVA

klanja deva povezane (povezanih, bivši u jednu nogu ili za jednu nogu, bivši im svezana jedna noga).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Junusa, od Zijada, sina Džubejra, rekao je: vidio sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) je došao na (nad jednoga) čovjeka (koji) je već kleknuo svoju devu (tj. dao znak svojoj devi da klekne da) kolje nju (kao žrtvu). Rekao je (Ibnu Umer r.a. tome čovjeku):

"Pošalji je (tj. Podigni je da bude u položaju) stojeći svezana, (i izvrši) običaj Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio." A rekao je Šu'bete od Junusa: izvijestio me je Zijad.

GLAVA

klanja deva stojeći (one, koje su stajale).

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Običaj Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio, (izvrši, ili: slijedi koljući devu kada je ona u stojećem položaju i kada je svezana)." A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Uredane - Stojeći (tj. Riječ iz Kur'ana "savaffe" uredane u redove - znači stojeći one).

PRIČAO NAM JE Sehl, sin Bekjara, pričao nam je Vuhejb od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, podne u Medini četiri, a popodne (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (dva rejkata), pa je prenoćio (zanoićio) u njoj. Pa pošto je osvanuo (kad je svanulo), uzjahao je svoju samaricu (jahaću životinju) pa je počeo (da) proslavlja i slavi (Uzvišenoga Boga).

("Hellele juhellilu" znači: slaviti, proslavljati; izgovarati la ilahe illellahu, a to znači očitovati; povikivati itd. Ovdje se prevelo sa izrazom: proslavljati. Možda bi neko od navedenih značenja bolje odgovaralo nego ovo koje je upotrebljeno, ali radi kratkoće i razlikovanja od "jusebbihu" uzeto je onako kako je navedeno.)

Pa pošto se nadvisio (tj. uspeo) na Bejda', odazivao se za njih dvoje skupa (tj. i za hodočašće i umru skupa je izgovorio telbiju). Pa pošto je unišao (ušao u) Mekju, zapovjedio je njima da se riješe (stege, ihrama). A zaklao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom sedam deva stojeći (one, tj. koje su stajale). A zaklao je (kao žrtve) u Medini dva mrka rogata ovna.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail od Ejuba, od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, podne u Medini četiri (rekjata), a popodne (ikjindiju) u Zul-Hulejfi dva naklona (rekjata). A od Ejuba, od (jednoga) čovjeka, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega: Zatim je prenoćio dok je osvanuo pa je klanjao jutarnju molitvu (sabah), zatim je uzjahao svoju samaricu (kamilu), te kada se izjednačila sa njim (na brdu) Bejda'u, povikivao je za umru i hodočašće.

GLAVA:

Neće darovati (dati u ime plate za trud) mesaru od žrtvene životinje (nijednu) stvar (ništa).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan, rekao je: izvijestio je mene Ibnu Ebu Nedžih od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Poslao je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam stajao nad žrtvenim devama (tj. vodio sam nadzor na, nad njima). Pa je zapovjedio meni - njemu milost i mir! - pa sam razdijelio njihova mesa, zatim je zapovjedio meni pa sam razdijelio njihove pokrovce (prekrivače) i njihove kože. Rekao je Sufjan -: a pričao je meni Abdul-Kjerim od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Zapovjedio je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da stojim nad žrtvenim devama i (da) neću darovati (tj. da ne dajem, da ne dadnem) na njih (tj. od njih nijednu) stvar u njihovo klanje (za njihovo klanje, tj. da ne plaćam njihovim mesom usluge onima koji su ih klali i derali i slično).

GLAVA:

Milodariće sa kožama (tj. daće kao milostinju kože od) žrtvene životinje.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ibnu Džurejdža, rekao je: izvijestio me Hasen, sin Muslima, i Abdul-Kjerim Džezerija da je Mudžahid izvijestio njih dvojicu da je Abdurahman, sin Ebu Lejla-a, izvijestio njega da je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, izvijestio njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio njemu da stoji nad njegovim žrtvenim devama, i da razdijeli njegove deve (kada se kao žrtve pokolju), sve njih: njihova mesa, i njihove kože i njihove pokrovce i (da) ne daje u (ime) njihovoga klanja (nijednu) stvar (od njih).

GLAVA:

Milodariće sa pokrovcima (prekrivačima, tj. pokrovce od žrtvenih) deva.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sejf, sin Ebu Sulejmana, rekao je: čuo sam Mudžahida (da) govori: pričao je meni Ibnu Ebu Lejla da je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je:

Poveo je (kao žrtvene životinje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stotinu žrtvenih deva, pa je zapovjedio meni za njihova mesa pa sam razdijelio njih. Zatim je zapovjedio meni za njihove pokrovce pa sam razdijelio (i) njih, zatim za njih ove kože pa sam razdijelio (i) njih.

GLAVA:

"I pošto (tj. I kada) pripravismo za Ibrahima mjesto Kjabe (tj. smjestismo Ibrahima u mjesto Kjabe), tj.: ne udružuj sa Mnom (nijedne) stvari, i očisti Moju kuću (Kjabu) za ophoditelje, i stajace (u molitvi) i naklonjače ničičare. I objavi u (tj. među) ljudima za hodočašće, doći će ti pješice (pješačeći oni) i na svakom vitkom (tankom jahaćem grlu, ili: na svakom od dugoga puta izmršavljenom grlu), dolaze (one, deve, ili: jahaća grla) iz svake duboke doline. Zato (da) prisustvuju koristima za njih i (da) spominju ime Allaha u poznatim danima na (ono, tj. zbog onoga - zbog toga) što je dao njima od životinje stoka (marvi, pitomih), pa jedite od njih, i nahranjujte bijednoga nužnoga (siromašnoga). Zatim neka izvrše (tj. otklonu) njihovu (svoju) prljavštinu (rezanjem nokata, potkraćivanjem kose i brkova i slično tome), i neka ispune njihove (svoje) zavjete i neka ophode staru (ili: oslobođenu) kuću (Kjabu). To (je tako, ili: Tako je stvar), a ko poštiva svetinje (ili: zabrane) Allaha, pa ono je (tj. to je) bolje njemu kod njegovoga Gospoda....".

GLAVA

(onoga) što jede od žrtvenih deva (vlasnik žrtvene životinje), a šta milodari.

A rekao je Ubejdulah: izvijestio me Nafi', od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Neće se jesti od kazne lova i zavjeta, a jede se od (onoga) što je osim toga. A rekao je Ata': Jede, a nahranjuje od umre (pred hodočašće, tj. od žrtvene životinje koju zakolje za onu umru pred hodočašće).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ibnu Džurejdža, pričao nam je Ata', čuo je Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Bili smo (takvoga običaja da) nećemo jesti od mesa naših žrtvenih deva iznad (tj. preko, ili više od) tri (dana) Mine, pa je dopustio nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Jedite, i opskrbite se." Pa smo jeli i opskrbili smo se. Rekao sam Ata' u: "Je li rekao: Dok smo došli (u) Medinu (teklo nam je toga mesa, imali smo toga mesa)." Rekao je: "Ne."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Jahja, pričala mi je Amreta, rekla je: čula sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za pet (noći što) su ostale (a to znači: dvadeset i petoga dana) od zul-ka'deta (mjeseća), a ne mislimo (a ne namjeravamo ništa drugo da činimo) osim hodočašća, te kada smo se približili Mekji, zapovjedio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svakome onome) ko (je bio u takvom položaju da) nije bila sa njim žrtvena životinja (nije imao kurbanda), kada je ophodio Kjabu, zatim će se riješiti (ihrama). Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Pa se unišlo na nas (nama na) dan klanja sa mesom krava (tj. unijelo nam se na dan klanja žrtava meso krava). Pa sam rekla: "Šta je ovo?" Pa se reklo: "Zaklao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah

i spasio, od svojih žena (za svoje žene)." Rekao je Jahja: Pa sam spomenuo ovaj hadis Kasimu pa je rekao: "Došla je tebi sa hadisom na njegov način (Rekla ti je onako kako je i bilo)."

GLAVA

klanja prije brijanja.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Havšeba, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Mansur od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Upitao se (tj. Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o (onome) ko je obrijao (tj. dao sebi obrijati glavu, ko se obrijao po glavi) prije (nego) da zakolje (žrtvu) i kao njemu (sličan obred) pa je rekao: "Nema poteškoće, nema poteškoće (tj. Nema grijeha, nema grijeha)!"

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, izvijestio nas je Ebu Bekjr od Abdul-Aziza, sina Rufej'a, od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Posjetio sam (tj. Ophodio sam Kjabu ophođenjem koje se zove ophođenje posjete) prije (nego) da bacim (kamenčiće)." Rekao je: "Nema poteškoće (Nema grijeha)!" Rekao je: "Obrijao sam prije (nego) da zakoljem." Rekao je: "Nema poteškoće!" Rekao je: "Zaklao sam prije (nego) da bacim." Rekao je: "Nema poteškoće!" A rekao je Abdurahim Razija od Ibnu Husejma: izvijestio me Ata' od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Kasim, sin Jahja-a: pričao mi je Ibnu Husejm od Ata'a, od Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Affan, mislim ga (mislim da je pričao) od Vuhejba, pričao nam je Ibnu Husejm od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Hamad od Kajsa, sina Sa'da, i Abbada, sina Mansura, od Ata'a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To su, dakle, sve lanci ljudi preko kojih se pričao navedeni hadis.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Abdul-Aala, rekao je: pričao nam je Halid od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Upitao se (tj. Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio; pa je rekao (onaj ko je pitao): "Bacio sam (kamenčiće) poslije što sam omrknuo (pa smeta li to)?" Pa je rekao: "Nema poteškoće!" Rekao je: "Obrijao sam (se) prije (nego) da zakoljem." Rekao je: "Nema poteškoće (Ne smeta, nema grijeha)!"

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio me moj otac od Šubeta, od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao sam na poslanika (tj. k poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u (mekjanskoj) dolini, pa je rekao: "Jesi li hodočastio?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Za što si povikivao?" Rekao sam: "Dvoudazov Tebi sa povikivanjem kao povikivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Uljepšao si (tj. Učinio si lijepo)! Odi, pa ophodi

Kjabu, i Safu i Mervu." Zatim sam došao (jednoj) ženi od žena Kajsovića pa je iskala (poiskala, obiskala) moju glavu.

("Fela": iskati glavu, poiskati, obiskati - to znači: tražiti i odstraniti uši, vaši iz kose na glavi.)

Zatim sam povikivao za hodočašće. Pa rješavah za njega (tj. izdavah, izdavao sam pravno rješenje za ovaj postupak da je dozvoljen, i to činih, i to sam činio) ljudima (sve) do kalifovanja (halifovanja, uprave) Umera, bio zadovoljan Allah od njega. Pa sam spomenuo njega (ovaj postupak) njemu pa je rekao: Ako uzmemo sa knjigom (tj. po knjizi) Allaha, pa zaista on zapovjeda nama za potpunost (da upotpunimo). A ako uzmemo sa običajem (po običaju) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije se rješavao (stege, ihrama) do (časa kada) je dospjela žrtvena životinja svome mjestu (na svoje mjesto klanja na dan klanja).

GLAVA

(onoga) ko je slijepio (smolom, gumiarabikom) svoju glavu (kosu na glavi) kod hodočasničkog oblačenja i (ko) je obrijao (glavu kod rješavanja stege-ihrama).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Hafstate (Hafse), bio zadovoljan Allah od njih, da je ona rekla:

"O poslaniče Allaha, šta je stvar (ili: stanje) ljudi (Šta je ljudima)? Riješili su se sa umrom, a nisi se riješio ti od tvoje (svoje) umre." Rekao je: "Zaista ja sam slijepio moju (svoju) glavu (kosu) i ođerdao sam svoju žrtvenu životinju, pa se neću riješiti do (časa da) zakoljem (dok ne zakoljem žrtvu)."

GLAVA

brijanja i skraćivanja (potkraćivanja kose) kod razrješavanja (od stega hodočašća, od hodočasničke odjeće, od ihrama).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, sin Ebu Hamzeta, rekao je Nafi': Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) govori:

Obrijao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svoju glavu) u svome hodočašću.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Bože moj, pomiluj brijače (tj. one koji mnogo briju svoje glave pri završetku glavnih obreda hodočašća)." Rekli su: "I skraćivače (tj. potkraćivače)", (Rekli su dakle neki drugovi Muhamedu a.s. da u molbi Uzvišenome Bogu rekne: "i potkraćivače!" Da se dakle moli i za one koji potkrate kosu, a ne samo za one koji obriju kosu.) o poslaniče Allaha." Rekao je: "Bože moj, pomiluj brijače." Rekli su: "I skraćivače, o poslaniče Allaha." Rekao je: "I skraćivače." A rekao je Lejs: pričao mi je Nafi': "Pomilovao Allah brijače!" Jedanput ili dva puta (je to rekao Muhamed a.s.). Rekao je: A rekao je Ubejdulah: pričao mi je Nafi', rekao je u četvrtom (tj. četvrti puta): "I skraćivače."

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Muhamed, sin Fudajla, pričao nam je Umarete, sin Ka'ka'a, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bože moj, oprosti brijačima." Rekli su: "I skraćivačima (potkraćivačima svoje kose u hodočašću)." Rekao je: "Bože moj, oprosti brijačima." Rekli su: "I skraćivačima." Rekao je: "Bože moj, oprosti brijačima." Rekli su: "I skraćivačima." Rekao je nju (tu molbu, dovu) tri puta. Rekao je (četvrti puta): "I skraćivačima (Moj Bože oprosti)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esme, pričao nam je Džuvejrijete, sin Esme (Esma'a - i ovdje i prethodno radi se o muškom imenu Esma'), od Nafi'a da je Abdullah rekao:

Obrijao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svoju glavu) i grupa od njegovih drugova, a skratili su neki (od) njih (kosu).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Hasena, sina Muslima, od Tavusa, od Ibnu Abasa, od Muavijeta, bio zadovoljan Allah od njih, rekao je:

Skratio sam od poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (njegovu kosu) sa širokim oštracom (ili: sa vrhom širokog oštraca od strijele, ili koplja ili mača).

GLAVA

skraćivanja obavljaju umre pred hodočašće poslije umre (tj. poslije izvršenja te takve umre).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ebu Bekjra, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, izvjestio me Kjurejb od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je stigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Mekju, zapovjedio je svojim drugovima da ophode Kjabu i Safu i Mervu, zatim (da) se riješe i obriju se ili skrate (kosu).

GLAVA

posjete (Kjabi na) dan klanja (žrtava, tj. ophođenja Kjabe na taj dan).

A rekao je Ebu Zubejr od Aiše i od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih: Odogodio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, posjetu do noći. A spominje se od Ebu Hassana, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, posjećivao je Kjabu (u) danima Mine. A rekao je nama Ebu Nuajm: pričao nam je Sufjan od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on ophodio jedno ophođenje, zatim (se) odmori u podnevnoj žegi (sa kraćim snom u tom popodnenom odmoru), zatim dođe (u) Minu. Misli (na) dan klanja (žrtava da je to tako činio). A podigao je njega (ovaj hadis do Muhameda a.s., tj. pripisao ga je njemu) Abdurezak, rekao je: izvjestio nas je Ubejdulah.

(Vidi u stručnoj literaturi šta je "merfu" hadis.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjeira, pričao nam je Lejs od Džafera, sina Rebi'ata, od Aaredža, rekao je: pričao je meni Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla:

Hodočastili smo sa vjerovjesnikom, pomilvao ga Allah i spasio, pa smo izlili (a to znači: pa smo učinili ophođenje zvano "ifada" ili zijare-ophođenje posjete na) dan klanja (žrtava). Pa je dobila mjesečnicu Safija. Pa je (ne znajući za to njezino stanje) htio Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od nje (ono) što hoće čovjek (tj. muž) od svoje porodice (tj. žene) pa sam rekla: O poslaniče Allaha, zaista ona je žena u mjesečnici. Rekao je: Zadržavačica nas je ona (od puta kući jer nije obavila ophođenje "ifada" ili zijare). Rekli su: Izlila je (tj. obavila je ophođenje "ifada" na) dan klanja (žrtava). Rekao je: Izadite (tj. Krećite na put kućama kada je tako). (Tavafuz-zijareti, koji je jedan od glavne tri dužnosti hodočašća, zove se još i "tavaful-ifadati" jer se to ophođenje obavlja kada se hodočasnici izliju, to jest raspu, razidu, dakle, kada se vrate sa Arefata). A spominje se od Kasima, i Urveta, i Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje: Izlila se (tj. Obavila je ophođenje ifada) Safija (na) dan klanja (žrtava).

GLAVA

Kada je bacao (kamenčiće) poslije što je omrknuo, ili (kada) je obrijao (glavu) prije (nego) da zakolje zaboravivši ili ne znajući (ne poznavajući).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svog oca, Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) se njemu reklo u (vezi) klanja, i brijanja, i bacanja, i proturanja (nekih obreda pred neke) i odgađanja (tj. vršenja nekih obreda poslije nekih) pa je rekao: "Nema poteškoće (tj. Nema grijeha)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdulaha, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Halid od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Bio je Vjerovjesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u prilici da) se pita (na) dan klanja u Mini, pa govori (pa govoraše): Nema poteškoće (grijeha). Pa je pitao njega (jedan) čovjek pa je rekao:

"Obrijao sam (svoju glavu) prije (nego) da zakoljem." Rekao je: "Zakolji (poslije brijanja), i nema poteškoća." Rekao je: "Bacao sam (kamenčiće) poslije što sam omrknuo." Pa je rekao: "Nema poteškoće. (Ne smeta, nema grijeha)."

GLAVA

riješenja (pravnoga za neko pitanje jašući) na jahaćoj životinji kod kamenčića (tj. prilikom bacanja kamenčića).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvjestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Isa-a, sina Talhata, od Abdullaha, sina Amra, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stajao (na svojoj devi, bio na svojoj devi) u hodočašću oprostaja (u oprostajnom hadžu), pa su počeli (da) pitaju njega pa je rekao (jedan) čovjek:

"Nisam opazio (Nisam znao da treba zaklati žrtvu prije brijanja) pa sam (se) obrijao prije (nego) da zakoljem." Reкао je: "Zakolji, i nema poteškoće." Pa je došao drugi (čovjek) pa je rekao: "Nisam opazio (Nisam pazio, nisam znao) pa sam zaklao prije (nego) da bacim (kamenčiće)." Reкао je: "Baci, a nema poteškoće." Pa se nije pitao tada (Nije upitan ni) o (jednoj) stvari (koja) se proturila naprijed i ni (o jednoj stvari koja) se odgodila (učinila se poslije druge, a da je drukčije odgovorio) osim (tako da) je rekao: "Učini, i nema poteškoće."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Jahja-a sina Seida, pričao nam je moj otac, pričao nam je Ibnu Džurejdž, pričao je meni Zuhrija od 'Isa-a, sina Talhata, od Abdullaha, sina Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njega, pričao je njemu da je on prisustvovao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (kada on) govori (drži propovjed na) dan klanja, pa je ustao k njemu (jedan) čovjek pa je rekao:

"Mišljah (Mislio sam) da je ovakav (tj. ovaj obred) prije ovakvoga (prije ovoga)." Zatim je ustao drugi pa je rekao: "Mišljah da je ovaj (obred) prije ovog (obreda). Obrijao sam (glavu) prije (nego) da zakoljem (kurban), zaklao sam prije (nego) da bacim (kamenčiće) i slično tome." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Učini, i nema poteškoće za njih, sve njih." Pa nije se pitao (Nije upitan) tada (ni) o (jednoj) stvari (a da je drukčije odgovorio) osim (tako da) je rekao: "Učini, i nema poteškoće."

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Ja'kub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba, pričao je meni Isa, sin Talhata sina Ubejdulaha, da je čuo Abdullaha, sina Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Stajao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na svojoj devi (kamili). Pa je spomenuo hadis (u smislu prethodnoga pričanja). Slijedio je njega (Saliha) Ma'mer od Zuhrije.

GLAVA

govora (propovjedi u) danima Mine.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao mi je Jahja, sin Seida, pričao nam je Fudajl, sin Gazvana, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, govorio (držao propovjed) ljudima (na) dan klanja (žrtava) pa je rekao:

"O ljudi! Koji je ovo dan?" Rekli su: "Dan zabranjen (svet, sveti dan)." Reкао je: "Pa koji je ovo grad?" Rekli su: "Grad zabranjen (tj. Sveti grad)." Reкао je: "Pa koji je ovo mjesec?" Rekli su: "Mjesec zabranjen (Zabranjeni mjesec, Sveti mjesec)." Reкао je: "Pa zaista vaše krvi (tj. životi), i vaše imovine (imanja) i vaše časti na vas su zabranjeni (tj. vama su sveti, vama su svetinje) kao zabranjenost (kao svetost) ovoga vašega dana u ovome vašem gradu u ovome vašem mjesecu. Pa je ponovio njih (ove riječi, tj. izgovorio ih je) nekoliko puta. Zatim je podignuo (podigao) svoju glavu pa je rekao: "Bože moj, da li sam priopćio? Bože moj, da li sam priopćio?" Reкао je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Pa tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista ona (ta riječ, ili: ta propovjed) je svakako njegova oporuka k njegovoj sljedbi (k njegovom vjerničkom narodu, jer je iza toga rekao još ovo:) "Pa neka priopći prisutni odsutnome! Ne vratite se poslije mene (u stanje svojstveno za) nevjernike (da) udara neki (od) vas vratove nekih."

PRIČAO NAM JE Hafsa, sin Umera, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio je mene Amr, rekao je: čuo sam Džabira, sina Zejda, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (drži propovjed) u Arefatu (na Arefatu). Slijedio je njega (Šubeta) Ibnu Ujejneta od Amra.

PRIČAO JE MENI Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir, pričao nam je Kurrete od Muhameda, sina Sirina, rekao je: izvijestio je mene Abdurahman, sin Ebu Bekreta, od Ebu Bekreta, i (jedan) čovjek, vrijedniji u mojoj duši od Abdurahmana (a to je) Humejd, sin Abdurahmana, od Ebu Bekreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Govorio je (tj. Držao je propovjed) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja (žrtava), rekao je: "Da li znate koji je ovo dan?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik je znajući (tj. Bog i Božiji poslanik bolje znaju)." Pa je šutio (tj. napravio je zastoj u govoru) čak smo mislili da će on imenovati (nazvati) njega sa (drugim imenom) osim njegova imena. Rekao je: "Zar nije (on) dan klanja (žrtve)?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Koji je ovo mjesec?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik je znajući (su znajući)." Pa je šutio čak (da) smo mislili da će on imenovati njega sa (drugim imenom) osim njegova imena. Pa je rekao: "Zar nije zul-hidže?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Koji je ovo grad?" Rekli smo: "Allah i Njegov poslanik je znajući (znaju najbolje)." Pa je šutio čak (da) smo mislili da će on imenovati njega sa (drugim imenom) osim njegova imena. Rekao je: "Zar nije Sveti Grad?" Rekli smo: "Da." Rekao je: "Pa zaista vaše krvi, i vaša imanja na vas su zabranjena (stvar, tj. vama su sveti, svetinja) kao zabranjenost (kao svetost) ovoga vašega dana u ovome vašem mjesecu u ovome vašem gradu do dana (što) ćete sresti (u njemu) vašega Gospoda. Zar ne (tj. Pazite)! Da li sam priopćio?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Bože moj, svjedoči (tj. Budi svjedok)! Pa neka priopći prisutni odsutnome! Pa poneki obaviješteni (tj. Pa poneki onaj kojem je priopćeno i kazano) je pamtljiviji od slušaoca. Pa ne vraćajte se poslije mene (u stanje koje je svojstveno za) nevjernike (da) udara neki (od) vas vratove nekih."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Asim, sin Muhameda sina Zejda, od njegova (svoga) oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Mini:

"Da li znate koji dan je ovo?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik je (su) znajući." Pa je rekao: "Pa zaista ovo je dan zabranjen (sveti dan). Pa da li znate koji je grad ovo?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik je znajući." Rekao je: "Sveti Grad. Pa da li znate koji je mjesec ovo?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik je (su) znajući." Rekao je: "Sveti mjesec." Rekao je: "Pa zaista Allah je zabranio (tj. učinio svetim) vama vaše krvi, i vaše imovine i vaše časti kao zabranjenost (tj. kao što je učinio svetim, kao što je svetinja) ovoga vašega dana u ovome vašem mjesecu u ovome vašem gradu." A rekao je Hišam, sin Gaza: izvijestio me Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Stao (Zastao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja (žrtava) između kamenčića (tj. između mjesta gdje se bacaju kamenčići) u hodočašću koje je hodočastio (stao je obrativši se) sa ovim (govorom prisutnima), i rekao je: "Ovo je dan najvećeg hodočašća." Pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "Bože moj, svjedoči! I oprostio se (sa) ljudima (od ljudi)." Pa su rekli: "Ovo je hodočašće oprostaja."

(Ili: oprosní hadž - kako neki prevode.)

GLAVA:

Da li će prenočiti (zanočiti) drugovi napajanja (tj. oni koji napajaju hodočasnike) ili (drugi) osim njih u Mekji (u) noćima Mine?

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, pričao nam je Isa, sin Junusa, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Dopustio je (Dozvolio je noćivanje u Mekji u noćima Mine) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Musa-a, pričao nam je Muhamed, sin Bekjra, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, izvijestio je mene Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dozvolio. - H - Pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha sina Numejra, pričao nam je moj otac, pričao nam je Ubejdulah, pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Abas, bio zadovoljan Allah od njega, tražio dozvolu (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) noćiva u Mekji (u) noćima Mine zbog njegovoga napajanja (hodočasnika) pa je dozvolio njemu (tj. pa mu je dozvolio). Slijedio je njega (Muhameda) Ebu Usamete, i Ukbete, sin Halida, i Ebu Damrete.

GLAVA

bacanja kamenčića.

A rekao je Džabir: Bacao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan klanja (žrtava) ručanicom (u ručanje doba, u doba prijepodnevnog ručanja, doba užine, pred podne), i bacao je poslije toga, poslije prestanka (nestanka sjene, tj. poslije podne).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Mis'ar od Vebereta, rekao je: pitao sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Kada ću bacati kamenčiće?" Rekao je: "Kada je bacio (Kada baci) tvoj vođ, pa (tek onda) baci." Pa sam povratio (tj. ponovio) na njega pitanje (Pa sam mu ponovio pitanje). Rekao je: "Uvremenjavasmo (tj. Pazili smo vrijeme), pa kada je prestalo Sunce (tj. kada je prešlo kuliminacionu tačku, prestalo da se penje), bacali smo (kamenčiće)."

GLAVA

bacanja kamenčića iz utrobe (tj. iz dubine) doline.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, rekao je: izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Abdurahmana, sina Jezida, rekao je: Bacao je Abdullah iz utrobe (iz dubine) doline, pa sam rekao:

"O Ebu Abdurahmane, zaista (neki) ljudi bacaju njih (kamenčiće) od (prostora) iznad nje (Akabe - jednoga od tri mjesta na kojima se bacaju kamenčići)." Pa je rekao: "Tako mi (Onoga) koji (je taj što) nema božanstva osim Njega, ovo je mjesto (tj. mjesto iz utrobedubine doline je mjesto) koje (je upravo mjesto što) se spustila na njega (u tom mjestu) sura

Bekare (poglavlje iz Kur'ana zvano Bekare), pomilovao ga Allah i spasio." A rekao je Abdullah, sin Velida, rekao je: pričao nam je Sufjan od Aameša za ovo (o ovome).

GLAVA

bacanja kamenčića sa sedam piljaka (sitnih kamenica, sitnog kamenja).

Spomenuo je njega (to) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Hafsa, sin Umera, pričao nam je Šubete od Hakjema, od Ibrahima, od Abdurahmana, sina Jezida, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, da je on dopro do najvećeg kamenčića (tj. do najvećeg, najvažnijeg mjesta gdje se bacaju kamenčići - do džemretul-Akabeta), učinio je Kjabu na svoju lijevu, a Minu na svoju desnu (stranu), i bacao je sa sedam (kamenčića) i rekao je: "Ovako je bacao (onaj) koji (je taj što) se spustila na njega (njemu) sura (poglavlje) Bekare, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) ko je bacio kamenčić Akabe pa je učinio Kjabu na svoju lijevu (stranu, dakle Kjabu mu je bila na lijevoj strani kod tog obreda).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Hakjem od Ibrahima, od Abdurahmana, sina Jezida, da je on hodočastio sa Ibnu Mes'udom, bio zadovoljan Allah od njega, pa je vidio njega (da) baca najveći kamenčić (tj. na mjestu Akabi) sa sedam piljaka, pa je učinio Kjabu na svoju lijevu, a Minu na svoju desnu (stranu, dakle stao je tako da mu je Kjabu bila s lijeve strane, a Mina sa desne). Zatim je rekao: "Ovo je mjesto (na kojem, ili: sa kojega je bacao onaj) koji (je taj što) se spustila na njega (njemu) sura (poglavlje) Bekare."

GLAVA:

Veličaće (tj. Izgovaraće "Allahu ekjber") sa svakim piljkom (uz svaki kamenčić).

Rekao je njega (tj. ovo) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded od Abdul-Vahida, rekao je: pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Hadžadža (da) govori na govornici:

"Sura koja (je ta što) se u njoj spominje krava, i sura (poglavlje) koja (je ta što) se u njoj spominje rod (porodica) 'Imrana i sura koja (je ta što) se spominju u njoj žene." Rekao je: Pa sam spomenuo to Ibrahimu (Nah'iji) pa je rekao: Pričao je meni Abdurahman, sin Jezida, da je on bio sa Ibnu Mes'udom, bio zadovoljan Allah od njega, kada je bacao kamenčić Akabe, pa je zašao (unišao) u utrobu (donji dio) doline te kada se usporedio sa stablom (kada je stao prema stablu), popriječio se njoj (ili: došao je s boka, sa strane njoj-grani, stablu), pa je bacio sa sedam piljaka veliča (tj. veličajući, izgovarajući "Allahu ekjber") sa svakim (bačenim) piljkom (kamenčićem), zatim je rekao: "Odavde je (tj. Ovdje je), tako mi (Onoga) koji (je Taj što) nema božanstva osim Njega, stajao (onaj) koji (je taj što) se spustilo na njega (njemu) poglavlje Bekare, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) ko je bacao kamenčić Akabe, a nije zastajao.

Rekao je njega (Rekao je to) Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada je bacio dva kamenčića (tj. Kada je bacao kamenčiće na prva dva mjesta gdje se bacaju kamenčići), stoji (tj. stajaće) i sići će u ravnicu okrećući se Strani (Kjabi).

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Talhate, sin Jahja-a, pričao nam je Junus od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da on bacaše najbliži kamenčić (tj. bacaše kamenčiće na najbližem mjestu do bogomolje Hajf gdje se bacaju kamenčići) sa sedam piljaka, veliča (veličajući) na tragu svakoga piljka (tj. iza svakog bačenoga piljka), zatim stupi naprijed (tako) da se spusti u ravnicu pa stoji okrenuvši se Strani (Kjabi), pa stoji dugo i moli, i digne svoje dvije ruke (pri molbi upućenoj Uzvišenom Bogu). Zatim baca srednji (tj. na srednjem mjestu gdje se bacaju kamenčići), zatim uzme lijevo pa se spusti u ravnicu i stane okrenuvši se Strani, pa stoji dugo i moli, i digne svoje dvije ruke i stoji dugo. Zatim baca kamenčić Akabe (tj. baca kamenčiće na mjestu koje se zove Akaba ili Zatul-Akaba) iz utrobe doline i ne zastaje (ne zastajući) kod nje, zatim ode. Pa govoraše (pa je govorio): "Ovako sam vidio Vjerovjesnika, pomilovao ga Allah i spasio (da) čini njega (ovaj postupak bacanja kamenčića na Mini kao jedan od obreda u hodočašću)."

GLAVA

dizanja dviju ruku kod dvaju kamenčića (tj. kod dvaju, dva mjesta gdje se bacaju kamenčići): najbližega i srednjega.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao je meni moj brat od Sulejmana, od Junusa, sin Jezida, od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, bacaše najbliži kamenčić sa sedam piljaka, zatim stupi naprijed pa se spusti (pa siđe) u ravnicu, pa stane okrenuvši se Strani dugim stajanjem, pa moli i digne svoje dvije ruke. Zatim baca srednji kamenčić takođe (tj. na isti način) pa uzme lijevo pa se spusti (siđe) u ravnicu, i stoji okrenuvši se Strani dugim stajanjem, pa moli i digne svoje dvije ruke. Zatim baca kamenčić Akabe (Zatul-Akabe) iz utrobe doline, a ne zastaje, i govoraše (Ibnu Umer r.a.): "Ovako sam vidio Poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čini.

GLAVA

molbe (molitve) kod dvaju kamenčića (tj. kod prva dva mjesta gdje se bacaju kamenčići).

A rekao nam je Muhammed: Pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Junus od Zuhrije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio kada je bacao kamenčić koji slijedi (tj. koji se baca na mjestu koje je uz) bogomolju Mine, (bio je običaj da) baca njega na sedam piljaka, veliča kada god se bacio sa (jednim) piljkom, zatim stupi naprijed ispred nje (te gomile kamenčića, ispred tog mjesta) pa stane (zastane) okrenuvši se Strani dignuvši svoje dvije ruke, moli. I oduljivaše stajanje. Zatim dođe drugom kamenčiću (drugom mjestu gdje se bacaju kamenčići) pa baca njih sa sedam piljaka, veliča kad god se bacio sa (jednim) piljkom. Zatim se spusti lijevo od (onoga) što slijede dolinu (tj. na lijevu stranu što je

uz dolinu), pa zastane okrenuvši se Strani dignuvši svoje dvije ruke (i) moli (tj. da moli). Zatim dođe kamenčiću (tj. mjestu gdje se bacaju kamenčići) koji (koje) je kod Akabe pa baca njega sa sedam piljaka, veliča kod svakog piljka, zatim ode a ne zastaje kod nje. Rekao je Zuhrija: čuo sam Salima, sina Abdullaha, (da) priča kao ovo (tj. slično ovome) od svoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I bio je Ibnu Umer (običaja da) čini njega (ovo, tj. ovaj običaj).

GLAVA

mirisa poslije bacanja kamenčića i brijanja prije izlivanja (tj. prije ophođenja zvanog "tavaful-ifadati", koje se zove i "tavafuzzijareti").

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufijan, pričao nam je Abdurahman, sin Kasima, a bio je najvrijedniji (od) stanovnika svoga vremena, da je on čuo svoga oca, a bio je najvrijedniji (od) stanovnika svoga vremena, (da) govori: čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (da) govori:

Namirisala sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa ovim mojim (svojim) dvjema rukama kada se hodočasnički oblačio i (isto tako) za njegovo razrješavanje kada se rješavao (tj. kada je skidao hodočasničku odjeću pri kraju hodočasničkih obreda) prije (nego) da ophodi (ophođenje "ifada-zijare"). I raširila (pružila) je njezine (svoje) dvije ruke (Aiša r.a. pričajući ovo).

GLAVA

ophođenja oproštaja (oproštajnog ophođenja).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Sufijan od Ibnu Tavusa, od njegova oca, od Inu Abasa, bio zasovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Zapovjedilo se ljudima (tj. dobili su zapovjed ljudi) da bude zadnja njihova obaveza za Kjabu (prema Kjabu-oproštajno ophođenje), osim (jedino toga slučaja) da je on (Muhammed a.s.) olakšao (tj. skinuo tu obavezu) od žene u mjesečnici.

PRIČAO NAM JE Asbag, sin Feredža, izvijestio nas je Ibnu Vehb od Amra, sina Harisa, od Katadeta, da je Enes, sin Malikja, bio zadoboljan Allah od njega, pričao njemu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao podne, i popodne, i sutonsku i večernju molitvu, zatim je zaspao (jedno) spavanje u Muhassabu, zatim je uzjahao (tj. odjahao) ka Kjabu pa je ophodio nju. Slijedio je njega (Amra) Lejs, pričao je meni Halid od Seida, od Katadeta, da je Enes, sin Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.
(Veli se da se ovdje radi o oproštajnom ophođenju.)

GLAVA:

Kada je dobila mjesečnicu žena poslije što je obavila ophođenje ifada ("Efada": obaviti ophođenje zvano ifada).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Abdurahmana, sina Kasima, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Safija, kći Hujejja, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, dobila mjesečnicu, pa sam spomenula to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Je li zadržavačica nas ona (Je li nas ona zadržava)?" Rekli su: "Zaista ona je već obavila ophođenje ifada." Rekao je: "Pa ne tada."

(To jest: "Pa neće nas zadržati da ne krenemo kada je obavila ophođenje ifada, jer je obavila i treći najvažniji obred.")

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Ikjrimeta da su stanovnici Medine pitali Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o ženi (koja) je ophodila, zatim je dobila mjesečnicu. Rekao je njima:

"Otići će (ona)." Rekli su: "Nećemo uzeti (da se ravnamo) sa tvojim govorom (mišljenjem), a (da) ostavimo govor Zejda (sina Sabitova)." Rekao je: "Kada stignete (u) Medinu, pa pitajte." Pa su stigli u Medinu, pa su pitali. Pa je bila u (tj. među onima) koje su pitali Umu Sulejmana, pa ja spomenula hadis Safije (tj. slučaj o Safiji). Predao je njega Halid i Kadete od Ikjrimeta.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa. bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Dopustilo se za ženu u mjesečnici da ode (kući) kada je obavila ophođenje ifadu (prije nego ju je snašla mjesečnica). Rekao je: A čuo sam Ibnu Umera (da) govori: Zaista ona neće otići. Zatim sam čuo njega (da) poslije govori: Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dopustio njima.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Ebu Avanete od Mensura, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a ne mislimo (ništa drugo) osim hodoščašće. Pa je stigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu i između Safe i Merve, i nije se riješio, a bila je sa njim žrtvena životinja. Pa je ophodio (Kjabu) ko je bio sa njim od njegovih žena i njegovih drugova, i riješio se (stege svaki onaj) od njih ko (je bio u takvoj prilici da) nije bila sa njim žrtvena životinja. Pa je dobila mjesečnicu ona. Pa smo obređivali naše obrede od našega hodoščašća. Pa pošto je bila noć bacanja pijeska (kamenčića, i to) noć povratka (sa Mine u Mekju), rekla je:

"O poslaniče Allaha, svaki (od) tvojih drugova vraća se sa hodočašćem i umrom osim mene." Rekao je: "Ne ophođaše (li ti) Kjabu (ni u jednoj od) noći (tj. ni jednoga dana otkad) smo stigli?" Rekla sam: "Ne." Rekao je: "Pa izađi sa tvojim (svojim) bratom k Ten'imu, pa povikuj za umru, a tvoje mjesto obećanja (gdje ću te sačekati) je (u) mjestu takom i takom (tj. u tom i tom mjestu)." Pa sam izašla sa Abdurahmanom k Ten'imu pa sam povikivala za umru. A dobila je mjesečnicu Safija, kći Hujejjā, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ozlijedena! Obrijana! Zaista si ti svakako zadržavačica nas (Zaista nas ti zadržavaš). Zar nisi bila ophodila (Kjabu na) dan klanja (žrtava)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa nema štete! Odi (Idi, tj. Kreni kući)." Pa sam zaista srela njega penjući se (na) stanovnike Mekje (tj. na brdo iznad stanovnika Mekje krećući on kući), a ja sam spuštačica (tj. a ja sam se spuštala niz brdo), ili sam ja penjačica, a on je spuštač (tj. ili sam se ja pela, a on se spuštao). A rekao je Museded: Rekla sam: "Ne." Slijedio je njega (Musededa) Džerir od Mansura u njegovom govoru: "Ne."

GLAVA

(onoga) ko je klanjao popodne (ikjindiju na) dan vraćanja (sa Mine u Mekju) u Ebtahu (tj. u Muhassabu - a to je mjesto u širokoj mekjskoj dolini između Mine i Mekje).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Ishak, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan Sevrija od Abdul-Aziza, sina Rufej'a, rekao je: pitao sam Enesa, sina Malikja: izvijesti me za (neku) stvar (tj. o nekoj stvari što) si razumio (shvatio) nju od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, gdje je klanjao podne (na) dan razmišljanja? Rekao je:

"U Mini." Rekao sam: "Pa gdje je klanjao popodne (ikjindiju na) dan vraćanja (sa Mine u Mekju)?" Rekao je: "U Ebtahu. Čini kao što čine tvoji zapovjednici."

PRIČAO NAM JE Abdul-Mute'ali, sin Taliba, rekao je: pričao nam je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Amr, sin Harisa, da je Katadete pričao njemu od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, pričao je njemu od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. o Vjerovijesniku a.s.) da je on klanjao podne i popodne (ikjindiju), i sutonsku (akšam) i večernju (jaciju) molitvu, i zaspao je (jedno) spavanje u Muhassabu, zatim je uzjahao (tj. odjašio, otišao) ka Kjabi pa je ophodio nju.

(Veli se da je ovo oprostajno ophođenje u hodočašću.)

GLAVA

Muhassaba.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bilo je (to) samo (jedno) odsjedalište (što) odsjedne (što odsjeda) njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da on) bude darežljiviji (tj. lakši) za svoje izlaženje (odlazak u Medinu). Misli (ona na odsjedalište, odsjedište, sjedište) u Ebtahu.

(Već je objašnjeno da je Muhassab, ili, kako se još rekne, kaže drugim nazivom, Ebtah - mjesto u širokoj mekjanskoj dolini između Mine i Mekje.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr od 'Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Nije odsijedanje u Muhassabu (vezano) za (neku) stvar (od obreda hodočašća, tj. nije odsijedanje u Muhassabu ništa - nikakav obred). Ono je samo (jedno) odsjedalište (radi odmora što) je odsjedao njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

odsjedanja u Zu-Tuva-u prije (nego) da uniđe (da uđe u) Mekju i odsjedanja u dolini koja je u Zul-Hulejfi kada se vratio iz Mekje.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, prenoćivaše u Zu Tuva-u između dvije padine (strane brda), zatim ulazaše (zatim je ulazio) od padine koja je u najvišem (dijelu, ili brijegu) Mekje.

I bio je (običaja) kada je stizao hodočasteći ili obavljajući umru (da) nije dao znak da klekne svojoj devi (nigdje) osim kod vrata (Svete) Bogomolje, zatim ulazaše (zatim je ulazio)

pa dođe crnome uglu (crnome kamenu) pa počne sa njim. Zatim ophodi sedam (ophodnji): tri trčanjem, a četiri idenjem (običnim hodom). Zatim ode pa klanja dvije ničice (dva rekjata namaza). Zatim odlazi prije (nego) da (se) vrati k svome stanu pa ophodi između Safe i Merve. A bio je kada je odlazio (vraćao se) od hodočašća ili umre (bio bi) dao znak (devi) da klekne u dolini u Zul-Hulejfi koja je (ta dolina što) je bio (običaj) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) dadne znak (svojoj devi) da klekne u njoj (u toj dolini).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, rekao je: upitao se (tj. upitan) je Ubejdulah o (za) Muhassabu pa je pričao nama Ubejdulah od Nafi'a, rekao je:

Odsijedao je u njoj (tj. u Muhassabu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Umer i Ibnu Umer. A od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, klanjavaše u njoj, misli (na) Muhassab, podne i popodnev (ikjindiju). Mislim ga (da) je rekao (još): i sutonsku (akšam) molitvu. Rekao je Halid: Neću sumnjati (tj. Ne sumnjam) u večernju (jaciju) molitvu (da je i nju klanjavao), i spava (tj. odspava jedno) spavanje i spominje (Ibnu Umer r.a.) to (odsijedanje u Muhassabu) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je odsijedao u Zu Tuva-u kada se vraćao iz Mekje.

A rekao je Muhamed, sin 'Isa-a, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da bi on bio, kada je dolazio (u Mekju), prenoćivao u Zu Tuva-u, te kada je osvanuo, unišao bi (u Mekju). A kada se vraćao (sa Mine), prolazio bi pokraj Zu Tuva-a i prenoćio bi u njoj (u njemu tako) da osvane. I spominjaše da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, činjaše to.

GLAVA

trgovine (u) danima skupa (zboru, tj. u danima izvršavanja hodočašća) i kupoprodaje u tržištima (pijacama, tj. na mjestima trgovanja) predislamlja.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Hejsema, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je Amr, sin Dinara, rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Bio je Zul-Medžaz i Ukaz mjesto trgovanja ljudi u predislamlju, pa pošto je došao Islam, kao da su oni mrzili to (sve) do (časa kada) je sišla (objava, tj. odlomak Kur'ana): "Nije na vas (tj. Nije vama) grijeh da tražite dobrotu od vašega Gospoda u skupovima hodočašća...." (posredstvom trgovine).

(Riječi "u skupovima hodočašća" nalaze se samo u učenju, po učenju-kiraetu Ubejja.)

(Zul-Medžaz je bila pijaca nedaleko od Arefata, a 'Ukjaz je bila pijaca po jednima prema Taifu, a po drugima prema San'i, tj. prema Jemenu.)

GLAVA

idenja (idenja, hoda, krećanja, pokreta) na kraju noći iz Muhassaba.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Ibrahim od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Dobila je mjesječnicu Safija (u) noći vraćanja (tj. na dan vraćanja sa Mine u Mekju) pa je rekla: Ne mislim mene (tj. sebe drukčije) osim zadržavačicom vas. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ozlijeđena (Ranjena, Izmrčvarena)! Obrijana! Je li ophodila (na) dan klanja (žrtava)?" Reklo se (Odgovorilo se): "Da." Rekao je: "Odlazi (tj. Bježi kući, kreći nazad)." Rekao je Ebu Abdullah: a povećao je meni (u pričanju) Muhamed, pričao nam je Muhadir, rekao je: pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ne spominjemo (ništa drugo) osim hodočašća. Pa pošto smo stigli, zapovjedio je nama da se riješimo (stege, hodočasničke odjeće, ihrama). Pa pošto je bila noć vraćanja (sa Mine u Mekju), dobila je mjesječnicu Safija, kći Hujejjja. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ozlijeđena! Obrijana!" "Ne mislim nju (drukčije) osim zadržavačicu vas (tj. zadržaće nas)." Zatim je rekao: "Bila (li) si ophodila (tj. Jesi li bila ophodila na) dan klanja (žrtava)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa odlazi." Rekla sam: "O poslaniče Allaha, zaista ja se nisam bila riješila (stege, ihrama)." Rekao je: "Pa obavi umru od Ten'ima." Pa je izašao sa njom njezin brat. Pa smo sreli njega idući (on) na kraju noći pa je rekao: "Tvoje obećano mjesto (gdje se trebamo naći pred odlazak u Medinu) je (u) mjestu takvom i takvom (tj. u tom i tom mjestu)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

umre. Bivanje dužnošću umre i njezina vrijednost (i njezine vrijednosti).

A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Nije (ni) jedan (čovjek, tj. Nije niko opterećen drukčije) osim (tako da) je na njega (dužnost) hodočašće i umra (dakle dužnost mu je obavljanje hadža i umre). A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Zaista ona je svakako drugarica nje (tj. umra je drugarica dužnosti hodočašća) u knjizi Allaha, moćan je i veličajan je (On): "I upotpunite hodočašće i umru radi Boga....".

(Dakle zajedno se spominju jedno uz drugo.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Sumejjja, slobodnjaka Ebu Bekjra, sina Abdurahmana, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Umra do umre je pokriće (iskupljenje) za (ono griješenje) što je između njih dvije (umre u međuvremenu počinjeno), a istinito hodočašće je (takvo dobro djelo da) nije za njega nagrada (ništa drugo) osim raj."

GLAVA

(onoga) ko je obavio umru prije hodočašća.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž da je Ikjrimete, sin Halida, pitao Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o umri prije hodočašća pa je rekao:

"Nema štete (Ne smeta, Nije grijeh)!" Rekao je Ikjrimete: rekao je Ibnu Umer: Obavio je umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, prije (nego će) da hodočasti. A rekao je Ibrahim, sin Sa'da, od Ibnu Ishaka, pričao mi je Ikjrimete, sin Halida, rekao je: pitao sam Ibnu Umera slično njemu (slično tome).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je Ikjrimete, sin Halida: pitao sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, slično njemu (slično ovome, slično tome).

GLAVA:

Koliko je (puta) obavio umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Mansura, od Mudžahida, rekao je: unišao sam ja i Urvete, sin Zubejra, (u Vjerovijesnikovu) bogomolju pa kadli je Abdullah, sin Umera, sjedač (tj. kadli on sjedi) uz sobu (do sobe) Aiše, i kadli (neki) ljudi klanjaju u bogomolji molitvu ručnice (duha namaz, prijepodnevni neobavezni namaz). Rekao je: Pa smo pitali njega o njihovoj molitvi pa je rekao:

"Novotarija." Zatim je rekao njemu: "Koliko je obavio (puta) umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio (tj. Koliko je umri obavio)?" Rekao je: "Četiri. Jedna (od) njih je u (mjesecu) redžebu." Pa smo mrzili da vratimo na njega (tj. da mu odbijemo tu izjavu. Nismo želili, nismo željeli da mu se protivimo). Rekao je: "I čuli smo čišćenje zuba Aiše, majke vjernika u sobi (tj. kako ona u svojoj sobi čisti zube)." Pa je rekao Urvete: "O majko, zar ne čuješ šta govori Ebu Abdurahman?"

(Ebu Abdurahman je predimak Abdullaha, sina Umera.)

Rekla je: "Šta govori?" Rekao je: govori: "Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, obavio umru četiri umre (tj. četiri puta), jedna (od) njih je (obavljena) u (mjesecu) redžebu." Rekla je: "Pomilovao Allah Ebu Abdurahmana! Nije (Muhamed a.s.) obavio (nijednu) umru (drukčije) osim (tako), a on (tj. osim tako da) je (on) njegov svjedok (tj. uvijek je sa Muhamedom a.s. bio u društvu i Abdullah, sin Umera u svakoj umri), a nije obavio umru (Muhamed a.s.) u redžebu nikad."

(To znači da je Abdullah zaboravio ili mu se pričinilo da se jedna umra, obavila u redžebu, a, u stvari, nije tako bilo.)

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio me Ata' od Urveta, sina Zubejra, rekao je: pitao sam Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Nije obavio umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u redžebu (mjesecu)."

PRIČAO NAM JE Hassan, sin Hassana, pričao nam je Hemmam od Katadeta, pitao sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega:

"Koliko (puta) je obavio umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (koliko je umri obavio)?" Rekao je: "Četiri (umre). Umra Hudejbije (hudejbijaska) u (mjesecu) zul-ka'detu gdje su odvratili njega idolopoklonici. I umra od buduće (tj. iduće) godine (iza slučaja na Hudejbiji) u zul-ka'detu gdje je sklopio mir sa njima. I umra Dži'rane (dži'ranska umra)

pošto je razdjelio ratni plijen, mislim ga (tj. mislim na plijen) Hunejna." Rekao sam: "Koliko (puta) je hodočastio?" Rekao je: "Jedan (puta)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hišam, sin Abdul-Melikja, pričao nam je Hemmam od Katadeta, rekao je: pitao sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao:

Obavio je umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, gdje (tj. kada) su vratili njega, i od buduće (tj. i u idućoj godini iza toga) umru Hudejbije, i umru (jednu) u zul-ka'detu i (jednu) umru sa svojim hodočašćem.

PRIČAO NAM JE Hudbete, pričao nam je Hemmam i rekao je:

Obavio je umru četiri umre u zul-ka'detu (sve umre je obavio) osim (one umre) koju je obavio (kao umru) sa svojim hodočašćem: svoju umru od Hudejbije, i od iduće godine, i od Dži'rane gdje (tj. kad) je razdjelio ratne plijenove Hunejna i umru sa svojim hodočašćem.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa, od njegova oca, od Ebu Ishaka, rekao je: pitao sam Mesruka, i Ata'a i Mudžahida pa su rekli:

Obavio je umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u zul-ka'detu prije (nego) će da hodočasti. I rekao je: čuo sam Basra-a, sina Aziba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Obavio je umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u zul-ka'detu prije (nego) će da hodočasti (oprostajno hodočašće) dva puta.

GLAVA

umre u ramadanu (mjesecu, dakle umra u mjesecu ramazanu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ibnu Džurejdža, od Ata'a, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvještava nas, govori (govoreći): rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoj) ženi od Pomagača, imenovao je nju Ibnu Abas pa sam zaboravio njezino ime:

"Šta je spriječilo tebe da hodočastiš sa nama?" Rekla je: "Bila je za nas (tj. u nas jedna) deva (koja je nosila vodu za zalijevanje usjeva i povrća - to je nadihun) pa je uzjahao nju otac omsice (tog-i-tog) i njegov sin za njezina (tj. od njezina) muža i njezina sina (a to znači unuk od sina, tj. pa je uzjahao jednu devu otac omsice i unuk od sina koji je bio njezin i njezinoga muža rođeni sin), a ostavio je (jednu drugu) devu (da) zalijevamo na njoj. (Znači morala sam da zalijevam pa zbog toga nisam mogla sa vama da hodočastim - da obavljam hodočašće-hadž)." Reкао je: "Pa kada bude ramadan (ramazan), pa obavi umru u njemu (u ramazanu), pa (jer) zaista (jedna) umra u ramadanu je hodočašće." Ili slično (nešto) od (onoga) što je rekao.

(Ovo Buharija dodaje od sebe ovu zadnju rečenicu, kako neki smatraju, što može i da bude.)

GLAVA

umre (u) noći zanoćivanja u Muhassabu i (drugome mjestu) osim njega (toga mjesta, tj. osim Muhassaba).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dolazeći (tj. idući u susret) za mlađak (tj. mlađaku) zul-hidžeta. Pa je rekao nama: "Ko voli (želi) od vas da povikuje za hodočašće, pa neka povikuje; a ko voli da povikuje za umru, pa neka povikuje za umru; pa da nije (to, toga) da sam ja potjerao (ili: da nisam potjerao) žrtvenu životinju, zaista bih povikivao za umru." Rekla je: Pa od nas je (neko) ko je povikivao za umru, a od nas je (neko) ko je povikivao za hodočašće, a bila sam (ja) od (onih) ko je povikivao za umru. Pa je zasjenio mene dan Arefata (tj. Pa se približio meni dan Arefata), a ja sam žena u mjesecnici (dobila sam mjesecnicu ili snašla me mjesecnica-menstruacija), pa sam se potužila (požalila) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Baci (tj. Ostavi) tvoju (svoju) umru, i pokvari svoju glavu (kosu, tj. raspleti) tvoju (svoju glavu, tj. kosu), i iščešljaj se i povikuj za hodočašće." Pa pošto je bila noć zanoćivanja (konaka) u Muhassabu, poslao je sa mnom Abdurahmana k Ten'imu, pa sam povikivala za umru mjesto moje umre (one prve).

GLAVA

umre (od) Ten'ima.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Amra, sina Evsa, da je Abdurahman, sin Ebu Bekjra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio njemu da stavi sujahačem (ozadi, iza sebe) Aišu i (da) dadne obaviti umru njoj od Ten'ima. Rekao je Sufjan jedanput: čuo sam Amra, koliko (li puta) sam čuo njega (to) od Amra.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Vehab, sin Abdul-Medžida, od Habiba Mualima, od Ata'a, pričao je meni Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, povikivao (on) i njegovi drugovi za hodočašće, a nije (ni) sa jednim od njih žrtvena životinja osim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Talhata. A bio je Alija stigao iz Jemena i sa njim je žrtvena životinja pa je rekao:

"Povikivao sam za (ono) što je povikivao za njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." I zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dozvolio svojim drugovima da učine nju umrom (tj. tu radnju započetu kao hodočašće da je učinu umrom): (da) ophode, zatim skrate (potkrate kosu) i riješe se (stege-ihrama), osim ko (je bio takav da) je sa njim žrtvena životinja. Pa su rekli: Odlazimo k Mini, a polni ud jednoga (od) nas kapa. Pa je doprlo (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Da sam vidio (tj. znao) u početku (sprva) od moje stvari (ono) što sam vidio (znao) na kraju, ne bih poveo žrtvenu životinju; i da nije (to) da je sa mnom (tj. da nije sa mnom) žrtvena životinja, zaista bih se riješio (stege-ihrama)." I (još je pričao Džabir r.a.) da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, dobila mjesecnicu (menstruaciju), pa je obredila (obavila) obrede, sve njih osim (jedino) da ona nije ophodila (Kjabu). Rekao je: Pa pošto je bila čista (tj. Pa pošto se očistila od mjesecnice-menstruacije) i ophodila (Kjabu), rekla je: "O poslaniče Allaha, zar (da vi) otidete (odete, odlazite kući) sa umrom i hodočašćem, a (da ja) otidem (odem, vratim se) (samo) sa hodočašćem." Pa je zapovjedio Abdurahmanu, sinu Ebu Bekjra, da izađe sa njom k Ten'imu, pa je obavila umru poslije hodočašća (hadža) u zul-hidžetu. I (pričao je) da je Surakate, sin Malikja sina Džušuma, sreo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Akabi, a on baca (kamenčiće na) nju, pa je rekao: "Da li je za vas ova (radnja, tj. ovaj obred) naročita (posebna

obaveza), o poslaniče Allaha?" Reкао je: "Ne, nego za vječnost (uvijek i poslije mene to je obred)."

GLAVA

obavljanja umre poslije hodočašća bez žrtvene životinje.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio me moj otac, rekao je: izvijestila me Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dolazeći (tj. idući u susret) mlađaku (mjeseca) zul-hidžeta, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko voli (Ko želi) da povikiva za umru, pa neka povikiva, a ko voli da povikiva za hodočašće, pa neka povikiva. A da nije (to) da sam ja poveo (da nisam poveo) žrtvenu životinju, zaista bih povikivao za umru." Pa je (neko) od njih ko je povikivao za umru, a od njih je (neko) ko je povikivao za hodočašće. A bila sam od (onih) ko je povikivao za umru. Pa sam dobila mjesečnicu (menstruaciju) prije (nego) da uniđem (u) Mekju. Pa je stigao (zatekao) mene dan Arefata, a ja sam žena u mjesečnici. Pa sam se potužila k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ostavi tvoju (svoju) umru, i pokvari tvoju (svoju) glavu (tj. raspleti kosu svoje glave), i iščešljaj se i povikuj za hodočašće." Pa sam (to) učinila. Pa pošto je bila noć zanoćivanja (konaka) na Muhassabu, poslao je sa mnom Abdurahmana k Ten'imu. Pa je stavio sujahačem nju pa je povikivala za umru (obavila umru) mjesto (umjesto) njezine (prve) umre. Pa je izvršio Allah (tj. Pa je Allah dao da ona izvrši) njezino hodočašće i njezinu umru, a nije bila (ni) u (jednoj) stvari od toga (tj. ni u čemu tome nikakva) žrtvena životinja, a ni milostinja, a ni post.

GLAVA

nagrade umre na količinu (tj. prema količini) truda (napora, tereta).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zureja-a, pričao nam je Ibnu Avn od Kasima, sina Muhameda, i od Ibnu Avna, od Ibrahima, od Esveda, rekla su njih dvojica: rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

"O poslaniče Allaha, vraćaju se ljudi sa dvije pobožnosti, a vraćam se (ja) sa (jednom) pobožnošću." Pa se reklo njoj: "Pričekaj, pa kada budeš čista (od mjesečnice), pa izađi k Ten'imu, pa povikuj. Zatim dođi nama u mjesto takvo (tj. u to mjesto), ali je ona (umra) na količini (tj. ali ćeš imati za nju nagradu prema količini) tvoga troška ili tvoga truda (napora, tereta)."

GLAVA

obavljača umre kada je ophodio ophođenje umre zatim je izašao (tj. vratio se kući, otišao je kući) da li zamijeni (to) njemu (išta) od ophođenja oprostaja (tj. da li mu ophođenje umre može biti dostatno za oprostajno ophođenje, može li mu biti zamjena za oprostajno ophođenje)?

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Eflah, sin Humejda, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Izašli smo povikivajući za hodočašće u mjesecima hodočašća i zabranama (zabranjenostima) hodočašća (tj. i u svetim stanjima, mjestima i vremenima hodočašća). Pa smo odsjeli (u) Serifu, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima: "Ko (je u takvoj prilici da) nije bila sa njim žrtvena životinja pa je želio (tj. pa želi) da učini nju (ovu pobožnu radnju) umrom, pa neka učini. A ko (je takav da) je bila sa njim žrtvena životinja, pa ne (neka ne učini)." A bila (je) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, i (sa nekim) ljudima od njegovih drugova, snažnih (tj. jakih, bogatih) žrtvena životinja, pa nije bila za njih umra (tj. pa nisu mogli da pretvore tu radnju u umru). Pa je unišao na mene (tj. Pa me posjetio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja plačem. Pa je rekao: "Šta je rasplakalo tebe?" Rekla sam: "Čula sam tebe (da) govoriš svojim drugovima (ono) što si rekao, pa sam se spriječila umru (tj. pa mi je spriječena umra)." Rekao je: "A šta je tvoje stanje (ili: tvoja stvar, tj. šta ti je)?" Rekla sam: "Neću klanjati (tj. Ne klanjam)." Rekao je: "Pa neće štetiti tebi (tj. Ne smeta). Ti si od kćeri Adema (tj. ti si žena, žensko), propisalo se na tebe (ili: tebi ono) što se propisalo na njih, pa budi u tvome (svome) hodočašću. Možda će Allah da podijeli (dadne, da da) tebi nju (umru da obaviš)." Rekla je: Pa sam bila (u hodočašću sve) dok smo se vraćali iz Mine. Pa smo odsjeli (u) Muhassabu, pa je pozvao Abdurahmana pa je rekao: "Izađi sa tvojom (svojom) sestrom (iz) Zabrane (svetoga tla), pa neka (ona) povikuje za umru. Zatim završite vas dvoje vaše (svoje) ophođenje. Iščekivaću (Čekaću) vas dvoje ovdje." Pa smo došli u utrobi noći (tj. u dubokoj noći, u kasno doba noći). Pa je rekao: "Završili ste vas dvoje?" Rekla sam: "Da." Pa je dozivao (pozivao, vikao) za prtljanje (odlazak) u (tj. među) svojim drugovima, pa su poprtljali (spremili se, krenuli) ljudi i ko je ophodio Kjabu prije molitve jutra (jutarnje molitve). Zatim je izašao (Muhamed a.s.) upravivši (krenuvši) k Medini.

GLAVA:

Činiće u umri (ono) što čini u hodočašću.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ata', rekao je: pričao mi je Safvan, sin Ja'la-a sina Umejeta, od njegova (svoga) oca da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u Dži'rani, i na njemu je ogrtač i na njemu je trag (jedne vrste) mirisa, ili je rekao: žutilo (tj. miris žute mirodije, pomasti) pa je rekao:

"Kako zapovjedaš meni da pravim (da činim) u mojoj umri (ili: šta da činim u svojoj umri)?" Pa je spustio (objavio) Allah na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio.

(Veli se da je tada objavio: "I upotpunite hodočašće i umru radi Allaha...".)

Pa se pokrio (Muhamed a.s.) sa (jednom) odjećom, a volio sam da sam ja vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a već se spustila (tj. a već se spušta, objavljuje) na njega (njemu) objava.

(To jest: a volio sam da vidim Muhameda a.s. kako izgleda u času kada se spušta njemu objava.)

Pa je rekao Umer: "Da li veseli tebe (ili: Da li te veseli) da pogledaš (da vidiš, gledaš) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a već je spustio (a već spušta) Allah na njega objavu?" Rekao sam: "Da." Pa je podigao kraj odjeće pa sam pogledao k njemu (pa sam ga gledao): za njega je (tj. on ima) hrkanje (ili on hrče), mislim ga (da) je rekao: kao hrkanje

deve (mlade muške deve). Pa pošto se otklonilo (otišlo, prestalo to stanje) od njega, rekao je: "Gdje je pitalac (onaj koji pita) o umri? Skini od tebe (sa sebe) ogrtač, i operi trag mirisa, i očisti žutilo (daj očisti žutilo), i pravi (radi, čini) u tvojoj (svojoj) umri kao što praviš (radiš, činiš) u tvome hodočašću."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegovog oca da je on rekao - : rekao sam Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam tada mlad (doslovno: novoga zuba - a to će reći: mlad):

"Da li misliš govor Allaha, uzvišen je: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha, pa ko hodočasti Kjabu ili obavlja umru, pa nema grijeha na njega da ophodi njih dvoje...." (Da li si mislila šta to znači), pa ne mislim (ni) na jednoga (čovjeka da pada ikakva) stvar (od grijeha u slučaju) da ne ophodi njih dvoje (ta dva mjesta)." Pa je rekla Aiša: "Nikako (tj. Nije tako)! Da je (ta objava) bila (toga smisla) kao što govoriš, bila (bi glasila): pa nema grijeha na njega da ne ophodi njih dvoje. Spustio se ovaj odlomak (Kur'ana) samo u (vezi) Pomagača (Ensarija). Povikivaše (oni) radi Menata, a bio je Menat prema Kudejdu, i čuvaše se grijeha (oni da) ophode između Safe i Merve (tj. čuvaše se oni grijeha koji je po njihovom vjerovanju bio u ophođenju između Safe i Merve, ali to je bilo prije Islama kada su obožavali idol Menat.). Pa pošto je došao Islam, pitali su poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome, pa je spustio Allah, uzvišen je: "Zaista Safa i Merva su od obreda Allaha, pa ko hodočasti Kjabu ili obavlja umru, pa nema grijeha na njega da ophodi njih dvoje....". Povisio je (u pričanju, tj. Dodao je) Sufjan i Ebu Muavijete od Hišama: Nije upotpunio (tj. Neće upotpuniti) Allah hodočašća (nijednoga) čovjeka, a ni njegove umre dok ne ophodi između Safe i Merve.

GLAVA:

Kada se rješava (stege-ihrama) obavljač umre?

A rekao je Ata' od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega: Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima da učinu (da učine) nju (započetu radnju hodočašća) umrom i da ophode (Kjabu), zatim (da) skrate (potkrate kosu na glavi) i (da) se riješe (stege skidanjem hodočasničke odjeće).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, od Džerira, od Ismaila, od Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, rekao je:

Obavio je umru poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i obavili smo (tj. obavljao je i obavljali smo) umru sa njim. Pa pošto je unišao (ušao u) Mekju, ophodio je i ophodili smo sa njim (Kjabu), i došao je Safi i Mervi i došli smo njoj (i mi) sa njim. I pokrivasmo ga (tj. zastirali smo ga, sakrivali smo ga) od stanovnika Mekje (iz bojazni) da baci (strijelu na) njega jedan (tj. neki čovjek od njih).

(Iz ovoga se vidi da se ovdje radi o umri prije osvojenja Mekje od idolopoklonika.)

Pa je rekao njemu (Abdullahu r.a.) drug moj (to kaže Ismail): "Da li je bio ulazio (tada Muhamed a.s. u) Kjabu?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa pričaj nam, šta je rekao za Hadidžu (Hatidžu)?" Rekao je: "Obradujte Hadidžu (Hatidžu) sa kućom od raja (tj. u raj) od trstike, nema vike (galame) u njoj, a ni truda (tereta)."

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan od Amra, sina Dinara, rekao je: pitali smo Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od (tj. o) čovjeku (koji) je ophodio Kjabu u umri, a nije ophodio između Safe i Merve da li će doći (prići) svojoj ženi (tj. da li mu je dozvoljeno imati spolni odnos sa njom)? Pa je rekao:

Stigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je ophodio Kjabu sedam (ophodnji), i klanjao je ozadi (iza) Mjesta (Ibrahimova) dva naklona (dva rekjata), i ophodio je između Safe i Merve sedam (ophodnji, ophođenja), a "već je bio za vas u poslaniku Allaha lijep primjer". Rekao je (Amr): A pitali smo Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao: Neće se nikako približiti (ili: Neka se nikako ne približuje) njoj (sve) do (časa kada) ophodi (dok ne ophodi) između Safe i Merve.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao sam na Vjerovijesnika (Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, u (mekjanskoj) dolini, a on je pokleknjivač (deve, tj. a on je dao svojoj devi znak da klekne), pa je rekao: "Da li si (ili Je si li) hodočastio?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Za šta si povikivao?" Rekao sam: "Dvodazov Tebi sa povikivanjem (ili: za povikivanje) kao povikivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Uljepšao si (tj. Lijepo si učinio)! Ophodi Kjabu, i Safu i Mervu." Zatim sam došao (jednoj) ženi iz (plemena) Kajsa, pa je poiskala moju glavu (tj. očistila je vaši iz moje glave). Zatim sam povikivao za hodočašće. Pa izdavao rješenje za njega (za ovaj postupak) do (slučaja koji) je bio u kalifovanju (tj. za upravljanje) Umera, pa je (Umer) rekao: Ako uzmemo (da se ravnamo) sa knjigom Allaha, pa zaista on zapovjeda nama za upotpunjenje; a ako uzmemo (da se ravnamo) sa govorom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa zaista on se nije rješavao (stege, ihrama) do (časa kada, tj. do da) dopre (dok ne dođe) žrtvena životinja na svoje mjesto (klanja).

PRIČAO NAM JE Ahmed, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio nas je Amr od Ebul-Esveda da je Abdullah, slobodnjak Esme, kćeri Ebu Bekjra, pričao njemu da on slušaše Esmu (da) govori kada god je prošla pokraj Hadžuna (brda prema Mini):

"Pomilovao Allah Muhameda!" Zaista već smo odsjeli sa njim ovdje, a mi smo tada lagani (laki): malobrojna su naša leđa (na kojima se jaše, tj. malo smo imali jahaćih životinja), malobrojne su naše opskrbe. Pa sam obavila umru ja i moja sestra Aiša, i Zubejr, i omsica i omsica (i taj-i-taj). Pa pošto smo potrali (tj. dotakli) Kjabu, riješili smo se (stege-ihrama). Zatim smo povikivali od večeri (navečer, naveče) za hodočašće.

GLAVA

(onoga) šta će govoriti (učiti) kada se vratio od (tj. sa) hodočašća, ili umre ili borbe (rata).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja) kada se vraćao iz borbe (boja, rata), ili hodočašća ili umre (da) veliča (tj. da izgovara "Allahu ekjber") na svakoj visiji (visokom mjestu) od zemlje tri veličanja (tri tekbira), zatim (da) govori:

"Nema božanstva osim Bog, samo On (ili: osim Boga, samo Njega), nema druga Njemu, Njemu vlast i Njemu je hvala i On je na svaku stvar moćan. Vraćajući (smo mi, tj. Mi se

vraćamo sa ovoga putovanja), pokajnici, pobožnici, ničičari (oni koji padaju na sedždu) našem Gospodu, hvalioci (hvalitelji smo mi). Obistinio je Allah Njegovo (Svoje) obećanje, i pomogao je Svoga roba i porazio je saveznike (bezbožne), sam On."

GLAVA

izlaženja u susret hodočasnici stizačima i (izlaženja u susret) trojici (koji jašu) na jahaćoj životinji.

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Halid od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je stigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u Mekju, izašli su u susret njemu dječaci (iz plemena) Abdulmutalibovića, pa je natovario jednoga preda se (ispred sebe), a drugoga ozadi (iza) sebe.

GLAVA

stizanja u jutru.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Hadžadža, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja) kada je izašao k Mekji, (da) klanja u bogomolji stabla (tj. u bogomolji kod koje je stablo), a kada se vraćao, klanjao je u Zul-Hulejfi u utrobi (tj. u dubini) doline i prenoćio je (tako) da osvane.

GLAVA

ulaženja u večeri (uveče, tj. poslije podne).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemam od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) neće izbiti (doći) obnoć (po noći, u noći) svojoj porodici, ne ulažase (nije ulazio, dolazio drukčije) osim jutrom (ujutru) ili večeri (tj. osim prije podne ili poslije podne).

GLAVA:

Neće izbiti (dolaziti) obnoć (u noći, po noći, u mraku, po mraku) svojoj porodici kada je dopro Medini.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Muhariba, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da izbija (dolazi čovjek) obnoć svojoj porodici noću.

("Tareka" znači: obnoć izbiti, doći, a to je došlo od osnovnog značenja te riječi koja zapravo znači: kucati i udarati, jer onaj ko dođe noću mora da kuca na vratima kuće da mu se otvori.)

GLAVA

(onoga) ko je požurio svoju devu (tj. ko ju je potjerao žurno) kada je dopro Medini.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio je mene Humejd da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja) kada je stizao iz (ili: sa) putovanja pa je (pa bi) ugledao stepene (stepenice, tj. visoke puteve, ulice) Medine (bio je običaja da) pusti svoju devu (da ide brzo), a ako je bila (neka druga) jahaća životinja (što je na njoj jahao), pokrenuo bi je (da ide brže). Rekao je Ebu Abdullah: Povećao (Dodao) je Haris, sin Umejra, od Humejda:, pokrenuo bi je iz ljubavi nje (tj. iz ljubavi prema Medini).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Ismail od Humejda, od Enesa, rekao je: ".... (pa je ugledao) zidove (Medine)....". Slijedio je njega (Ismaila) Haris, sin Umejra.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i dođite kućama od vrata njihovih....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Sišao je ovaj odlomak u (vezi) nas. Bili su Pomagači (Ensarije običaja) kada su hodočastili pa su došli (nazad), (bili su običaja da) nisu ulazili od strane vrata svojih kuća, ali (su ulazili, tj. nego) od njihovih leđa (tj. pozadina, ozada, iza, tj. ulazili su u kuće na pozadinske otvore kuća). Pa je došao (jedan) čovjek od Pomagača pa je unišao od strane njezinih vrata. Pa kao da se sramotio sa tim (tj. Kao da su mu to pripisivali u sramotu), pa je sišla (objava, tj. sišao je sljedeći odlomak): "Nije dobročinstvo sa (tim, tj. u tome) da dolazite kućama od njihovih leđa (pozadina), ali (nego) je dobročinstvo (učinio onaj) ko se bojao (Uzvišenoga Boga), i dođite (dolazite) kućama od njihovih (tj. na njihova) vrata....".

GLAVA:

Putovanje je (jedan) komad od kazne.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malikj od Sumeja, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Putovanje je (jedan) komad (dio) od kazne, spriječi jednoga (od) vas (od) njegove hrane, i njegova pića i njegova (redovnog) spavanja, pa kada je izvršio (kada izvrši putnik) svoju želju (potrebu), pa neka pohiti (požuri) k svojoj porodici (da se vrati)."

GLAVA

putnika kada je bio trudan (naporan, težak) za njega hod, požuriće se (požuriće) k svojoj porodici.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, rekao je: izvijestio me Zejd, sin Eslema, od njegovog (svoga) oca, rekao je: bio sam sa

Abdullahom, sinom Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, u putu Mekje, pa je doprlo njemu od Safije, kćeri Ebu Ubejda, žestina bola (tj. doprla, došla mu je vijest da je njegova žena Safija vrlo bolesna) pa je požurio hod. Te kada je bio (u vremenu) poslije zalaženja sutonskog crvenila (na nebu), odsjeo je pa je klanjao sutonsku i večernju molitvu (akšam i jaciju), sastavio je između njih dvije, zatim je rekao:

Zaista ja sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je bio trudan (naporan, težak) za njega hod, odgodio bi sutonsku molitvu (akšam do vremena večernje molitve - jacije) i sastavio bi njih dvije.

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

opkoljenoga (od neprijatelja, tj. zadržanoga, spriječenoga od hodočašća, ili nekogoga od zadnja dva od tri najvažnija obreda u hodočašću, ili od umre nekim uzrokom), i (GLAVA) kazne (naknade) lova i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "... pa ako ste opkoljeni (spriječeni), pa (na vas pada ono) što je našao lakim od žrtvene životinje, a ne brijite vaših (svojih) glava do (da) dopre žrtvena životinja svome mjestu.....".

A rekao je Ata': Opkoljavanje od svake stvari je prema njoj. Rekao je Ebu Abdullah: "Hasuren" opkoljen (spriječen) je (izraz koji označava onoga koji) neće doći ženama (ne dolazi ženama, tj. koji se odrekao odnosa sa ženama u vezi spolnoga općenja).

GLAVA:

Kada se opkolio (spriječio) obavljač umre.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada je izašao k Mekji obavljajući umru u buni (neredu, tj. u vrijeme oružanih sukoba između Hadžadža i Ibnu Zubejra - da je tada) rekao:

Ako se odvratim (spriječim) od Kjabe, napraviću kao što smo napravili (u zajednici) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je povikivao za umru zbog (toga što je bio slučaj) da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio povikivao za umru (u) godini Hudejbije.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda sina Esmā-a, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a da su Ubejdulah, sin Abdullaha, i Salim, sin Abdullaha, izvijestili njih dvojica njega da su njih dvojica razgovarala (govorila) Abdullahu, sinu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (u) noćima (kada) je odsjela vojska za (tj. zbog, ili: protiv) Ibnu Zubejra, pa su rekla njih dva:

"Neće štetiti tebi da ne hodočastiš (u ovoj) godini. Zaista mi se plašimo da se rastavi (tj. spriječi) između tebe i između Kjabe." Pa je rekao: Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rastavili nevjernici (iz plemena) Kurejša pred Kjabom (tj. Došavši Muhamed a.s. blizu Kjabe - rastavili su, spriječili su ga da obavi umru). Pa je zaklao (kao žrtvu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju žrtvenu životinju i obrijao je svoju glavu. I zasvjedočavam vas da sam ja prouzrokovao (tj. odlučio se na) umru, ako htjedne Allah (ako Bog da); odlazim (krećem) pa ako se ispraznio (put, tj. ako se pustim na

miru) između mene i između Kjabe, ophodiću. A ako se rastavi između mene i između nje, učiniću kao što je učinio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam (bio) sa njim. Pa je povikivao za umru od Zul-Hulejfe, zatim je išao (putovao jedan) čas, zatim je rekao: Stvar njih dvoga (hadža i umre) je samo jedna. Zasnjeđočavam vas da sam ja prouzrokovao (odlučio se na) hodočašće sa mojom (svojom) umrom. Pa se nije riješio od njih dvoga do (časa kada) se riješio (na) dan klanja (žrtava), a poveo je žrtvenu životinju. A govoraše: Neće se riješiti (stege-ihrama tako) da ophodi (dok ne ophodi) jedno ophođenje (na) dan (kada) unide (u) Mekju.

PRIČAO JE MENI Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a da je neki (od) sinova Abdullaha rekao njemu:

"Da si ostao u ovom (mjestu, tj. u ovoj godini da ne ideš na hodočašće)!"

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Jahja, sin Saliha, pričao nam je Muavijete, sin Selama, pričao nam je Jahja, sin Ebu Kjesira, od Ikrimeta, rekao je: rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Već se opkolio (spriječio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na dan Hudejbije) pa je obrijao svoju glavu, i polno se sastao sa svojim ženama i zaklao je svoju žrtvenu životinju, dok je obavio umru iduće (sljedeće) godine.

GLAVA

opkoljavanja (sprječavanja) u hodočašću.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim, rekao je: Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) govori:

"Zar nije dosta vama postupak (običaj) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: ako se zadržao (spriječio) jedan (od) vas od hodočašća (tj. cijeloga hodočašća bivši spriječen da obavi stajanje na Arefatu), ophodiće Kjabu, i Safu i Mervu, zatim će se riješiti od svake stvari (tako) da će hodočastiti iduće godine, pa će (u ovom slučaju kada nije mogao obaviti cijelo hodočašće - tada će da) zakolje žrtvenu životinju, ili (da) posti ako nije našao žrtvene životinje." A od Abdullaha, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Salim od Ibnu Umera slično njemu (tome, ovome).

GLAVA

klanja (žrtve) prije brijanja u opkoljenosti (spriječenosti).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Misvera, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaklao (žrtvu) prije (nego) da se obrije, i zapovjedio je svojim drugovima za to (tj. to, taj postupak).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, izvijestio nas je Ebu Bedr Šudža', sin Velida, od Umera, sina Muhameda, Umerije, rekao je. A pričao je Nafi' da su Abdullah i Salim govorili njih dvojica Abdullahu, sinu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa je rekao:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, obavljajući umre (tj. kao obavljajući umre) pa su rastavili (spriječili nas) bezvjernici Kurejša pred Kjabom (ispred same Kjabe, blizu Kjabe), pa je zaklao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje žrtvene deve i obrijao je svoju glavu.

GLAVA

(onoga) ko je rekao: Nije na opkoljenoga (spriječenoga dužnost nikakav) zamjenik (nikakva zamjena, naknada).

A rekao je Revh od Šibla, od Ibnu Ebu Nedžih, od Mudžahida, od Ibnu Abasam bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Zamjenik (zamjena, naknada) je samo na (onoga) ko je pokvario svoje hodočašće sa naslađivanjem (tj. spolnim općenjem), pa što se tiče (onoga) ko je (bio u takvoj prilici da) je zadržao (spriječio) njega povod (smetnja, opravdan razlog) ili (drugo) osim toga, pa zaista će se on riješiti (stege, ihrama), a neće se vraćati (tj. a neće naknadno izvršavati pokvarenoga i nedovršenoga hodočašća). I kada je bila sa njim žrtvena životinja, a on je opkoljen, zaklaće je ako ne mogaše (ako ne mogne) da pošalje (nju ka Kjabi). A ako je mogao (tj. ako može) da pošalje nju, neće se riješiti (stege, ihrama) do (da) dopre žrtvena životinja svome mjestu (klanja). A rekao je Malikj i (drugi) osim njega: Zaklaće svoju žrtvenu životinju i obrijaće (se) u kojem (god) mjestu je (bio opkoljen), a nema naknade na njega, jer zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi u Hudejbiji su zaklali, i obrijali su (se) i riješili su se od svake stvari prije ophođenja i prije (nego su dočekali) da dospije (stigne) žrtvena životinja ka Kjabi, zatim se nije spominjalo da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio jednom (tj. nekom) da naknade (ikakvu) stvar, a ni (da) se vrate zbog njega (zbog toga slučaja na Hudejbiji), a Hudejbija je izlazač (izlazi) iz Branjevine (tj. ne spada u Sveto Tlo Mekje).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malikj od Nafi'a da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao kada je izašao k Mekji obavljajući umru u pobuni (tj. u vrijeme oružanog nereda, meteža):

"Ako se odvratim (spriječim) od Kjabe, napravićemo kao što smo napravili sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je povikivao za umru zbog (toga jer) da je (tj. jer je i) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio povikivao za umru (u) godini Hudejbije. Zatim je zaista Abdullah, sin Umera, promotrio (razmislio) u (tj. o) svojoj stvari pa je rekao: "Nije stvar njih dvoje (hadža i umre ništa drugo) osim jedna (te ista stvar, svrha, ili jedan te isti slučaj)." Pa se okrenuo k svojim drugovima pa je rekao: "Nije stvar (Nije slučaj) njih dvoga (drugo) osim jedna (ili: Njih dva su isti slučaj, ili ista im je svrha). Zasnjeđavam vas da sam ja već prouzrokovao hodočašće sa umrom." Zatim je ophodio za njih dvoje jedno ophođenje, i vidio (smatrao) je da je to dostatno od njega, i poveo je (ili: i dao je zaklati) žrtvenu životinju.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... pa ko bude od vas bolestan, ili je sa njim uznemirenje od njegove glave, pa otkup (koji se može sastojati) od posta, ili milostinje ili žrtve....". I on je stavljen (u položaj) da odabere. Pa što se tiče posta, pa tri dana (je on).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Humejda, sina Kajsja, od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Kjaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Možda si ti (u takvom stanju da) uznemiruju tebe tvoje životinje (insekti, tj. vaši iz kose na glavi - u kosi)?" Rekao je: "Da, o poslaniče Allaha." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Obrij tvoju (svoju) glavu, i posti tri dana, ili nahrani šest siromaha ili žrtvuj sa ovcom (ovcu, tj. zakolji žrtvu jednu ovcu, ili zakolji jednu ovcu kao žrtvu)."

(To je, dakle, kazna za brijanje glave u hodočašću makar i pri opravdanom razlogu.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... ili milostinje.....", a ona je nahranjivanje šestorice siromaha (bijednika).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sejf, rekao je: pričao mi je Mudžahid, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, da je Kjab, sin Udžreta, pričao njemu, rekao je:

Zaustavio se na mene (nada mnom, kod mene) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Hudejbiji, a moja glava sipa (osipa se) vašima, pa je rekao: "Uznemiruju te tvoji insekti (uši, vaši)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa obrij svoju glavu." Ili je rekao: "Obrij." Rekao je: "U (vezi) mene je sišao ovaj odlomak: "..... pa ko bude od vas bolestan, ili je sa njim uznemirenje od njegove glave...." do njegovog kraja (do kraja tog odlomka). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Posti tri dana, ili milodari sa ferekom (tj. podaj milostinje jedan "ferak"-ravno iznosu tri "sa'a", dakle, 10 kg i 2 dkg) između šestorice (među šestoricu, tj. šestorici siromaha), ili zakolji žrtvu sa (onim) što (je) lako."

GLAVA:

Nahranjivanja u (vezi) otkupa je polovina sa'a.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Abdurahmana, sina Isbahanije, od Abdullaha, sina Makila, rekao je: sjedio sam do Kjaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega, pa sam pitao njega o otkupu pa je rekao:

"Sišao je (onaj odlomak o otkupu) u (vezi) mene naročito, a on je za vas općenito (u važnosti, tj. a vrijedi za sve vas)." Ponio (ili: Natovario) sam se do poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a uši (vaši) se prosipaju na moje lice pa je rekao: "Ne gledah bola (neugodnosti koji) je dopro tebi što gledam (što vidim sada, tj. To ne vidjeh što vidim da je tebe stiglo)." Ili: "Ne gledah truda (koji) je dopro tebi što gledam (vidim). Nalaziš (li, tj. Imaš li jednu) ovcu?" Pa sam rekao: "Ne." Pa je rekao: "Posti tri dana, ili nahrani šest siromaha (bijednika), za svakoga siromaha (tj. svakome siromahu podaj) polovinu sa'a."

GLAVA:

Žrtva je ovca.

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Revh, pričao nam je Šibl od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, rekao je: pričao mi je Abdurahman, sin Ebu Lejla-a, od Kjaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio njega, a zaista on je (u takvom stanju da) pada na njegovo lice (uš, vaš) pa je rekao:

"Da li uznemiruju tebe tvoje životinje (insekti)?" Rekao je: "Da." Pa je zapovjedio njemu da obrije (glavu svoju), a on je (tada bio) u Hudejbiji, i nije se razjasnilo (protumačilo) njima (u tom vremenu još) da će se oni riješiti (ihrama, stege) u njoj (u Hudejbiji) i oni su (još bili) na pohlepi (u želji, ili u nadi) da uniđu (u) Mekju. Pa je spustio Allah otkup, pa je zapovjedio njemu (Kjabu) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da nahrani (tj. da podijeli) ferak (tj. tri sa'a) među šestoricu (šestoro), ili (da) zakolje žrtvu (jednu) ovcu ili (da) posti tri dana. A od Muhameda, sina Jusufa, pričao nam je Verka' od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, rekao je: izvijestio nas je Abdurahman, sin Ebu Lejla-a, od Kjaba, sina Udžreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio njega, a njegove uši (vaši) padaju na njegovo lice.... slično njemu (prethodnom hadisu).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... pa nema bezobraštine (bestidnosti, tj. bestidna govora; ili: spolnoga odnosa)....".

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mansura, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko hodočasti ovu kuću (tj. Kjabu), pa nije govorio (ne govori) bestidno (ili: pa nije spolno općio) i nije griješio, vrati se (kući čist od grijeha) kao što je (bio čist od grijeha kada) je rodila njega njegova majka."

GLAVA

govora Allaha, moćan je i veličajan je: "..... i nema griješenja i nema prepiranja u hodočašću....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko hodočasti ovu kuću (Kjabu), pa nije govorio bestidno (bezobrazno, ili: pa nije spolno općio) i nije griješio, vrati se (čist od grijeha) kao dana (kada) je rodila njega njegova majka (ili kad ga je rodila mama, majka)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

kazne lova (kazne za lov i drugo i) slično njemu, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... ne ubijajte lova, a vi ste hodočasnički obučeni, a ko ubije njega od vas namjeravajući, pa kazna sličnoga što je ubio (da zakolje kao žrtvu) od stoke (marve), sudiće za njega (o tome) dvojica pravednih od vas (da se od stoke zakolje kao) žrtvena životinja doprijevši Kjabi, ili iskupljenje hrana (nekoliko) siromaha ili ravno tome postenja zbog (toga da) okuša težinu svoga posla (postupka), oprostio je Allah što je prošlo, a ko se povrati, pa osveti će se Allah njemu, a Allah je moćan i osvetljiv. Dozvolio se vama lov mora i hrana (jelo) njegovo (kao) roba za vas i za putnike, a zabranio se na vas (vama) lov kopna dok ste trajali (dok trajete) hodočasnički obučeni, i bojte se (čuvajte se) Allaha koji (je taj što) ćete se k Njemu skupiti."

A nije vidio (tj. nije smatrao) Ibnu Abas i Enes za klanje (tj. u klanju nikakve) štete, a ono (što se kolje) je (nešto drugo) osim lova kao (što su): deve, i ovce, i goveda, i kokoši i konji.

Rekne se (Kaže se) "aldun" je (isto što i) "mislun" (slično, ravno), pa kada je (ta riječ) vokalizirala se sa "i" "idlun", pa ono je (tj. onda znači) mjera toga (ili: vrijednost toga). "Kijamen" je (isto što i) "kivamen" (podloga, temelji). "Jadilune" je (isto što i) "jedžalune adlen" (učinu ravna, slična, tj. počnu vjerovati da ima neko ravan Njemu-Uzvišenome Bogu).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, rekao je: otišao je moj otac (u) godini Hudejbije, pa su se hodočasnički obukli njegovi drugovi, a nije se (on) hodočasnički obukao.

I pričalo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, da će neprijatelj upraviti njemu (tj. napasti ga), pa je otišao (krenuo) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa dok sam ja sa mojim (svojim) drugovima (izviđao teren, moji drugovi su se našli u stanju da) se smije neki (od) njih k nekim, pa sam pogledao (razgledao) pa kadli se (suočim, suočih se) ja sa magarcem divljači (sa divljim magarcem). Pa sam navalio na njega, pa sam udario njega (kopljem) pa sam učvrstio njega (tj. zadržao ga, prikovao ga za mjesto gdje se nalazio). I zatražio sam pomoć u njih (od njih), pa nisu htjeli da pomognu meni (da mi pomognu). Pa smo jeli od njegova mesa. I uplašili smo se da ćemo se odsjeći (od muslimanske glavnine koja je otišla sa Muhamedom a.s.), pa sam tražio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, podižem moga (svoga) konja meti (ktajnoj tački, cilju) i idem (običnim hodom) meti (drugoj, tj. nekad tjeram konja žurno do najdalje tačke, za jednu trkaću stazu, a nekad ga tjeram obično za jednu trkaću stazu). Pa sam sreo (jednog) čovjeka iz Gifarovića u utrobi (u dubini) noći. Rekao sam: "Gdje si ostavio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (na kojem mjestu)?" Rekao je: "Ostavio sam ga u Ta'hinu, a on je govornik (tj. a on, Muhamed a.s. govori): "Sukja!"

(To jest: "Produžite za Sukja!" Ili: "Sukja je mjesto gdje će biti popodnevni odmor.")

(Tahin je izvor vode tri milje od sela Sukja-a.)

Pa sam rekao (Muhamedu a.s., kada sam ga stigao): "O poslanice Allaha, zaista tvoja porodica čita (očitava, tj. šalje) tebi pozdrav i (želi ti) milost Allaha. Zaista oni su se već uplašili da će se odsjeći (tj. da će ih neprijatelj odsjeći) iza tebe (ili: bez tebe, ili: osim tebe), pa pričekaj ih." Rekao sam: "O poslanice Allaha, pogodio sam magarca divljači (divljega magarca), i kod mene je od njega preostala (količina mesa, tj. imam od njega ostatak, preostalu količinu mesa)." Pa je rekao narodu: "Jedite." A oni su obučeni hodočasnički.

GLAVA:

Kada su vidjeli hodočasnički obučeni (neki) lov (tj. životinju koja se lovi) pa su se nasmijali, pa je razumio dozvoljeni (tj. slobodni, onaj koji se još nije obukao u hodočasničku odjeću - ne podliježu nikakvoj kazni ni naknadi hodočasnički obučena lica ako slobodni razumije čemu se smiju pa on ulovi lov).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Rebi'a, pričao nam je Alija, sin Mubarekja od Jahja-a, od Abdullaha, sina Ebu Katadeta, da je njegov otac pričao njemu, rekao je:

Otišli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Hudejbije pa su se hodočasnički obukli njegovi drugovi, a (ja) se nisam hodočasnički obukao. Pa smo se obavijestili za neprijatelja (tj. Bili smo obavješteni o neprijatelju) u (mjestu) Gajki pa smo se upravili prema njima. Pa su moji drugovi vidjeli magarca divljači (divljeg magarca) pa su počeli neki (od) njih (da) se smiju k nekima (tj. nekima). Pa sam pogledao, pa sam vidio njega, pa sam navalio konja na njega, pa sam udario njega (kopljem) pa sam pričvrstio njega (pa sam ga pričvrstio). Pa sam tražio (od) njih pomoć pa nisu htjeli da mi pomognu. Pa smo jeli od njega. Zatim sam se priključio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a uplašili smo se da se odsiječemo, podižem (podigao sam) moga (svoga) konja (jednu) metu (cilju), a idem (a išao sam običnim hodom drugu) metu (drugom cilju). Pa sam sreo čovjeka iz Gifarovića u utrobi (dubini) noći (u dubokoj noći) pa sam rekao: "Gdje si ostavio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na kojem mjestu)?" Pa je rekao: "Ostavio sam ga u Ta'hinu, a on je govornik (a on govori): "Sukja!" Pa sam se priključio poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok sam došao njemu pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, zaista tvoji drugovi poslali su na tebe (čitaju, uručuju na tebe) pozdrav i milost Allaha. I zaista su se oni već uplašili da odsiječe njih neprijatelj iza tebe, pa pogledaj (pričekaj) ih." Pa je (tako i) učinio. Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha, mi smo sebi ulovili magarca divljači (divljeg magarca), i zaista kod nas je od njega pretek (pretekli komad, pretekla količina)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima: "Jedite!" A oni su hodočasnički obučeni.

GLAVA:

Neće pomoći hodočasnički obučeni dozvoljenom (slobodnom, onome koji nije hodočasnički obučeni) u ubijanju lova.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Salih, sin Kjejsana, od Ebu Muhameda, čuo je Ebu Katadeta, rekao je: Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (mjestu) Kahatu (Kahi) od Medine na tri (dana puta). - H - A pričao nam je Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Salih, sin Kejsana, od Ebu Muhameda, od Ebu Katadeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Kahatu (u Kahi), a od nas je (neko) hodočasnički obučeni, a (neko) od nas je hodočasnički neobučeni (dakle neko je u ihramima, a neko nije). Pa sam vidio svoje drugove (da) se međusobno nešto zgledaju (zbog neke stvari), pa sam pogledao pa kadli magarac divljači (divlji magarac). Misli (na to da) je pao njegov bič (kandžija) pa su rekli: "Nećemo pomoći tebi na njega (protiv njega-magarca, ni) sa (jednom) stvari (ni s čim, nikako), (jer) smo mi hodočasnički obučeni." Pa sam dohvatio

(dokućio) nju (kandžiju) pa sam uzeo nju, zatim sam došao (prišao, onom divljem) magarcu iza brda (brežuljka koji se sastoji od jednoga kamena), pa sam ranio (tj. ubio) njega pa sam došao s njim (tj. donio sam ga) svojim drugovima. Pa je rekao neki (od) njih: "Jedite." A rekao je neki (od) njih: "Ne jedite." Pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je pred nama, pa sam pitao njega pa je rekao: "Jedite ga. Dozvoljeno (je)." Rekao je nama Amr: Idite k Salihu (sinu Kejsana) pa pitajte njega o ovome, i (pitajte nekoga drugoga) osim njega. A stigao je na nas (tj. nama Salih iz Medine) ovdje (u Mekju tada kada sam ovo pričao - to kaže, to veli Sufjan).

GLAVA:

Neće pokazivati (Neće davati znaka) hodočasnički obučen k lovu (na lov) radi (toga) da ulovi (sebi) njega dozvoljen (slobodan čovjek).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Usman, on je sin Mevheba, rekao je: izvijestio je mene Abdullah, sin Ebu Katadeta, da je njegov otac izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izašao hodočasteći (tj. kao hodočasnik, hadžija) pa su izašli sa njim. Pa je odbio (tj. odvojio) je grupu od njih, u (među) njima je Ebu Katadete, pa je rekao:

"Uzмите obalu mora (tj. Idite obalom mora tako) da se susretnemo (opet sastanemo)." Pa su uzeli obalu mora. Pa pošto su se odbili (odvojili, otišli), obukli su se hodočasnički svaki (od) njih osim Ebu Katadeta, (koji) se nije obukao hodočasnički. Pa dok oni (tako) idu, kadli su vidjeli (kadli vide, vidješe, ugledaše) magarce divljači (divlje magarce). Pa je navalio Ebu Katadete na magarce, pa je ranio (tj. ubio) od njih (jednu) magaricu. Pa su odsjeli, pa su jeli od njezina mesa i rekli su: "Zaista mi jedemo meso lova, a mi smo obučeni hodočasnički." Pa su nosili (ponijeli ono) što je ostalo od mesa magarice. Pa pošto su došli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekli su: "O poslaniče Allaha, zaista mi smo se bili obukli hodočasnički, a već se nije bio obukao (a nije se obukao, nije bio obučen) Ebu Katadete hodočasnički, pa smo vidjeli magarce divljači (divlje magarce), pa je navalio na njih Ebu Katadete, pa je ranio (ubio) od njih (jednu) magaricu. Pa smo odsjeli, pa smo jeli od njezina mesa, zatim smo rekli: "Zar jedemo meso lova, a mi smo obučeni hodočasnički?" Pa smo nosili (ponijeli ono) što je ostalo od njezina mesa." Rekao je: "Da li je od vas ijedan (tj. iko) zapovjedio njemu (Ebu Katadetu) da navali na njih, ili je pokazao (dao) znak k njima?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa jedite (ono) što je ostalo od njezina mesa."

GLAVA:

Kada je poklonio (darovao slobodan) obučenome hodočasnički živa divljeg magarca, nije primio (tj. neće primiti taj poklon, dar, hodočasnički obučeno lice).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mes'uda, od Abdullaha, sina Abasa, od Sa'ba, sina Džessameta, Lejsije da je on poklonio za poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, divljega magarca, a on je u Ebva-u, ili u Veddanu (pripovjedač sumnja kako je rekao njegov prethodnik) pa je vratio njega njemu. Pa pošto je vidio šta je u njegovom licu (nastalo, tj. da se promijenio u licu od neugodnosti), rekao je:

"Zaista mi nismo vratili njega (ni zbog čega drugoga) osim (jedino zbog toga što je slučaj taj) da smo mi (što smo mi) obučeni hodočasnički."

GLAVA

(onoga) što ubija (tj. što smije ubiti i) hodočasnički obučeni od (tj. između) životinja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pet (vrsta) od životinja (su takve da) na hodočasnički obučenoga u ubijanju njih nije (nikakav) grijeh." (Dakle nije grijeh za hodočasnika, hodočasnički obučenoga da ubije pet određenih vrsta životinja.) A od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao (to).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Zejda, sina Džubejra, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: pričala mi je jedna (od) žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ubija hodočasnički obučen."

PRIČAO NAM JE Asbag, rekao je: izvijestio me Abdullah, sin Vehba, od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Salima, rekao je: rekao je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: rekla je Hafsa: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pet (vrsta, ili grupa) od životinja (su takve da) nema teškoće (tj. zapreke, grijeha) na (onoga) ko je ubijao (ko ubija) njih (tj. može da ubije, a neće biti griješan, neće mu to biti grijeh, to su): gavran (vrana), i jastreb, i miš, i štipavac (skorpija, škorpija) i ranjavalac pas (pas koji ujeta, ugriza i mrcvari)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Junus od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pet od životinja (ili: Pet životinja), svaka (od) njih je razvratna (tj. nevaljala, štetna), ubijaće ih (čovjek) u Branjevini (tj. u Svetom Tlu, na Svetom Tlu - već je rečeno da će se riječ harem Sveto Tlo Mekje i njezine okolice prevoditi sa izrazom Branjevina): gavran, i jastreb, i štipavac, i miš i ranjavalac pas (pas koji napada, ujeta i sl.)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Ibrahim od Esveda, od Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok smo mi (bili) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) pećini u Mini, kadli je sišlo na njega (sišlo mu je, objavilo mu se) "Tako mi poslanih...", i zaista on čita (uči) nju (tu suru, to poglavlje), i zaista ja svakako uzimam usmeno nju (tu suru, to poglavlje) iz njegovih usta, i zaista njegova usta su svakako vlažna s njom (tj. od nje su još vlažna njegova usta, a ja je već uzimam iz njegovih usta usmeno), kad skoči na nas (jedna) zmija. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ubijte je." Pa smo se natjecali njoj pa je otišla (tj. pa je pobjegla, utekla). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Sačuvala se (ona) vašega zla kao što ste se sačuvali (vi) njezinoga (njenoga) zla."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao za guštera razvratnjačić (tj. mali razvratnjak, nevaljalko), a nisam čula njega (da) je zapovjedio za ubijanje njega (tj. da se ubija gušter). Rekao je Ebu Abdullah: Htjeli smo (tj. Hoćemo) sa ovim (tj. sa hadisom Abdullaha, sina Mes'udova da utvrdimo) samo (to) da je Mina (dio) od Branjevine (dio Svetog Tla) i da oni nisu vidjeli u ubijanju zmija (nikakve) štete (grijeha).

(Misli se na hadis prije ovoga zadnjega hadisa.)

GLAVA:

Neće se (Ne smije se) sjeći drveće Branjevine (Svetog Tla).

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće se sjeći njegovo trnje (tj. trnje Svetoga Tla)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Seida, sina Ebu Seida, Makburije od Ebu Šurejha Adevije da je on rekao Amru, sinu Seida, (Jezidovog namjesnika u Medini), a on šalje odašiljanja (tj. vojske, čete protiv Abdullaha, sina Zubejra r.a.) k Mekji:

"Dozvoli mi, o zapovjedniče, ispričaću ti (tj. da ti ispričam jedan) govor (što) je ustao s njim (ili: ustao za njega, zbog njega, tj. što ga je izrekao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sutradan od dana osvojenja (Mekje), pa su čula njega moja dva uha, i zapamtilo je njega moje srce i vidjela su njega moja dva oka kada je govorio njega. Zaista on je zahvalio Bogu i pohvalio Njega, zatim je rekao: "Zaista Mekja je (takva da) je zabranio (tj. učinio svetom) nju Bog, a nisu nju zabranili ljudi (nisu je učinili ljudi svetom), pa neće se dozvoliti (ne dozvoljava se, ne dozvalja se nijednom) čovjeku (koji) vjeruje Boga i sudnji dan da proljeva u njoj krv. I neće se sjeći u njoj (nikakvo) stablo. Pa ako jedan (čovjek, tj. neko) sebi dopusti (to) zbog borbe (rata) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa recite njemu: "Zaista Bog je dozvolio Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, a nije dozvolio vama. A dozvolio je meni samo (jedan) čas od (jednoga) dana, a već se vratila njezina zabranjenost (svetost) danas kao (što je bila) njezina zabranjenost (svetost) jučer. I neka priopći (ovdje) prisutni (ovdje sada) odsutnome." Pa se reklo Ebu Šurejhu: "Šta je rekao tebi (na te riječi) Amr?" Rekao je: "Ja sam znajući o tome od tebe, o Ebu Šurejhe. Zaista Branjevina (Sveto Tlo) neće dati utočišta (nijednome) griješniku, a ni bjeguncu sa krvlju (na svome vratu, tj. ubici), a ni bjeguncu sa pokvarenošću (lupeštvom)." "Hurbetun" je "belijetun" (Pokvarenost je nesreća, zlo).

("Hurbetun" je, po nekima, krađa.)

GLAVA:

Neće se natjeravati (tjerati) u bijeg lov Branjevine (Svetog Tla).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Vehab, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista Bog je zabranio (učinio svetom) Mekju, pa nije dozvoljena (ni) za jednoga (čovjeka, tj. nikome) prije mene, a neće biti dozvoljena (tj. a nije dozvoljena ni) za jednoga

(čovjeka, ni jednom čovjeku, tj. nikome) poslije mene, a dozvolila se meni samo čas od dana. Neće se čupati (ili: sjeći, kositi sirova) njezina trava (sijeno), i neće se sjeći njezina stabla, i neće se tjerati u bijeg njezin lov, i neće se brati (uzimati sa tla) njezina ubrana (stvar, tj. stvar nađena na tlu koju je neko izgubio - nije dozvoljeno nikome da je uzme) osim za davaoca na poznavanje (tj. osim određenom licu koje će dati na poznavanje i razglašavanje tu stvar, dakle upoznati javnost, oglasiti da je ta stvar nađena ne bi li se javio onaj koji je tu stvar izgubio, što znači da se nađe vlasnik te stvari)." A rekao je Abas: "O poslaniče Allaha, osim pirike (ili: mirisave trske) za naše draguljare i naše grobove." Rekao je: "Osim pirike (mirišljave, mirisave trske)." A od Halida, od Ikrimeta, rekao je: "Da li znaš šta je "... i neće se natjeravati u bijeg njezin lov..."?" "Ono je (tj. To je) da odstrani (čovjek) njega (lov) iz hlada (zbog toga da) odsjedne (on) mjesto njega."

(Doslovno: da odsjedne u njegovo mjesto on.)

GLAVA:

Neće se dozvoliti (tj. Ne dozvoljava se, ne dozvalja se) borba (rat) u Mekji.

A rekao je Ebu Šurejh, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće prolijevati u njoj krvi."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Mudžahida, od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan (kada) je osvojio Mekju:

"Nema seobe, ali je borba i namjera (ostala), i kada se zatražite u boj, pa idite u boj. Pa zaista ovo je grad (koji) je zabranio Bog (na) dan (kada) je stvorio nebesa i zemlju, i on je zabranjen (svet) sa zabranom Boga do sudnjega dana. I zaista ono nije dozvoljena borba (rat) u njemu (ni) za jednoga (čovjeka, ni jednom čovjeku) prije mene, a nije dozvoljeno (ni) meni osim čas od dana. Pa on je zabranjen (svet) sa zabranom Boga do sudnjega dana: neće se sjeći njegovo trnje, i neće se tjerati u bijeg njegov lov, i neće brati (uzimati) njegovu ubranu (stvar, tj. stvar koju je u njemu neko izgubio - neće je uzimati niko) osim ko daje poznati nju, i neće se čupati (tj. kositi) njezina trava (mekjanska sirova trava)." Rekao je Abas: "O poslaniče Boga, osim pirike (trske), pa (tj. jer) ona je za njihove kovače i njihove kuće (potrebna)." Rekao je: "Osim pirike (trske)."

GLAVA

puštanja krvi obučenome hodočasnički.

A žegao (pržio usijanim željezom) je Ibnu Umer svoga sina (u svrhu liječenja), a on je obučen hodočasnički. I liječiće se (sve) dok ne bude u njemu (u liječenju upotrebljen kakav) miris.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: rekao je Amr: prvu stvar (što) sam čuo Ata'a (da) govori (nju jest ovo): čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Pustio je sebi krv poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je obučen hodočasnički. Zatim sam čuo njega (Amra drugi puta da) govori: pričao mi je Tavus od Ibnu Abasa. Pa sam rekao: Možda je on čuo njega od njih dvojice (od Ata'a i Tavusa).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Alkameta, sina Ebu Alkameta, od Abdurahmana Aaredža, od Ibnu Buhajnete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pustio je sebi krv Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je obučen hodočasnički (dao je sebi pustiti krv) u Lahju Džemelu u sredini svoje glave (tj. krv je puštena na sredini glave).

(Lahju Džemel je mjesto između Mekje i Medine, bliže je Medini.)

GLAVA

ženjenja (ženjenja, ženidbe) obučenoga hodočasnički.

PRIČAO NAM JE Ebu Mugirete Abdul-Kudus, sin Hadžadža, pričao nam je Evzaija, pričao mi je Ata', sin Ebu Rebaha, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, oženio Mejmunu, a on je obučen hodočasnički (tj. oženio se sa Mejmunom u vrijeme kada je bio obučen hodočasnički).

(Oženio se znači da je samo sklopio brak, ali ne znači da je imao s njom i spolni odnos, jer spolni odnos nije dozvoljen dok se nalazi obučen u hodočasničkom odijelu, tj. dok ne završi najglavnije obrede hodočašća.)

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od mirisa obučenome hodočasnički i obučenju (ženskoj osobi) hodočasnički.

A rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje: Neće obući obučen hodočasnički (nijedne) odjeće (obojene) sa žutim drvetom ili (obojene) šafranom.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Lejs, pričao nam je Nafi' od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Ustao je (jedan) čovjek pa je rekao: "O poslanice Allaha, šta to zapovjedaš nama da obučemo od odjeća u hodočasničkom oblačenju?" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne oblaćite košulju, a ni šalvare (pantalone; gaće), a ni saruke (omote za glavu, omotače na glavi), a ni kapa (ili: ogrtača sa kapom, kukuljicom), osim da bude jedan (od vas u takvom položaju da) nisu njemu (pri ruci, nema) dvije obuće (bez grlića, tj. dvije plitke cipele), pa neka obuće dvije cipele (duboke, sa grličima), i neka (ih) odsijeće (do) niže od dvaju (nožnih) članaka. I ne oblaćite (nijednu) stvar (što) je dotaknuo nju šafran, a ni žuto

drvo. I neka se ne pokriva po licu žena obučena hodočasnički, i neka ne oblači dviju rukavica." Slijedio je njega (Lejsa) Musa, sin Ukbeta, i Ismail, sin Ibrahima sina Ukbeta, i Džuvejrijete i Ibnu Ishak u pokrivaču za lice i rukavicama. A rekao je Ubejdulah: "... a ni žuto drvo."

(Dakle, on je tu riječ pričao bez "el", bez određenoga člana.)

I govoraše (I govorio je): "I neka se ne pokriva po licu obučena hodočasnički, i neka ne oblači dviju rukavica." A rekao je Malikj od Nafi'a, od Ibnu Umera: "Neka se ne pokriva po licu obučena hodočasnički."

(Dakle, on je upotrebio u pričanju petu mjesto osme vrste glagola proširenih vrsta od nekabe.)

A slijedio je njega (Malikja) Lejs, sin Ebu Sulejma.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Džerir od Mansura, od Hakjema, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Razbila je vrat u (jednoga) čovjeka hodočasnički obučenoga deva, pa je ubila njega (pa ga je ubila), pa se došlo s njim (tj. pa je donešen) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Okupajte ga, i zamotajte ga u mrtvačke haljine, i ne pokrivate njegove glave, i ne približujte njega mirisu, pa (tj. jer) zaista on će se proživjeti (a on) povikiva (telbiju-dvoudazov)."

(Dakle: a on će povikivati dvooodazov, kad ga Allah proživi.)

GLAVA

kupanja (sebe) hodočasnički obučenoga.

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Unići će hodočasnički obučeni (u) kupatilo. A nije vidio Ibnu Umer i Aiša u trljanju (češanju nikakve) štete (grijeha).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Zejda, sina Eslema, od Ibrahima, sina Abdullaha sina Hunejna, od njegova oca, da su se Abdullah, sin Abasa, i Misver, sin Mahremeta, razišli njih dvojica (tj. da su se prepirali, protivili se jedan drugome) u Ebva-u, pa je rekao Abdullah, sin Abasa:

Opraće hodočasnički obučeni svoju glavu; a rekao je Misver: Neće oprati hodočasnički obučeni svoju glavu. Pa je poslao mene Abdullah, sin Abasa, k Ebu Ejubu Ensariji, pa sam našao njega (da) se kupa između dva roga (tj. među dvije strane zgrade napravljene nad bunarom, ali neograđene), i on se zastire (pokriva) sa (jednom) odjećom. Pa sam ga pozdravio pa je rekao: "Ko je ovo (Ko je to)?" Pa sam rekao: "Ja sam Abdullah, sin Hunejna. Poslao je mene k tebi Abdullah, sin Abasa, (da) pitam tebe kako je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio običaja da) pere svoju glavu, a on je obučeni hodočasnički." Pa je stavio Ebu Ejub svoju ruku na odjeću, pa je spustio nju (odjeću malo niže tako) dok se (ili: dok se nije) pokazala meni njegova glava. Zatim je rekao (jednome) čovjeku (koji) polijeva na njega vodu: "Polij." Pa je polio (izlio, lijevao vodu onaj čovjek) na njegovu glavu. Zatim je pokretao svoju glavu sa svojim dvjema rukama, pa je povukao naprijed sa njima dvjema i povukao je nazad i rekao je: "Ovako sam vidio njega (tj. Muhameda a.s.), pomilovao ga Allah i spasio, (da) čini."

GLAVA

oblačenja dviju (dubokih) cipela obučenoga hodočasnički kada nije našao dviju cipela (plitkih, niskih grlića).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: pričao mi je Amr, sin Dinara, čuo sam Džabira, sina Zejda, čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) propovijeda u Arefatu:

"Ko nije našao dvije (plitke) cipele (obuće), pa neka obuće (tj. obuče) dvije (duboke) cipele, a ko nije našao pokrivača (čaršafa, plahte), pa neka obuče šalvare (pantalone, gaće) za hodočasnički obučenoga (to vrijedi)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, pričao nam je Ibnu Šihab od Salima, od njegova oca Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega:

Upitao se (tj. Upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šta oblači hodočasnički obučen od odjeća pa je rekao: "Neka ne oblači košulju, a ni omotače (za glavu, čalme, saruke), a ni šalvare (pantalone, gaće), a ni kapu (ili ogrtač sa kapuljačom-kukuljicom), a ni odjeću (što) je dotaknuo nju šafran, a ni žuto drvo, i ako nije našao dvije (plitke) cipele (obuće), pa neka obuče dvije (duboke) cipele i neka odsiječe njih dvije (tako) da budu njih dvije niže od dva (nožna) članka."

GLAVA:

Kada nije našao pokrivača, pa neka obuče šalvare (pantalone, gaće).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Amr, sin Dinara, od Džabira, sina Zejda, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Propovijedao je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u Arefatu pa je rekao: "Ko nije našao pokrivača (od običnog platna, čaršafa), pa neka obuče šalvare (pantalone, gaće), a ko nije našao dvije (plitke) cipele, pa neka obuče dvije (duboke) cipele."

GLAVA

oblačenja (tj. nošenja) oružja za (tj. od strane) hodočasnički obučenoga.

A rekao je Ikrimete: Kada se plašio (tj. Kada se plaši, strahuje, boji) neprijatelja, obući će (nosiće) oružje i otkupiće se. A nije se slijedilo na njega u otkupu (tj. Nije se složio niko sa Ikrimetom u mišljenju da treba dati otkup, tj. kaznu zanošenje oružja pri opasnosti u vrijeme dok je čovjek obučen hodočasnički).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah od Israila, od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega:

Obavio je (tj. Pošao je da obavi) umru Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u zul-ka'detu, pa nisu htjeli stanovnici Mekje da puste njega (da) uniđe (da uđe u) Mekju dok se

sudio s njima (tj. te je sklopio s njima ugovor da) neće uvesti (unositi u) Mekju oružje (drukčije) osim u koricama.

GLAVA

ulaženja (ulaska u) Branjevinu i Mekju bez hodočasničkog oblačenja.

A unišao je Ibnu Umer (bez hodočasničkog oblačenja u Mekju jednom prilikom). A zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za povikivanje samo za (onoga) ko (tj. samo onome ko) je htio hodočašće i umru (da obavi), a nije spomenuo (da to treba) za drvare (koji dotjeravaju, dotjeruju drva radi prodaje) i (druge) osim njih.

PRIČAO NAM JE Muslim, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ibnu Tavus od svoga oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, odredio vrijeme (za povikivanje i hodočasničko oblačenje) za stanovnike Medine (kada stignu u) Zul-Hulejfu, a za stanovnike Nedžda (u) Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena (u) Jelemlem, one su za njih i za svakoga dolazača (koji) je došao (naišao) na njih od (drugih stanovnika) osim njih ko je htio hodočašće i umru. Pa ko je bio (nastanjen) ispod toga, pa od (mjest) gdje je izašao (počeo putovanje, ili pobožni čin hodočašća odakle je počeo da vrši), čak stanovnici Mekje iz Mekje.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u) godini osvojenja (Mekje), a na njegovoj glavi je kaciga (šljem bio pri ulaženju u Mekju). Pa pošto (je) ščupao (skinuo) njega (šljem), došao je (jedan) čovjek pa je rekao:

"Zaista Ibnu Hatal je objesitelj (sebe, tj. objesio se, prihvatio se, uhvatio se) za zastore Kjabe (da bi izbjegao kaznu za svoja zlodjela)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Ubijte ga."

GLAVA:

Kada se obukao (čovjek) hodočasnički ne znajući (propisa o hodočasničkom oblačenju), a na njemu je (ostala) košulja.

A rekao je Ata': Kada se (čovjek) namirisao, ili je obukao ne znajući (propise ono što ne treba obući) ili zaboravivši, pa nema iskupljanja na njega.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ata', rekao je: pričao mi je Safvan, sin Ja'la-a, od svoga oca, rekao je: bio sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je došao njemu (jedan) čovjek na njemu (je) ogrtač (na njemu) trag žutila (mirisne pomade) ili kao njemu (slično). Bio je (običaja) Umer (kaže Ja'la, da) govori meni:

"Voliš (li) kada silazi na njega (Muhameda a.s.) objava da vidiš njega (da ga vidiš)?" Pa je silazila na njega (tada kada mu je došao onaj čovjek), zatim se dalo da ode (tj. rastupi to stanje, rastupilo se to stanje) od njega pa je rekao (Muhamed a.s.): "Pravi (tj. Čini) u tvojoj umri šta praviš u tvome hodočašću." A ujeo (ugrizao) je (jedan) čovjek ruku (jednoga, nekoga) čovjeka. Misli (da kaže to) pa je (da je) iščupao (ugriženi) njegov zub (zub onoga

koji je ujedao), pa je pokvario njega (uništio njega, zub) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: nije prihvatio tužbu za naknadu za zub koju je bio podnio Muhamedu a.s. ujeđač.)

GLAVA

hodočasnički obučenoga (koji) umre u Arefatu (na Arefatu). I nije zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se izvrši (oduži) za njega ostatak hodočašća.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Amra, sina Dinara, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Dok je (jedan) čovjek stajač (tj. stajao) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (ili: na) Arefatu kadli je (iznenada) pao (tj. kad iznenada pade) sa svoje samarice (jahaće životinje) pa je razbila (slomila) njemu vrat, ili je rekao: pa je ubila njega (u) njegovu mjestu (tj. pa ga je na mjestu ubila). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Operite (Okupajte) ga sa vodom i (lišćem neke divlje stabljike koju zovu) sidrom ("sidr": vrsta divlje trešnje; a znači i lotos), i zamotajte ga (u mrtvačke haljine) u dvije odjeće, ili je rekao: (u) njegove dvije odjeće, i ne pokrivajte njegove glave, i ne kamforišite ga (ne stavljajte njemu kamfora) pa (jer) zaista Allah će proživjeti (oživjeti) njega na sudnjem danu (a on) dwoodaziva (tj. izgovara telbiju)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Ejuba, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Dok je (jedan) čovjek stajač (stajao) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) Arefatu kadli je pao (taj čovjek) sa svoje samarice (jahaće životinje), pa je razbila vrat njemu, ili je rekao: pa je ubila njega na mjestu (pa ga je na mjestu ubila). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Operite njega (Operite ga) sa vodom i sidrom, i zamotajte ga (u mrtvačke haljine) u dvije odjeće, i ne dajte doticati njemu mirisa (tj. i ne stavljajte na njega mirisa), i ne pokrivajte njegove glave i ne kamforišite ga pa (jer) zaista Allah će oživjeti njega (ili: zaista Allah će ga oživjeti) na sudnjem danu dwoodazivljući (tj. a on izgovara telbiju)."

GLAVA

običaja (opreme) obučenoga hodočasnički kada je umro.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek bio sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa je razbila vrat njemu njegova deva, a on je obučen hodočasnički, pa je umro. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Operite ga sa vodom i divljom trešnjom (tj. i lišćem divlje trešnje), i zamotajte ga (u mrtvačke haljine) u njegove dvije odjeće, i ne dotičite ga sa mirisom, i ne pokrivajte njegove glave, pa (jer) zaista on će se oživjeti (biće proživljen na) sudnjem danu dwoodazivljući (on)."

GLAVA

hodočašća i zavjeta od (tj. za) umrloga. A čovjek će hodočastiti za ženu.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedna) žena iz (plemena) Džuhejneta došla k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Zaista moja se majka zavjetovala da hodočasti (da obavi hodočašće-hadž) pa nije hodočastila dok (tj. pa) je umrla (ne izvršivši zavjet). Pa da li (da ja) hodočastim za nju?" Rekao je: "Da, hodočasti (ti) za nju. Da li (ti) vidiš (smatraš) da je bio na tvojoj majci (kakav) dug (dugovanje ljudima) da li bi bila izvršiteljica (ispuniteljica toga duga za nju)? Izvršite (Ispunite dugovanje) Bogu, pa (tj. jer) Bog je preči za ispunjenje obećanja (koje ste obećali Njemu)."

GLAVA

hodočašća za (onoga) ko neće moći (tj. ko ne može da ima) stalnosti na samarici (tj. ko nema snage da bude stalan i izdržljiv u jahanju deve).

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Ibnu Šihaba, od Sulejmana, sina Jesara, od Ibnu Abasa, od Fadla, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih, da je (jedna) žena. - H - Pričao nam je Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, pričao nam je Ibnu Šihab od Sulejmana, sina Jesara, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Došla je (jedna) žena iz (plemena) Has'ama (u) godini hodočašća oproštaja (oproštajnog hodočašća), rekla je: "O poslanice Allaha, zaista stroga obaveza Allaha na Njegove robove (ili stroga obaveza prema Allahu) u hodočašću (tj. u vezi hodočašća) stigla (zatekla) je moga oca (kao) velikog (oslabljenog, veoma slabog) starca, neće moći (tj. ne može) da se ujednači (tj. da se drži) na samarici (jahaćoj životinji), pa da li izvršava (ispunjava, tj. da li je dostatno) za njega da (ja) hodočastim (prostije rečeno: Mogu li ja za njega da obavim hodočašće - hadž)?" Rekao je: "Da."

GLAVA

hodočašća žene (ženske osobe) za čovjeka (za muško lice).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Sulejmana, sina Jesara, od Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Fadl sujahač Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je došla žena iz Has'ama, pa je počeo Fadl (da) gleda k njoj, i (da ona) gleda k njemu (dakle gledao je on nju, a ona njega), pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) odbija (okreće, zakreće) lice Fadla k drugoj polovini (tj. k drugoj strani, na drugu stranu). Pa je rekla (ona žena): "Zaista stroga obaveza Allaha (Allahova) stigla je moga oca (kao) velikoga starca (tj. vrlo stara), neće biti stalan (tj. nije stalan, stabilan) na samarici (jahaćoj životinji), pa da li (da ja) hodočastim za njega (doslovno: od njega, a to znači: za njega)?" Rekao je: "Da." A to je (bilo) u hodočašću oproštaja (oproštajnom hodočašću).

GLAVA

hodočašća djece.

PRIČAO NAM JE Ebu Nu'man, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ubejdulaha, sina Ebu Jezida, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Poslao je mene, ili: Proturio je mene naprijed Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (putničkoj) prtljagi iz Džem'a (tj. iz Muzdelife) u noći (jer je tada Ibnu Abas r.a. bio dječak).

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je sin brata (bratić) Ibnu Šihaba (Ibnu Šihabov bratić) od svoga strica (amidže), izvijestio je mene Ubejdulah, sin Abdullaha, sina Utbeta sina Mes'uda, da je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Došao sam, a već sam se približio snoviđenju (tj. dobu zrelosti kada se u snu vrši polucija - izljev ljudskog sjemena), idem na (tj. jašem na jednoj mojoj) magarici, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je stajač (je stajao), klanja u Mini dok sam išao (tj. te sam prošao) ispred nekog (dijela) prvoga reda (klanjača). Zatim sam odsjeo (odjahao, sašao, sjahao) od nje (sa nje) pa je uživala (tj. pa je magarica pasla, jela je biljke koje su nikle iz zemlje). Pa sam se uredao (stao u red) sa ljudima iza poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Junus od Ibnu Šihaba: u Mini u hodočašću oprostaja (oprostajnom hodočašću).

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Junusa, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Muhameda, sina Jusufa, od Saiba, sina Jezida, rekao je:

Hodočastilo se sa mnom (tj. Poveden sam na hodočašće) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam sin sedam godina (tj. a tada sam imao sedam godina).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Kasim, sin Malikja, od Džuaajda, sina Abdurahmana, rekao je: čuo sam Umera, sina Abdul-Aziza, (da) govori Saibu, sinu Jezida, a bio je (Saib u djetinjstvu u takvoj prilici da) se već hodočastilo sa njim (poveo se na hodočašće) u prtljagi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Pod izrazom "u prtljagi" i ovdje i u slučaju Ibnu Abbasa misli se na članove porodice i služinčad koja su išla uz prtljag, putničke stvari.)

GLAVA

hodočašća žena.

A rekao je meni Ahmed, sin Muhameda: pričao nam je Ibrahim od svoga oca, od svoga djeda: Dozvolio je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, ženama Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u zadnjem hodočašću (što) je hodočastio (Umer r.a.) njega, pa je poslao sa njima Usmana, sina Affana, i Abdurahmana (sina Avfa).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdul-Vahid, pričao nam je Habib, sin Ebu Amreta, rekao je: pričala nam je Aiša, kći Talhata, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha, zar nećemo ratovati i boriti se (mi žene u zajednici, u društvu) sa vama (muškima)?" Pa je rekao: "Za vas (žene) najljepša borba i najkrasnija (vrsta) nje (borbe) je hodočašće, istinito (istinsko) hodočašće." Pa je rekla Aiša: "Pa neću ostaviti hodočašće poslije (onoga dana) kad sam čula ovo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Amra, od Ebu Mabeda, slobodnjaka Ibnu Abasa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne putuje žena (drukčije) osim sa zabranjenim (sa bližim rođakom), i neka ne ulazi njoj (neka je ne posjećuje nijedan) čovjek (drukčije) osim (tako da) je sa njom zabranjeni (tj. njezin rođak sa kojim joj je zabranjeno stupiti u brak - a to znači bliski rođak)." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha, zaista ja hoću da izađem u vojsku (četu) takvu i takvu (tu i tu), a moja žena hoće hodočašće." Pa je rekao: "Izađi sa njom."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Jezid, sin Zurej'a, izvijestio nas je Habib Mualim od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto se vratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. sa) svoga hodočašća, rekao je Umu Sinani Ensarijskoj (Ensarijki): "Šta je spriječilo tebe od hodočašća?" Rekla je: "Otac omsice (toga-i-toga), misli (misleći na) njezinoga (tj. na svoga) muža, hodočastio je na jednoj (devi od) njih dvije, a druga napaja (tj. nosi vodu za natapanje jedne, neke) naše zemlje." Rekao je: "Pa zaista (obavljena) umra u (mjesecu) ramadanu izvršava (tj. nadomješćuje) hodočašće (obavljeno) sa mnom." Predao je njega (spomenuti hadis) Ibnu Džurejdž od Ata'a, čuo sam Ibnu Abasa, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A rekao je Ubejdulah od Abdul-Kjerima, od Ata'a, od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Abdul-Melikja, sina Umejra, od Kaze'ata, slobodnjaka Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Seida (Hudriju r.a.), a već je ratovao (u društvu) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dvanaest ratova (dvanaest borbi), rekao je (Ebu Seid):

Četiri su (mudre izreke što) sam čuo njih od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ili je rekao (pripovjedač): priča (Ebu Seid) njih od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa su (te izreke) zadivile mene i obradovale (uzbudile su) mene: da neće putovati (tj. da ne putuje nijedna) žena hoda dva dana (dva dana hoda kada) nije sa njom njezin muž ili zabranjeni (bliski rođak); i nema posta dvaju (dva) dana: (dana) mršenja i (dana) žrtava; i nema molitve poslije dvije molitve: poslije popodneva (ikjindije tako) da zađe Sunce (dok ne zađe Sunce) i poslije (obavezne molitve) jutra (sabaha tako) da izađe Sunce (dok ne izađe Sunce); i neće se vezati samari (na leđa deva radi putovanja ikakvoj bogomolji) osim k trima bogomoljama: bogomolji zabranjenosti (svetosti, tj. Kjabi), i mojoj bogomolji (u Medini) i bogomolji najdalje (tačke, tj. bogomolje u Jerusalimu - i bogomolji u Jerusalimu).

GLAVA

(onoga) ko se zavjetovao idenju (hodu pješice, tj. da će pješice otići) ka Kjabi.

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Fezarija od Humejda Tavila, rekao je: pričao mi je Sabit od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga

Allah i spasio, vidio (jednoga) starca (da) ide (pješice) naslanjajući se između svoja dva sina. Rekao je:

"Šta je misao ovoga (tj. Šta je ovome)?" Rekli su: "Zavjetovao se da ide (na hodočašće pješice)." Rekao je: "Zaista je Bog od kažnjavanja ovoga (čovjeka) svoje osobe je svakako bogat (tj. nepotreban - a to znači: Bogu ne treba da ovaj čovjek na taj način kažnjava samoga sebe, sam sebe)." Zapovjedio je njemu (Muhamed a.s.) da uzjaše.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio je mene Seid, sin Ebu Ejuba, da je Jezid, sin Ebu Habiba, izvijestio njega da je Ebul-Hajr pričao njemu od Ukbeta, sina Amira, rekao je:

Zavjetovala se moja sestra da ide ka kući Boga (tj. ka Kjabi pješice) i zapovjedila je meni da tražim rješenje (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam tražio rješenje (od) njega pa je rekao, pomilovao ga Allah i spasio: "Neka ide (pješice), i neka jaše (ponekad)." Rekao je (Jezid): A Ebul-Hajr se ne rastavljaše (od) Ukbeta.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim od Ibnu Džurejdža, od Jahja-a, sina Ejuba, od Jezida, od Ebul-Hajra, od Ukbeta pa je spomenuo hadis (koji je sad naveden).

GLAVA

Branjevine (tj. Svetoga Tla) Medine.

(To jest: GLAVA u kojoj će se navesti hadisi koji govore o tome da je i tlo Medine sveto tlo za muslimane.)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Sabit, sin Jezida, pričao nam je Asim Ebu Abdurahman Ahvel od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Medina je Branjevina od ovakog do ovakog (tj. od tog do tog mjesta), neće se sjeći njezina stabla i neće se nanovo uvoditi u njoj (nikakva protuislamska) novost. Ko uvede (uspostavi) nanovo u njoj (neku) novost, pa na njega je prokletstvo Boga, i anđela i sviju ljudi."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis, od Ebu Tejjaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao (Došao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu i zapovjedio je za gradnju (svoje) bogomolje, pa je rekao: "O Nedžarovići, zacijenite mi (svoj vrt, ili voćnjak)." Pa su rekli: "Nećemo tražiti (tj. Ne tražimo) njegove cijene osim k Bogu (tj. nego ga dajemo u ime Boga)." Pa je zapovjedio za grobove idolopoklonika pa su se iskopali, zatim za razvaline (tj. rovače, rupe) pa su se ujednačile (uravnale), i za palme pa su se isjekle pa su poredali palme (u) stranu bogomolje.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Ubejdulaha, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zabranilo se (Učinilo se svetim cijelo tlo) što je (što se nalazi) među dva kamenjara Medine na moj jezik (tj. na moja usta je učinjeno svetim)."

(Riječ "labetun" i riječ "harretun" je kameniti predjel čije je kamenje tako crno da izgleda kao da je spaljeno pa se smatra da je vulkanskoga porijekla. Medina se nalazi među takva dva predjela. U novijem jeziku zbog toga se riječ "labetun" upotrebljava u značenju lava, vulkanska lava. U daljem tekstu će se obe navedene riječi - labetun i harretun - prevoditi sa izrazom kamenjar podrazumijevajući pod tim predjel pokriven kamenom vulkanskoga porijekla.)

Rekao je (Ebu Hurejrete): I došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Harisetovićima pa je rekao: "Vidim (tj. Smatram) vas, o Harisetovići, (da) ste već izašli iz Branjevine." Zatim se obazro pa je rekao: "Nego (tj. Ne, nego) vi ste u njoj."

(Tada su Harisetovići stajali zapadno od groba Hamze r.a. na uzdignutoj strani kamenjara, ali su ipak bili uz tlo Medine. Za njih je bio Muhamed a.s. najprije rekao da su izašli iz svetoga tla Medine, pa se obazro i razgledao položaj gdje su nastanjeni te je rekao da nisu izašli iz svetoga tla Medine nego da, ipak, i oni stanuju na svetom tlu, tj. da i onaj kraj spada u sveto tlo Medine.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima Tejmije, od njegova oca, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nema kod nas (nijedna) stvar osim knjiga Allaha i ova stranica od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Medina je Branjevina (sve) što (se nalazi) između (brda) Aira do ovakvoga (tj. do toga mjesta, u stvari do toga brda - do brda Sevra, jer i u Medini postoji manje brdo koje se zove Sevr, a koje se nalazi iza Uhuda). Ko nanovo uspostavi u njoj (u Medini nekakvu) novost (novotariju), ili uboravi uspostavljača novosti (tj. ili ko primi na stan, dadne boravak kao gostu uspostavljaču novosti - a to znači: ili ko zaštiti griješnika, krivca), pa na njega je prokletstvo Boga, i anđela i ljudi sviju, neće se primiti od njega odbijanje, a ni pravda."

(Mnogo ima tumačenja o tome šta znači: odbijanje i pravda. Neki kažu da odbijanje znači pokajanje, a pravda da znači otkup.)

I rekao je (Muhamed a.s.): "Zaštita (ili: Davanje zaštite nekome od svakog pojedinca između) muslimana je jedna (jedinstvena), pa ko pokvari (prekrši) zaštitu (jednome) muslimanu (koju je on nekome dao po propisima Islama), pa na njega je prokletstvo Boga, i anđela i sviju ljudi, neće se od njega primiti odbijanje, a ni pravda. A ko sebi uzme saveznika (zaštitnika, pokrovitelja neki) narod bez dozvole svojih saveznika (zaštitnika, pokrovitelja ili prijatelja), pa na njega je prokletstvo Boga, i anđela i ljudi sviju, neće se primiti od njega odbijanje, a ni pravda." Rekao je Ebu Abdullah: pravda je otkup.

GLAVA

vrijednosti Medine i da ona protjerava (nevaljale) ljude (tj. da ona ne daje ugodnoga boravka lošim ljudima - nije prijatna nekim ljudima).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Jahja-a, sina Seida, rekao je: čuo sam Ebul-Hubaba Seida, sina Jesara, (da) govori: čuo sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo mi se za (jedan) kraj (koji) jede krajeve (ili: za jednu palanku, selo koje jede palanke, sela), govore (mu) Jesrib, a ona je Medina (tj. a to je Medina), protjerava (tjera) ljude kao što protjerava (kovački) mijeh nevaljalstvo (rđu) željeza."

GLAVA

Medine (da je njoj ime i) Tabetu (Ugodna, Lijepa, Dobra).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Amr, sin Jahja-a, od Abasa, sina Sehla sina Sa'da, od Ebu Humejda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, iz Tebukja (približavajući se Medini) dok smo se nadnijeli nad Medinu pa je rekao: "Ovo je Tabetu (Ugodna, Lijepa, Dobra)."

GLAVA

dvaju kamenjara Medine.

(Rečeno je već da se Medina nalazi između dva kamenjara: jedan je na njezinom istoku, a drugi na zapadu nje.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da on govoraše:

"Da sam vidio (tj. Da ja vidim) srne (košute) u Medini (da) uživaju (tj. da pasu), ne bih poplašio njih (ne bih natjerao njih u bijeg)." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Što je među njezina dva kamenjara - je zabranjeno (to jest - to je sveto tlo gdje se ne smije niko uznemiravati)."

GLAVA

(onoga) ko je izbjegavao Medinu (tj. ko izbjegava Medinu).

(Doslovno: ko je želio od Medine, tj. da je od nje daleko - a to znači: ko je izbjegava.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ostavljaće (oni) Medinu na najboljem što je (ona) bila, neće pokrivati (tj. neće posjećivati) nju (niko) osim tražioci hrane, hoće (da kaže) tražioci hrane (od) zvijeri i ptica. A zadnji ko će se skupiti (tj. oživjeti na sudnjem danu) su dva pastira (čobanina) iz (plemena) Muzejneta. Htjeće njih dvojica (u) Medinu, povikivaće njih dvojica za (tj. na) svoje ovce, pa će naći njih dvojica nju (Medinu nastanjenu) divljačima (divljim životinjama). Te kada dopru njih dvojica padini oprostaja (tj. mjestu u Medini zvanome Padina Oprostaja), skrhaće se (pašće mrtvi) njih dvojica na svoja lica."

(Ta dva pastira će biti zadnji proživljeni na sudnjem danu. Tako su protumačili riječi u ovome hadisu: "A zadnji ko će se skupiti su dva pastira", tako su protumačili mnogi komentatori ovaj hadis.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Abdullaha, sina Zubejra, od Sufjana, sina Ebu Zuhejra, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Osvojiće se Jemen, pa će doći (jedan) narod (tj. neki ljudi da) tjeraju deve (tj. da se razilaze, da se odsele iz Medine), pa će se natovariti sa svojom porodicom i ko se pokorio njima (pa će otići), a Medina je bolja za njih da znadijaše (oni, tj. da su znali). I osvojiće se Sirija, pa će doći (neki) narod (da) tjera deve, pa će se natovariti sa svojom porodicom i ko se pokorio njima (pa će otići iz Medine), a Medina je bolja za njih da znadijaše (da znaju oni). I osvojiće se Irak, pa će doći (neki) narod (da) tjeraju deve, pa će se natovariti sa svojom porodicom i ko se pokorio njima (tj. ko je god pristao da se sa njima iseli iz Medine u Irak, te će otići iz Medine), a Medina je bolja za njih da znadijaše (da znaju oni)."

GLAVA:

Vjerovanje će se stisnuti (stegnuti, skupiti, tj. uvući, vtatiti) k Medini.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin Ijada, rekao je: pričao mi je Ubejdulah od Hubejba, sina Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista će se vjerovanje svakako stisnuti (tj. vratiti) k Medini kao što se stisne (vrati, uvuče) zmija k svojoj (iskopanoj) rupi (skloništu)."

GLAVA

grijeha (onoga) ko je varao (pravio spletke za) stanovnike Medine.

PRIČAO NAM JE Husejn, sin Hurejsa, izvijestio nas je Fadl od Džuaajda, od Aiše, rekla je: čula sam Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće varati stanovnike Medine (ni) jedan (čovjek, a da će drukčije proći) osim (tako da) će se topiti kao što se topi so u vodi.

("Inma'a" znači razlijevati se, i topiti se.)

GLAVA

tvrđava (utvrđenja) Medine.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Ibnu Šihab, rekao je: izvijestio me Urvete, rekao je: čuo sam Usameta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nadvirio se (Nadnio se) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nad (jednu) tvrđavu od tvrđava Medine pa je rekao: "Da li vidite šta (ja) vidim? Zaista ja svakako vidim mjesta (događanja) smutnji (tj. nereda, pobuna) između vaših kuća kao mjesta (događanja, padanja) kiše (ili: kapi kiše)." Slijedio je njega (Sufjana) Mamer i Sulejman, sin Kjesira, od Zuhrije.

GLAVA:

Neće unići (ući) veliki lažac (tj. Antihrist - Dedždžal u) Medinu.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od svoga djeda, od Ebu Bekjreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće unići (u) Medinu strah pomazanika velikoga lažova. Za nju će (biti, tj. Ona će tada imati) sedam vrata, na svakim vratima su (tj. biće po) dva anđela."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Nuajma, sina Abdullaha Mudžmira, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na otvorima (tj. ulazima, ulaznim ulicama) Medine su anđeli, neće unići (u) nju kuga, a ni veliki lažac (Antihrist)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Velid, pričao nam je Ebu Amr, pričao nam je Ishak, pričao mi je Enes, sin Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije (tj. Nema nijednoga) od grada (da će drukčije s njim biti) osim (tako da) će gaziti njega veliki lažac osim Mekje i Medine, nije (u) njemu od njezinih otvora (nijedan) otvor (drukčiji) osim (tako da) su na njemu anđeli, uredavši se (poredani oni u redove da) čuvaju nju. Zatim će se zatresti Medina sa svojim stanovnicima trima tresenjima (sa tri potresa, tj. tri puta), pa će izvesti (istjerati) Allah svakoga nevjernika i licemjerca."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjera, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ebu Seid Hudrija, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dugačku (dugu) izreku (dugačko pričanje) o velikome lašcu (lažovu, Dedždžalu, tj. Antihristu). Pa je bilo u (onome) što je pričao nama za njega (i to) da je rekao:

"Doći će (taj) lažov, a on je (takav da) će njemu (biti) zabranjeno da uniđe (da uđe u) otvore Medine, odsječe (u) neki (od) slanih predjela koji su u Medini. Pa će izaći k njemu tada (jedan) čovjek, on je najbolji čovjek ili (jedan) od najboljih ljudi pa će reći: "Svjedočim da si ti (onaj) lažov koji (je to lice što) je pričao nama o tebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoje pričanje." Pa će reći lažov: "Da li misliš (smatraš li da si u pravu) ako ubijem ovoga, zatim oživim njega (zatim ga oživim), da li će te posumnjati u stvar (u ovo)?" Pa će reći (oni): "Ne." Pa će ubiti njega, zatim će ga oživjeti. Pa će reći (onaj čovjek, dobri, a

ne oživljeni) kada oživi njega: "Tako mi Allaha nisam bio nikada žešći uvidavnošću (uvidavniji, tj. nisam nikada jače vidio, bolje sagledao da si lažac) od mene danas (tj. kao danas što sam se uvjerio)." (Jer je Muhamed a.s. rekao da će Dedžal moći oživiti onoga čovjeka kojega ubije.) Pa će reći lažac: "Ubiću ga (tj. ovoga što mi govori da sam lažac iako sam oživio ubijenoga)." Pa neće se dati vlast (tj. moć Lažovu) nad njim (nad tim dobrim čovjekom, tj. neće ga moći ubiti)."

GLAVA:

Medina nijeće (tj. protjerava) nevaljalštinu (rđu).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Muhameda, sina Munkjedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) Beduin k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa se prisegao njemu na Islam. Pa je došao (taj Beduin u danu) od sutra (tj. Pa je došao sutradan) grozničav (tj. spopala ga groznica, dobio je groznicu) pa je rekao: "Oslobodime (prisege, ili: Raskini mi prisegu)."

(Neki kažu da nije tražio raskidanje prisege na Islam nego raskidanje i oslobođenje od dužnosti seobe u Medinu iz svoga mjesta boravka. Neki opet kažu da je raskidanje i oslobađanje od obaveze boravka u Medini.)

Pa nije htio (Muhamed a.s. da oslobodi Beduina i da raskine njegovu prisegu, ili obavezu seobe ili boravka). Tri puta (je Beduin ponovio zahtjev i uvijek je bio odbijen). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Medina je kao (kovački) mijeh, nijeće (tj. protjerava, uništava) svoju nevaljalštinu (rđu), a biva čist njezin dobri (dio stanovništva)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Adija, sina Sabita, od Abdullaha, sina Jezida, rekao je: čuo sam Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Pošto je izašao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Uhudu (radi borbe), vratili su se (neki) ljudi od njegovih drugova (kući ne htijući da se bore). Pa je rekla (jedna muslimanska) grupa: "Pobićemo ih (tj. ove što se vratiše)." A rekla je (jedna druga) grupa: "Nećemo pobiti njih (tj. Nećemo ih pobiti)." Pa je sišla (objava odlomak): "Pa šta je vama (pa ste se razdvojili) u (pogledu) licemjeraca (na) dvije grupe...". A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ona (Medina) protjerava (loše) ljude kao što protjerava (uništava, skida) vatra nevaljalštinu (rđu) željeza."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je moj otac, čuo sam Junusa od Ibnu Šihaba, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Moj Bože, učini u Medini dvije dvostrukosti (dvije količine onoga) što si učinio u Mekji od blagoslova." Slijedio je njega (Džerira) Usman, sin Umera, od Junusa.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da bi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio - kada je stizao iz (nekoga) putovanja pa je pogledao k zidovima Medine, (bio bi) dao staviti svoju samaricu (u brzi hod devu, dakle potjerao bi devu). A ako je bio na (nekoj drugoj) jahaćoj životinji, pokrenuo je (tj. razigrao bi) nju od njezine ljubavi (iz ljubavi prema Medini).

GLAVA

mržnje (tj. neželjenja, neodobravanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da se ogoli (opravni, ispravni) Medina (od svoje okoline, okolnih sela i naselja iz kojih su htjeli stanovnici da se nastane u Medini).

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Fezarija od Humejda Tavila, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Htjeli su Selimovići da se okrenu (tj. da se premjeste) ka blizini (Vjerovijesnikove a.s.) bogomolje (u Medini jer su stanovali daleko). Pa je mrzio (tj. Pa nije želio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se ogoli (opravni od okolice) Medina (dakle: nije volio, nije želio da se iseljava okolica Medine) i rekao je: "O Selimovići (ili Selimetovići), zar nećete sebi računati vaše (svoje) tragove (tj. koračaje, korake da će te i za njih biti nagrađeni na sudnjem danu, a njih iz daljine idući bogomolji napravite više nego iz blizine)." Pa su ostali (da i dalje stanuju ondje gdje su i stanovali).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Ubejdulaha, sina Umera, rekao je: pričao mi je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Što je (prostora) između moje kuće (ili: sobe) i moje govornice (u mojoj bogomolji) - (taj prostor) je (jedan) vrt (bašča) od vrtova raja (od bašči raja), a moja govornica je na mome bunaru (na mome rezervoaru koji ću imati u raji)."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto je stigao (došao, doselio se) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, prižestio se (dobio je žestoku vrućinu, temperaturu, tj. obolio je, razbolio se) Ebu Bekjr i Bilal. Pa je bio (običaja) Ebu Bekjr - kada je uzela (tj. kada uzme, kad spopadne) njega groznica - (da) govori:

"Svaki čovjek je odobrojuten u svojoj porodici
A smrt je bliža od kajiša (remena) njegove obuće."

("Musabbahun" je odobrojuten, tj. pozdravljen sa: Dobro jutro! Ta riječ znači i: nahranjen ili napojen jutarnjim jelom ili jutarnjim pićem od nekoga, ko bio.)

A bio je (običaja) Bilal - kada se iščupala (rastupila) od njega groznica - (da) podigne svoj glas (plaćući i da) govori (tj. da podigne glas govoreći):

"Zar ne (Pažnja, Pazite)?! Da mi je znati da li ću sigurno omrknuti (jednu) noć?"

U dolini, a okolo mene (travke) izhir i dželil.
I da li ću svakako doći (jednoga) dana vodama Midžene.
I da li će se svakako pokazati meni Šama i Tafil."

(Midžennetu ili Medžennetu je mjesto nekoliko milja od Mekje prema Meru Zahranu, a Šametu i Tafilu su dva brda, planine daleko od Mekje oko trideset milja; a neki vele da su to dva vrela.)

Rekao je (Bilal poslije navedenih stihova): "Moj Bože, prokuni (tj. učini prokletim) Šejbeta, sina Rebi'ata, i Utbeta, sina Rebi'ata, i Umejeta, sina Halefa, (onako) kao što su izveli (tj. istjerali oni) nas iz naše zemlje k zemlji (tj. u zemlju) kuge (ili epidemije, pošlice)." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bože moj, omili nam (tj. daj ljubav) k nama (prema) Medini kao (što) je naša ljubav (prema) Mekji ili (da bude još) jača (prema Medini nego prema Mekji). Bože moj, blagoslovi nama u našem sa'u i u našem mudu, i učini zdravom nju (Medinu) nama, i prenesi njezinu groznicu k Džuhfi (u Džuhfu)."

("Sa" je mjera za žito i voće i iznosi oko 3,34 kg težine. "Mud" je četvrtina "sa'a".)

Rekla je (Aiša): I stigli smo (u) Medinu, a ona je najepidemičnija zemlja Boga (tj. najepidemičnija Božija zemlja).

Rekla je: Pa je bila (dolina, potok) Buthan (u medinskoj pustinji takva da) je tekla široko (tj. razlijevajući se po površini zemlje), misli (ona, Aiša da je Buthan tekao kao) pokvarena voda (koja je izgubila svoju pravu i boju i miris, pa kao smrdljiva-neprijatna mirisa i žuta voda da je prouzrokovala bolesti).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjeja, pričao nam je Lejs od Halida, sina Jezida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Zejda, sina Eslema, od njegova oca, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Bože moj, daj mi mučeništvo (šhidluk) u (ili: na) Tvome putu (boreći se), i učini moju smrt u gradu Tvoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio." A rekao je Ibnu Zurej' od Revha, sina Kasima, od Zejda, sina Eslema, od njegove majke, od Hafse, kćeri Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekla je: čula sam Umera (da) govori slično njemu (tj. onome što je maločas, maloprije navedeno). A rekao je Hišam od Zejda, od njegova oca, od Hafse: čula sam Umera, bio zadovoljan Allah od njega.

(Tekst je isti i poslije ovoga seneda kao i malo prije što je navedeno.)